T.C.
Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
Kamu Hukuku Anabilim Dalı

Yüksek Lisans Tezi

HABERLEŞMENİN GİZLİLİĞİNİ İHLAL SUÇU (TCK m. 132)

Esma YALÇINKAYA

Diyarbakır 2015

T.C.
Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
Kamu Hukuku Anabilim Dalı

Yüksek Lisans Tezi

HABERLEŞMENİN GİZLİLİĞİNİ İHLAL SUÇU (TCK m. 132)

Esma YALÇINKAYA

Danışman
Prof. Dr. Handan YOKUŞ SEVÜK

Diyarbakır 2015

TAAHHÜTNAME

SOSYAL BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Dicle Üniversitesi Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliğine göre hazırlamış olduğum "HABERLEŞMENİN GİZLİLİĞİNİ İHLAL SUÇLARI (TCK M. 132)" adlı tezin tamamen kendi çalışmam olduğunu ve her alıntıya kaynak gösterdiğimi ve tez yazım kılavuzuna uygun olarak hazırladığımı taahhüt eder, tezimin kağıt ve elektronik kopyalarının Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü arşivlerinde aşağıda belirttiğim koşullarda saklanmasına izin verdiğimi onaylarım. Lisansüstü Eğitim-Öğretim yönetmeliğinin ilgili maddeleri uyarınca gereğinin yapılmasını arz ederim.

□ Tezimin tamamı her yerden erişime açılabilir.

□ Tezim sadece Dicle Üniversitesi yerleşkelerinden erişime açılabilir.

□ Tezimin 3 yıl süreyle erişime açılmasını istemiyorum. Bu sürenin sonunda uzatma için başvuruda bulunmadığım takdirde, tezimin tamamı her yerden erişime açılabilir.

..../..../.....

Esma YALÇINKAYA

KABUL VE ONAY

Esma YALÇINKAYA tarafından hazırlanan HABERLEŞMENİN GİZLİLİĞİNİ İHLAL SUÇU (TCK m. 132) adındaki çalışma, 02.09.2015 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda jürimiz tarafından KAMU HUKUKU Anabilim Dalı, **YÜKSEK LİSANS TEZİ** olarak ....OYBİRLİĞİ..... ile kabul edilmiştir.

Prof. Dr. Handan YAKUŞ SEVÜK

Yrd. Doç. Dr. Yavuz Kemal TOPÇU

Yrd. Doç. Dr. Nejat ALARKAN

ÖNSÖZ

"Haberleşmenin Gizliliğini İhlal Suçu (m. 132)" adlı bu çalışmamda büyük emeği geçen, benden desteğini hiçbir zaman esirgemeyen, bilgi birikiminden her daim faydalandığım, değerli hocam ve danışmanım Sayın Prof. Dr. Handan YOKUŞ SEVÜK'e saygılarımı ve sonsuz teşekkürlerimi sunarım. Değerli katkılarından dolayı minnettar olduğum kıymetli hocam Sayın Yrd. Doç. Dr. Namık Kemal TOPÇU ve Sayın Yrd. Doç. Dr. Nejat AZARKAN'a da teşekkürü bir borç bilirim.

Zamanını ayırarak, çalışmama önerileriyle katkıda bulunan, onun ötesinde desteğini her zaman hissettiğim, kıymetli hocam, arkadaşı olmaktan büyük mutluluk duyduğum Dr. Mehmet Burak BULUTTEKİN'e; bilimsel bir çalışmanın tamamlanmasında sadece çalışmanın yeterli olmadığını; varlığı ile verdiği desteğin çalışmama olan büyük katkısı ile ispatlayan, can dostum Arş. Gör. Derya BULUTTEKİN'e; her zaman en yakınım olan, sevgili kuzenim ve dostum Gamze KAYMAZ'a; uzaktaki yakınım Arş. Gör. Nurbanu ERZURUMLU'ya; desteklerinden ötürü kıymetli dostlarım Aynur TEKBEN ve Sercan AYYILDIZ'a; Dicle Üniversitesi Hukuk Fakültesi'ndeki değerli hocalarım ve mesai arkadaşlarıma; çalışmam esnasında hep yanımda olan, manevi yardımları sayesinde çalışmamı nihayete erdirebildiğim kıymetli annem Vahide YALÇINKAYA, babam Mehmet Baki YALÇINKAYA; ablam Güldestan, kardeşlerim Gülay ve Ronay'a sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Esma YALÇINKAYA
Diyarbakır 2015

ÖZET

Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi ve Anayasa ile güvence altına alınan haberleşme özgürlüğüne müdahale niteliğindeki fiillerin bir boyutunu oluşturan haberleşmenin gizliliğini ihlal suçu, Türk Ceza Kanunu m. 132'de düzenlenmektedir. İlgili maddede üç ayrı suç düzenlenmiş olup, bunlar; *"haberleşmenin gizliliğini ihlal" (m.132/1), "kişiler arasındaki haberleşmenin içeriklerini ifşa" (m. 132/2), "kendisiyle yapılan haberleşmenin içeriğini alenen ifşa" (m. 132/3)* suçlarıdır. TCK m. 132/1'deki suçun oluşması için, haberleşmenin belirli kişiler arasında, diğer kişilerin öğrenemeyeceği şekilde yapılması gerekir. TCK m. 132/2, kişinin tarafı olmadığı haberleşmenin içeriğini hukuka aykırı olarak ifşa edilmesini cezalandırırken; m. 132/3' deki suçun oluşması için ifşanın; *diğer tarafın rızası olmaksızın, hukuka aykırı olarak* ve *alenen* gerçekleştirilmesi gerekir. Gizlilik ihlalinin; haberleşme içeriklerinin kaydı suretiyle (m. 132/1 c. 1); kamu görevlisi tarafından ve görevinin verdiği yetki kötüye kullanılmak suretiyle (m. 137/1-a); son olarak belli bir meslek ve sanatın sağladığı kolaylıktan yararlanmak suretiyle (m. 137/1-b) işlenmesi suçun nitelikli halleridir. Haberleşmenin gizliliği, mutlak değildir, bir hukuka uygunluk sebebinin varlığı, haberleşme özgürlüğüne müdahaleyi haklı kılabilir. Suçların, soruşturulması ve kovuşturulması şikâyete bağlıdır (m. 139) ve görevli mahkeme asliye ceza mahkemesidir.

Anahtar Sözcükler

Özel Hayat, Haberleşme, Haberleşme Özgürlüğü, Haberleşmenin Gizliliği.

ABSTRACT

The offense in the breach of the privacy of communication that is guaranteed by European Convention on Human Rights and the Constitution is arranged in art. 132 of Turkish Penal Code. In this article is organized in three different crimes that are "*the breach of the privacy of communication*" (art.132/1), "*the revealment of the contents of communications between persons*" (art. 132/2), "*the revealment of the contents of own communications publicly*" (art. 132/3). In order to arise the crime in art.132/1 of Turkish Penal Code, the communication must be done between certain individuals and in the ways that other people can not learn. While the art. 132/2 punishes the revealment of the content of the non-accession to the communication unlawfully; in order to occur the crime of art. 132/3, the revealment must be done *without the consent of the other party*, *unlawfully* and *publicly*. If the breach of privacy is committed an offence by the recording of the communication content (art. 132/1 c. 1), the public officials and the stretch of their authority (art. 137/1-a), and the trading upon the advantage of a certain vocation (art. 137/1-b), it is called the major form of crime. The privacy of communication is not the absolute; the existence of a reason of compliance with laws can justify the interference in the freedom of communication. Investigation and prosecution of the crimes depend on a complaint (art. 139) and the court of jurisdiction is the criminal court of first instance.

Key Words

Private Life, The Communication, The Freedom Of Communication, The Privacy Of Communication

İÇİNDEKİLER

Sayfa No.

ÖNSÖZ ..... **I**
ÖZET ..... **II**
ABSTRACT ..... **III**
İÇİNDEKİLER ..... **IV**
KISALTMALAR ..... **VII**
GİRİŞ **1**

BİRİNCİ BÖLÜM
HABERLEŞME VE HABERLEŞME ÖZGÜRLÜĞÜ

1.1. HABERLEŞME 3
1.1.1. Haberleşme Kavramı 3
1.1.2. Haberleşme Türleri 5
1.1.3. Haberleşme Araçları 5
1.1.3.1. Özel Haberleşme Araçları 6
1.1.3.2. Kitle Haberleşme Araçları 7
1.2. HABERLEŞME ÖZGÜRLÜĞÜ 8
1.2.1. Uluslararası Belgelerde Haberleşme Özgürlüğü 10
1.2.2. 1982 Anayasasında Haberleşme Özgürlüğü ve Kapsamı 13
1.2.3. Haberleşme Özgürlüğünün Ceza Kanunları İle Korunması 15
1.2.3.1. Türk Ceza Kanunu 15

1.2.3.2. Bazı Ülke Ceza Kanunları 19

İKİNCİ BÖLÜM

HABERLEŞMENİN GİZLİLİĞİNİ İHLAL SUÇU (TCK m. 132)

2.1. GENEL OLARAK 23
2.2. SUÇLA KORUNAN HUKUKSAL DEĞER 24
2.3. SUÇUN MADDİ KONUSU 27
2.4. SUÇUN FAİLİ 32
2.5. SUÇUN MAĞDURU 34
2.6. SUÇUN MADDİ UNSURU 36
2.6.1. Kişiler Arasındaki Haberleşmenin Gizliliğin İhlal 36
2.6.2. Kişiler Arasındaki Haberleşmenin İçeriklerini İfşa 43
2.6.3. Kendisiyle Yapılan Haberleşmenin İçeriğini Alenen İfşa 47
2.7. SUÇUN MANEVİ UNSURU 55
2.8. HUKUKA AYKIRILIK UNSURU 57
2.8.1. Meşru Savunma 58
2.8.2. İlgilinin Rızası 59
2.8.3. Hakkın Kullanılması 63
2.8.3.1. Savunma Hakkının Kullanılması 64
2.8.3.2. Haber Verme Hakkının Kullanılması 66
2.8.3.3. Velayet Hakkının Kullanılması 67
2.8.4. Kanun Hükmünün Yerine Getirilmesi 69
2.8.4.1. Adli Amaçlı Telekomünikasyon Yoluyla Yapılan İletişimin Denetlenmesi 70
2.8.4.2. Önleme Amaçlı İletişimin Denetlenmesi 74
2.8.4.3. Tutuklu ve Hükümlülerin Haberleşmesinin Denetlenmesi 76
2.8.4.4. Elkoyma, Postada Elkoyma 79

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

HABERLEŞMENİN GİZLİLİĞİNİ İHLAL SUÇUNUN NİTELİKLİ HALLERİ, ÖZEL GÖRÜNÜŞ ŞEKİLLERİ, MUHAKEMEYE İLİŞKİN KURALLARI VE YAPTIRIMI

3.1. SUÇUN NİTELİKLİ HALLERİ 81

3.1.1. Kişiler Arasındaki Haberleşmenin Gizliliğini İhlal Suçunun Haberleşme İçeriklerinin Kaydı Suretiyle Gerçekleşmesi (TCK m. 132/1 c. 2) 81

3.1.2. Suçun Kamu Görevlisi Tarafından ve Görevin Verdiği Yetki Kötüye Kullanılmak Suretiyle İşlenmesi (TCK m. 137/1-a) 85

3.1.3. Suçun Belli Bir Meslek ve Sanatın Sağladığı Kolaylıktan Yararlanmak Suretiyle İşlenmesi (TCK m. 137/1-b) 86

3.2. SUÇUN ÖZEL GÖRÜNÜŞ ŞEKİLLERİ 88

3.2.1. Teşebbüs 88

3.2.2. İştirak 91

3.2.3. İçtima 92

3.3. MUHAKEMEYE İLİŞKİN KURALLAR 98

3.4. SUÇUN YAPTIRIMI 100

SONUÇ 102

KAYNAKÇA 113

KISALTMALAR

ABD	Ankara Barosu Dergisi
AHUDER.Gİ	Anadolu Hukuk Derneği Dergisi
AİHM	Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi
AİHS	Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi
AÜEHFD	Atatürk Üniversitesi Erzincan Hukuk Fakültesi Dergisi
AÜHFD	Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
AY	Anayasa
bkz.	Bakınız
c.	Cümle
C.	Cilt
CGTİK	Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun
CHD	Ceza Hukuku Dergisi
CMK	Ceza Muhakemesi Kanunu
DÜHFD	Dicle Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
E.	Esas Numarası
GSM	Global System for Mobile Communications
GSÜHFD	Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
İBD	İstanbul Barosu Dergisi
İÜHFM	İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası
K.	Karar Numarası
m.	Madde
MİT	Milli İstihbarat Teşkilatı
PVSK	Polis Vazife ve Salahiyet Kanunu
T.	Tarih
TAAD	Türkiye Adalet Akademisi Dergisi
TBB	Türkiye Barolar Birliği
TCK	Türk Ceza Kanunu
TMK	Türk Medeni Kanunu
Nu.	Numara
s.	Sayfa
S.	Sayı
Y.	Yıl

GİRİŞ

Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin "Özel hayatın ve Aile Hayatının Korunması" başlığını taşıyan 8. maddesi, herkesin haberleşme özgürlüğüne sahip olduğunu belirtmiş ve devletlere, sadece vatandaşlarının değil, hâkimiyet sınırları içinde yaşayan herkesin haberleşme özgürlüğüne saygı gösterme yükümlülüğü yüklemiştir. Bu hüküm doğrultusunda, Anayasa ile de haberleşme özgürlüğü koruma altına alınmış; bu düzenlemeler dolayısıyla, Türk Ceza Kanunu, kişilerin haberleşme özgürlüğüne yapılan müdahaleleri suç olarak düzenlemiş ve yaptırıma bağlamıştır.

Haberleşme özgürlüğüne müdahale niteliği taşıyan fiillerin anlaşılabilmesi; haberleşme ve haberleşme özgürlüğü kavramlarının açıklanmasını gerektirmektedir. Bu sebeple; bu çalışmada, öncelikle birinci bölümde, haberleşme özgürlüğü ve haberleşme özgürlüğü ile ilişkisi dolayısıyla özel hayat kavramları açıklanacak, TCK ve bazı ülke ceza kanunlarında yer alan, haberleşmenin gizliliğini ihlale ilişkin hükümler hakkında kısaca bilgi verilecektir.

Haberleşme özgürlüğüne, haksız olarak müdahale edilmesinin, gelişen teknoloji ile gitgide kolaylaşması, bu müdahalelerin daha ağır cezalandırılmasını gerektirmektedir. Ancak bu şekilde kişilerin, başkalarının haberdar olmayacağından emin bir şekilde haberleşmeleri mümkün olmaktadır. İkinci bölümde; çalışmanın temelini oluşturan ve haberleşme özgürlüğüne haksız müdahalelerin cezalandırılacağını düzenleyen TCK m. 132'de yer alan haberleşmenin gizliliğini ihlal suçu hakkında ayrıntılı açıklamalar yer alacaktır.

Çalışmanın üçüncü bölümünde haberleşmenin gizliliğini ihlal suçunun, daha ağır cezalandırılmasını gerektiren nitelikli hallerine ilişkin açıklamalarla beraber, suçun teşebbüs, iştirak ve içtima bakımından taşıdığı özellikler, muhakemesi ve yaptırımı anlatılarak, çalışma sonlandırılacaktır.

BİRİNCİ BÖLÜM

HABERLEŞME VE HABERLEŞME ÖZGÜRLÜĞÜ

1.1. HABERLEŞME

1.1.1. Haberleşme Kavramı

Haberleşme sözlük anlamıyla, *"kişiler veya kişiler ile teknik cihazlar arasındaki bilgi ve haber aktarımı; haber alma, haber aktarma olgusunun karşılıklı görünümü"*[1]dür. Başka bir anlatımla haberleşme, düşünce iletmeye elverişli araçlarla uzakta bulunun kimseler arasında iletişimde bulunmak[2], her türlü teknik imkân kullanılarak kişiler arasında bilgi alış-verişidir[3].

Şüphesiz, kişiler arasında, bir araç kullanılmadan da örneğin yüz yüze haberleşmesi de söz konusu olabilir[4]; ancak haberleşmenin gizliliğini ihlal suçunun sağladığı korumadan yararlanabilmek için, haberleşmenin araya bir araç girmesi

---

[1] http://www.tdk.gov.tr (Erişim Tarihi: 16.11.2014).

[2] Zeki HAFIZOĞULLARI ve Muharrem ÖZEN, **Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler Kişilere Karşı Suçlar,** U S-A Yayıncılık, Ankara 2015, s. 265; Zeki HAFIZOĞULLARI ve Muharrem ÖZEN, "Özel Hayata ve Hayatın Gizli Alanına Karşı Suçlar", **ABD**, S: 4, Y: 2009-67, s. 10-11; İzzet ÖZGENÇ, "Haberleşmenin, Kişiler Arasındaki Aleni Olmayan Konuşmaların ve Özel Hayatın Gizliliğini İhlal Suçları", **Atatürk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Ceza Hukukunun Güncel Sorunları Kolokyumu,** Editör: M. Tevfik GÜLSOY, Erzurum, 08 Ekim 2010, s. 120.

[3] Ersan ŞEN, "İletişimin Denetlenmesi Tedbiri", **CHD,** Y: 2, S: 4, 2007, s. 97.

[4] Veli Özer ÖZBEK ve diğerleri, **Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler**, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2014, s. 524; Mahmut KOCA ve İlhan ÜZÜLMEZ, **Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler,** Adalet Yayınevi, Ankara 2013, s. 473; Mahmut KOCA, "Haberleşmenin, Konuşmanın ve Özel Hayatın Gizliliğini İhlal Suçları", **Atatürk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Ceza Hukukunun Güncel Sorunları Kolokyumu,** Editör: M. Tevfik GÜLSOY, 08 Ekim 2010, s. 69.

suretiyle yapılması gerekmektedir[5]. İşte haberleşme, kişilerin bu araç vasıtasıyla, herkesle paylaşmadığı, sadece istediği bir başkası ile yaptığı alış-verişin içerikleridir[6].

Anayasa'da ya da TCK'da yer alan, haberleşme özgürlüğü ya da bu özgürlüğe müdahalelere ilişkin hükümlerde, haberleşmeye ilişkin bir tanım yapılmamıştır. Bu durum öğretide sıkça eleştirilmekte, kanunilik ilkesini bir gereği olarak, özellikle suç tipinde haberleşmenin tanımının yapılıp sınırlarının çizilmesi gerektiği belirtilmektedir[7]. Ancak, haberleşmede kullanılan araçların günden güne hızla gelişmesi ve değişmesi, bu araçların suç tipinde tanımlanmasını bu tanımların güncelliğini korumasını olanaksız hale getireceğinden[8] tanımın öğretiye bırakılması isabetli olmuştur.

Anayasa haberleşme özgürlüğünden (m. 22), TCK haberleşmenin gizliliğini ihlal (m. 132) ve haberleşmenin engellenmesi (m. 124) suçlarından söz ederken; mevzuatta haberleşmeye müdahalelerinin kanuni sınırlarını belirleyen hükümlerden biri olan CMK m. 135, haberleşme yerine iletişim kavramını kullanmaktadır. İki kavram da Türkçede aynı anlamda kullanılıyor olsa da[9], terminoloji birliğinin sağlanması bakımından, CMK'da de haberleşme kavramının kullanılmasının daha doğru olacaktır.

---

[5] Araya herhangi bir vasıta girmeksizin yüz yüze yapılan haberleşmenin gizliliğinin ihlal edilmesi, TCK m. 133'te düzenlenen *kişiler arasındaki konuşmaların dinlenmesi ve kayda alınması* suçunu oluşturacaktır.

[6] Ersan ŞEN, "5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nda 'Özel Hayata Karşı Suçlar'", **İBD,** C: 79, S: 2005/3, s. 712; Ersan ŞEN, **Yeni Türk Ceza Kanunu Yorumu Cilt: 1 (Madde 1-140),** Vedat Kitapçılık, C: 1, İstanbul 2006, s. 581; SOYASLAN, **Ceza Hukuku Özel Hükümler,** s. 341; SOYASLAN, "Özel Hayata ve Hayatın Gizli Alanına Karşı Suçlar", s. 1388; ÖZBEK ve diğerleri, **Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler**, s. 524.

[7] ŞEN, "5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nda 'Özel Hayata Karşı Suçlar'", s. 712; ŞEN, **Yeni Türk Ceza Kanunu Yorumu,** s. 581.

[8] Fatih BİRTEK, **Haberleşmenin Gizliliğini İhlal Suçları,** Seçkin Yayıncılık, 2013, s. 29.

[9] İletişimin bir olguyu, haberleşmenin ise bir eylemi ifade ettiği dolayısıyla esasen bu iki kavramın farklı anlamlarda olduğu hakkındaki detaylı bilgi için bkz. BİRTEK, s. 31.

1.1.2. Haberleşme Türleri

Haberleşmeyi, çeşitli ayrımlara tabi tutmak mümkündür. Bu ayrım, haberleşmeyi yapan tarafların sayısına ya da haberleşme esnasında araya bir araç girip girmemesine göre yapılabilir[10].

Haberleşen tarafların sayısına göre haberleşme; tek taraflı ya da iki veya çok taraflı haberleşme şeklinde gruplandırılabilir. Tek taraflı haberleşmede, alıcı taraf hareketsiz durumdadır; iki taraflı haberleşmede ise; gönderen alıcıdan bir geri bildirim beklemediğinden, iki taraf da aktif durumdadır[11].

Haberleşmenin yüz yüze yapılmasına doğrudan haberleşme; araya bir araç konularak yapılması da dolaylı haberleşme denmektedir. Konuşma, söyleşi gibi yüz yüze gerçekleştirilen fiiller de haberleşmeyi ifade eder; çünkü bu durumlarda da kişiler bilgi alış-verişinde bulunurlar. Doğrudan haberleşmede kişilere, aynı anda cevap verme ve cevap alma imkânı sağlanır[12]. Dolaylı haberleşmede araya bazen bir kişi bazen da bir cihaz araç olarak girmektedir.

Bir diğer ayrım da özel haberleşme ve kitle haberleşmesi ayrımıdır. Bu ayrım haberleşmenin alıcı konumunda olan muhatabı açısından yapılan bir ayrımdır. Eğer haberleşmenin muhatabı belirli bir kişi ya da sınırlı sayıda kişiler ise özel haberleşmeden söz edilir; ancak alıcı tarafın sayısının belirlenmesi zor bir kitle olması durumunda kitle haberleşmesi söz konusu olur[13].

1.1.3. Haberleşme Araçları

Teknolojinin gelişmesi ile haberleşme fiilinin gerçekleştirildiği araçlar da çeşitlenmiştir; haberleşme; mektup, telgraf, telefon, elektronik posta[14], faks veya posta ile yapılabileceği gibi, görüntülü konuşmalarda el işaretleriyle[15] de yapılabilir. Haberleşmede kullanılan bu araçlar; özel haberleşme araçları ve kitle haberleşme araçları olarak iki gruba ayrılır.

---

[10] BİRTEK, s. 33.
[11] BİRTEK, s. 34.
[12] BİRTEK, s. 35.
[13] BİRTEK, s. 36.
[14] TCK m. 132 gerekçesi.
[15] ZAFER, **Özel Hayat,** s. 94.

1.1.3.1. Özel Haberleşme Araçları

Özel haberleşme araçları, bireysel haberleşmede kullanılan araçlardır. Günümüzde bu araçların en sık kullanılanı ve en hızlı gelişeni telefondur. Gelişen teknoloji, bireysel haberleşme bakımından birçok seçenek[16] sunmakta, kişiler akıllı telefonlar sayesinde sadece internet kullanarak, başka herhangi bir ücret ödemeden bu imkânlardan faydalanabilmektedir. Telefon; her ne kadar GSM operatörleri kablosuz hizmet sunuyorsa da genellikle kablolar aracılığıyla seslerin karşı tarafa iletilmesini sağlayan bir haberleşme vasıtasıdır[17].

Telefon ile yapılan haberleşme kadar, internet yoluyla yapılan haberleşme de günümüzde oldukça yaygınlaşmıştır. İnternet sadece özel bir haberleşme aracı olmayıp, aynı zamanda kitle haberleşme aracı olarak da karşımıza çıkmaktadır. Elektronik posta, anlık mesajlaşma ya da konuşma siteleri; Facebook, Twitter, Instagram gibi aslında sosyal ağ olan ama kişilere özel haberleşme olanağı da sağlayan sosyal paylaşım siteleri, internet kullanılarak yapılan haberleşme yollarıdır.

Telefonun ve internetin yaygınlaşmasından önce, mektup ve telgraf sık kullanılan haberleşme araçları idi. Mektup belki de en eski haberleşme vasıtasıdır. Gelişen teknoloji ve yeni usul haberleşme yöntemleri ile birlikte eski anlamını yitirmiş olsa da, mektup hala kullanılan bir araçtır. Mektup, kapalı bir zarf içinde muhatabına gönderilen yazılı bir belgedir. Ancak kapalı bir zarf içinde olmasa da kime hitaben yazıldığı belli olan yazılı kâğıtlar da mektup olarak kabul edilir[18].

Telgraf; "iki merkez arasında, kararlaştırılmış işaretlerin yardımıyla yazılı haberlerin veya belgelerin iletimini sağlayan bir telekomünikasyon düzeni"[19] olarak tanımlanan, haberleşme içeriklerinin Mors alfabesi[20] denen özel bir teknikle karşı tarafa iletilmesidir. Telgrafın haberleşmenin bir tarafından diğer tarafına iletilebilmesi için, Mors alfabesi ile yazılan bu metinin bir görevli tarafından alınıp,

---

[16] Örneğin; Whatsapp, Facebook Messenger gibi uygulamalar kişilere, gerek mesaj yoluyla gerek konuşarak, haberleşme imkânı sağlamaktadır.
[17] BİRTEK, s. 41.
[18] Halil YILMAZ, "Haberleşme Hürriyetinin Engellenmesi ve Ceza Hukuku", **YD,** C: 28 S: 3, 2002, s. 311; BİRTEK, s. 39.
[19] http://tdk.gov.tr/ Güncel Türkçe Sözlük (Erişim Tarihi: 4.07.2015).
[20] BİRTEK, s. 40.

başka kimsenin göremeyeceği şekilde kapatılıp gönderilmesi gerekmektedir[21]. Yani telgraf ile yapılan haberleşme aslında muhatabı olan kişiler dışında, bir de görevli kişi tarafından görünmektedir. Oysa telefon ya da mektup yoluyla yapılan haberleşme söz konusu olduğunda, haberleşmenin muhatapları arasına başka bir insan değil sadece bir araç girmektedir.

Faks, bir diğer özel haberleşme vasıtası olup, iki tarafın karşılıklı olarak, birbirlerine yazı, fotoğraf ya da başkaca bir belge gönderebildiği bir sistemdir. Faks ile yapılan haberleşmenin de gizliliğinin korunması gerekmektedir.

1.1.3.2. Kitle Haberleşme Araçları

Kitle haberleşmesi, kitle iletişim araçları olan radyo, televizyon, sinema filmleri, videobantları ve internet ile yapılan ve kişilerin kitlelere haber aktarımı yapabildiği bir kavramı ifade etmektedir[22]. Sayılan bu kitle haberleşme araçlarının ortak özelliği, bu araçlarla; haber ve düşüncelerin, yazı, resim, görüntü ve/veya ses olarak çoğaltılarak belirsiz sayıdaki kişilere ulaştırmasını sağlamalarıdır[23]. Haber ve düşüncelerin ulaştırıldığı bu belirsiz sayıdaki kitlenin; eğitim, kültür ve ekonomik düzeylerinin farklı olması, bu kitle haberleşme araçlarına daha büyük bir önem atfetmektedir[24].

Radyo, televizyon, sinema filmleri, videobantları ve internetin yanında; gazete, dergi, broşür gibi araçlar da kitle haberleşmesinde kullanılan araçlardır. Bu araçlar sayesinde kitlelere ulaşan haber ve düşüncelerin yayılması daha kolay hala gelmekte, insanlar da bu haber ve düşüncelere kayıtsız kalamayacaklarından, kitleleri etkilemek daha kolay hale gelmektedir.

---

[21] BİRTEK, s. 40.

[22] Abdulhalim CAN, **"Türk Hukukunda Haberleşme Özgürlüğünün Sınırları",** (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Yönetimi Anabilim Dalı), Isparta 2010, s. 19.

[23] CAN, s. 19.

[24] Sevil YILDIZ, **Medya ve Hukuk,** Nobel Akademik Yayıncılık, Ankara 2010, s. 7; BİRTEK, s. 42.

1.2. HABERLEŞME ÖZGÜRLÜĞÜ

İnsanların herkes ile paylaştığı, herkese açık olan aleni davranışlarının oluşturduğu[25], ortak bir genel alanının yanı sıra; istediği insanlarla paylaştığı ya da hiç kimse ile paylaşmadığı, sadece kendine ait özel bir alanı da mevcuttur. Bu alana özel hayat alanı denir. Özel hayat[26], uluslararası sözleşmelerde, Anayasada (m. 20) ve kanunlarda yer alan kişinin en temel haklarından biridir. Teknolojik gelişmeler ve hukuk alanındaki değişimler ve bununla birlikte kişilerin duygusal alanında meydana gelen gelişimlerle, özel hayat kavramına yeni anlamlar yüklenmekte[27]; bu kavram kendinden bir yıl öncesine göre bile farklı yorumlanabilmektedir. Modern hukukta kişi her yönüyle bir bütün olarak kabul görmekte ve özel hayat da bunun büyük bir parçası[28], kişiliğin en temel çekirdek alanı olarak[29] görülmektedir. Kişilere böyle bir özel bir yaşam alanı oluşturulmasının nedeni, kişiliklerini serbestçe geliştirebilmek için kendisiyle ve yakın çevresi ile baş başa kalabileceği, sadece özel kişilerce değil devlet tarafından da rahatsız edilmeyeceği, özerk bir alanın oluşturulması gereğidir[30]. Kişilerin özel hayatlarının korunması, kişilere birey olmalarından dolayı değer veren sistemlerin tümünde sosyal ve psikolojik bir ihtiyacın sonucu olarak ortaya çıkmıştır[31].

---

[25] Özel Yaşamın Gizliliği(Aile Yaşamı, Konut, Haberleşme ve Kişisel Verilerin Saklanması), Kaybettiğimiz TBB Başkanları Anısına Panel (Prof. Dr. Fatih Selami MAHMUTOĞLU'nun Konuşması), **TBB Yayınları,** Ankara 2008, s. 101.

[26] AİHM, Sözleşme'de özel hayat kavramını tanımlamamış ve kişilerin giz alanından yani mahremiyetten daha geniş bir anlam ifade ettiğini belirtmekle yetinmiştir; bunun ötesinde tanımlanmasının bir gereklilik olmadığını çeşitli kararlarında ifade ederek, özel hayat tanımı yapmaktan kaçınmıştır; konuya ilişkin detaylı bilgi ve AİHM kararları için bkz. Yaşar SALİHPAŞAOĞLU, "Özel Hayatın Kapsamı: Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Kararları Işığında Bir Değerlendirme", **Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi,** C: 17, S: 3, Y: 2013, s. 235.

[27] Sultan ÜZELTÜRK, **1982 Anayasası ve İnsan Hakları Avrupa Sözleşmesine Göre Özel Hayatın Gizliliği Hakkı,** Beta Basım Yayın, Mayıs 2004, s. 2.

[28] Behiye EKER KAZANCI, "Kişilerin İzinsiz Görüntülerinin Alınmasının TCK 134. Madde Çerçevesinde Korunması", **Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi,** C. 9, S. 1, 2007, s. 132.

[29] Durmuş TEZCAN, **İnternet Karşısında Özel Hayatın Korunması ve Adli Yardım,** (İnternet Hukuku Sempozyumu, İzmir, 21-22 Mayıs 2001), İzmir 2002, s. 531.

[30] Ergun ÖZBUDUN, "Anayasa Hukuku Bakımından Özel Haberleşmenin Gizliliği", **AÜHFD 50. Yıl Armağanı (1925-1977),** Ankara, s. 265; EKER KAZANCI, s. 132.

[31] ÖZBUDUN, s. 266.

Haberleşme özgürlüğü, özel hayatın dokunulmaz bir parçasını[32]; haberleşme özgürlüğünün korunması ise özel hayata ilişkin korumanın özel bir görünümünü[33] oluşturmaktadır. Bu özgürlük, hep özel hayata saygı kapsamında değerlendirilmişse de; günümüzde, haberleşmenin toplumsal yaşamın önemli bir parçası haline gelmiş olmasıyla, haberleşme özgürlüğü bağımsız bir özgürlük olarak değerlendirilmeye başlanmıştır[34]. Haberleşme, bilgi, düşünce ve tutumların ortak semboller sistemi aracılığı ile kişiler ve gruplar arasında değiş tokuş edildiği süreci ifade eder[35]. Haberleşme özgürlüğü ise kişilere tanınan anayasal bir hak olup kavram olarak haber, düşünce ve kanıların basın, radyo, sinema, internet ve televizyon gibi kitle haberleşme araçları ile serbestçe alınması ve yayılması şeklinde tanımlanabilir[36]. Buna göre mektuplaşma, telefon görüşmeleri ve düşüncelerin değişik biçimlerde başkasına iletilmesi haberleşme özgürlüğü kapsamındadır[37].

Haberleşme özgürlüğü, kişinin istediği kişilerle istediği biçimde yapacağı haberleşmenin engellenmemesi ve bu haberleşmeye kendilerinin onayı olmadıkça müdahale edilmemesini gerektirir[38]. Bir ülkede haberleşme özgürlüğünün varlığında söz edebilmek için öncelikle, o ülkede her türlü haber, düşünce ve kanaatlerin özgürce öğrenilebilmesi ve toplanabilmesi imkânının bulunup bulunmadığına bakmak gerekir[39]. Haberleşme özgürlüğü, kişilerin düşüncelerini ifade etmesinde bir araç niteliğindedir[40]. Çünkü haberleşme özgürlüğünün sağlanması ile kişilere kişiliklerini serbestçe geliştirebileceği özel bir dünya, özel bir alan sağlanır[41].

Demokratik sistemlerde, haberleşme özgürlüğü büyük ve artan bir öneme sahiptir. Öyle ki; bu sistemlerde, haberleşmenin hukuka aykırı olarak dinlenmesi,

---

[32] Nurdan OKUR, "**Anayasa Hukuku Açısından Özel Hayatın Gizliliği ve Korunması",** (Yayınlanmamış Doktora Tezi), Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Hukuku Anabilim Dalı, Ankara 2010, s. 192.

[33] Handan YOKUŞ SEVÜK, "Haberleşmenin Gizliliğini İhlal Suçu", **DÜHFD**, S: 16-17-18-19, Y: 2007, s. 161; BİRTEK, s. 113.

[34] BİRTEK, s. 63.

[35] Kayıhan İÇEL, **Kitle Haberleşme Hukuku,** 5. Bası, İstanbul 2001, s. 4.

[36] CAN, s. 15.

[37] İlhan ÜZÜLMEZ, "Yazışmaların İhlali Cürmü (TCK m. 195/1) ve Bu Bağlamda Elektronik Postalara (e-postalara) Yönelik Saldırıların Durumu", **AÜHFD**, C: 53, S: 1, 2004, s. 149.

[38] İbrahim Ö. KABOĞLU, **Özgürlükler Hukuku,** Alfa Yayınları, İstanbul 1993, s. 297; ÜZÜLMEZ, "Yazışmaların İhlali Cürmü", s. 149.

[39] CAN, s. 16.

[40] BİRTEK, s. 63.

[41] ÖZBUDUN, s. 265.

kayıt altına alınması veya sınırlandırılması sıkı kanuni dayanaklarla mümkün kılınmıştır[42]. Modern hukukta, suçların önlenmesi ve işlenen bir suça ilişkin delil elde edilerek maddi gerçeğe ulaşılması ve bu sayede suçla mücadele edilerek sosyal düzenin korunması amacıyla haberleşme özgürlüğünün sınırlandırılması ile kişinin Anayasal hak ve özgürlüklerine gösterilmesi şart olan saygı arasında bir denge kurulması gereği söz konusudur[43].

1.2.1. Uluslararası Belgelerde Haberleşme Özgürlüğü

Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin "Özel hayatın ve Aile Hayatının Korunması" başlığını taşıyan 8. maddesinde koruma altına alınan hakların birinci basamağını oluşturan *"özel yaşam"*; haberleşme özgürlüğü ve söz konusu hükümde söz edilen diğer haklarla bağlantılı ve iç içe bir kavramdır[44]. Hükmün birinci fıkrası; *"Herkes özel hayatına, aile hayatına, konutuna ve haberleşmesine saygı gösterilmesi hakkına sahiptir."* demek suretiyle, herkesin haberleşme özgürlüğüne sahip olduğunu belirtmiş; devletlere sadece vatandaşlarının değil, hâkimiyet sınırları içinde yaşayan herkesin haberleşme özgürlüğüne saygı gösterme yükümlülüğü yüklemiştir[45]. İkinci fıkra ise; *"Bu hakkın kullanılmasına bir kamu otoritesinin müdahalesi, ancak ulusal güvenlik, kamu emniyeti, ülkenin ekonomik refahı, dirlik ve düzenin korunması, suç işlenmesinin önlenmesi, sağlığın veya ahlakın veya başkalarının hak ve özgürlüklerinin korunması için, demokratik bir toplumda zorunlu olan ölçüde ve yasayla öngörülmüş olmak koşuluyla söz konusu olabilir."* şeklindedir. Bu koşul, haberleşme özgürlüğüne yönelik müdahalelerin, acil bir toplumsal ihtiyacı gidermek amacıyla ve bu amaçla makul bir ilişki kurularak yapılabileceği anlamına gelmektedir[46]. Sözleşmenin söz ettiği tek siyasal model

---

[42] CAN, s. 17.
[43] CAN, s. 27.
[44] Özel Yaşamın Gizliliği(Aile Yaşamı, Konut, Haberleşme ve Kişisel Verilerin Saklanması), Kaybettiğimiz TBB Başkanları Anısına Panel (Av. Güney Dinç'in Konuşması), s. 15.
[45] Tevfik GÜLSOY, "Haberleşme Hürriyetinin Anayasal Çerçevesi", **Atatürk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Ceza Hukukunun Güncel Sorunları Kolokyumu,** Editör: M. Tevfik GÜLSOY, Erzurum, 08 Ekim 2010, s. 30.
[46] Yunus HEPER, "Telefon Dinleme Mevzuatımız Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi İçtihatlarına Uygun mu?", **Çankaya University Journal of Law,** 8/1, Mayıs 2011, s. 58.

demokrasi olduğundan[47], haberleşme özgürlüğüne müdahale de ancak demokratik bir toplumda zorunlu ise mümkündür.

Haberleşme özgürlüğüne saygı gösterilmesini isteme hakkı, AİHS'nin korumasından sınırsız bir şekilde yararlanmayan, koşulları gerçekleştiği takdirde müdahale edilebilir nitelikte bir haktır[48]. Söz konusu sözleşme; özel hayat, aile hayatı, konut ve haberleşme haklarını aynı hüküm altında koruma altına aldıktan sonra; diğer temel hak ve özgürlüklerde de olduğu gibi, haberleşme özgürlüğünün de sınırsız olmadığını, haberleşme özgürlüğüne bazı durumlarda kamu otoritesinin müdahale edebileceğini de hüküm altına almıştır. Bu müdahalenin sınırları da, *"ulusal güvenlik, kamu emniyeti, ülkenin ekonomik refahı, dirlik ve düzenin korunması, suç işlenmesinin önlenmesi, sağlığın veya ahlakın veya başkalarının hak ve özgürlüklerinin korunması"* amaçları olarak gösterilmiştir. AİHS, haberleşme özgürlüğüne ilişkin koruma alanını tespit ederek genel hatları ile ortaya koymuş, bu özgürlüğe yönelik müdahalelerin sınırlarını çizmiş ancak korumanın şekillenmesini mahkeme içtihatlarına ve ilkesel kararlarına bırakmıştır[49].

Anayasa m. 90/5'te, usulüne göre yürürlüğe konulmuş uluslararası sözleşmelerin kanun hükmünde olduğu, bu sözleşmelerden temel hak ve özgürlüklere ilişkin olanlarla kanun hükmü arasında ihtilaf olması halinde sözleşme hükmünün esas alınacağı şeklindeki düzenleme dolayısıyla; haberleşme özgürlüğünü ve haberleşme özgürlüğüne keyfi veya hukuka aykırı olarak müdahale edilemeyeceğini düzenleyen AİHS'nin 8. maddesi hukukumuzda haberleşme özgürlüğü açısından da geçerli bir hükümdür. İç hukukumuzda AİHS, kanunla eşdeğerdir; Sözleşme hükümleri ile AY arasında çıkacak ihtilaflar kanun lehine çözüleceği için, haberleşme özgürlüğüne yönelik fiillerle etkili bir şekilde mücadele edilmesi, AY hükümlerinin AİHS hükümlerine göre düzenlenmesine bağlıdır.

---

[47] Mehmet TURHAN, "Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin Hak ve Özgürlükleri Sınırlandırma Sistemi", **Çankaya University Journal of Law,** 8/2, Kasım 2011, s. 92.

[48] GÜLSOY, **Ceza Hukukunun Güncel Sorunları Kolokyumu,** s. 31.

[49] Özel Yaşamın Gizliliği(Aile Yaşamı, Konut, Haberleşme ve Kişisel Verilerin Saklanması), Kaybettiğimiz TBB Başkanları Anısına Panel (Av. Güney Dinç'in Konuşması), s. 16; Yusuf YAŞAR, "Bir Suçun İspatı Amacıyla İletişimin Kayda Alınmasının Hukuki Niteliği", **TAAD,** Y: 4, S: 14, Temmuz 2013, s. 357-358.

Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin ilgili hükmü, sadece yazılı haberleşmeyi değil, her ne şekilde ve hangi araç kullanılarak yapılırsa yapılsın, özel nitelikteki tüm haberleşmeyi kapsamaktadır[50]. AİHS, haberleşmenin yapılış yöntemleri arasında bir ayrıma gitmemiş olsa da kanunlarda yapılan haberleşme yöntemine ya da haberleşmede kullanılan araca göre, farklı bir koruma düzeyi belirlenebilir[51]. Ancak, sadece özel haberleşme m. 8 korumasından yararlanırken, kitle haberleşmesi bu korumanın dışındadır[52].

Haberleşme özgürlüğünü koruyan AİHS hükmünün kapsamını; sadece haberleşmenin gizliliğinin ihlalini oluşturan fiiller değil, haberleşme olanağının ortadan kaldırılması yani haberleşmenin engellenmesi niteliğindeki fiiller de oluşturmaktadır; yine postada elkoyma veya telekomünikasyon yoluyla yapılan haberleşmenin denetlenmesi gibi haberleşmeye devlet tarafından yapılan müdahalelerin, keyfilik içeriyor olması; meşru bir amaca hizmet ediyor olsa bile, yapılan yasal düzenlemenin keyfiliğe yol açabilecek şekilde düzenlenmesi de AİHS'nin ihlali anlamına gelecektir[53].

İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi, özel hayatın korunmasına yönelik düzenlemelerin yer aldığı ilk uluslararası belgedir. Beyanname'nin 12. maddesi Mahremiyet Hakkı başlığını taşımaktadır ve bu hak *"hiç kimsenin özel yaşamına, ailesine, konutuna ve haberleşmesine keyfi olarak karışılamaz, onur ve ününe saldırılamaz; herkesin bu tür karışma ve saldırılara karşı yasal korunma hakkı vardır"* şeklinde ifade edilmiştir.

Beyanname, AİHS gibi bir sözleşme olmayıp, sadece bir öneri niteliği taşımaktadır[54]. Beyanname, bağlayıcı nitelikte değilse de kabul eden ve benimseyen

---

[50] Şeref GÖZÜBÜYÜK ve Feyyaz GÖLCÜKLÜ, **Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi ve Uygulaması (Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi İnceleme ve Yargılama Yöntemi),** Turhan Kitabevi Yayınları, Ankara 2011, s. 341; POLATER, s. 148.

[51] GÜLSOY, **Ceza Hukukunun Güncel Sorunları Kolokyumu,** s. 31.

[52] GÖZÜBÜYÜK ve GÖLCÜKLÜ, s. 341; OKUR, s. 197; Kitle haberleşmesi, AİHS m. 10 korumasından yararlanır; söz konusu hüküm, *"Herkes ifade özgürlüğü hakkına sahiptir. Bu hak, kamu makamlarının müdahalesi olmaksızın ve ülke sınırları gözetilmeksizin, kanaat özgürlüğünü ve haber ve görüş alma ve de verme özgürlüğünü de kapsar. Bu madde, Devletlerin radyo, televizyon ve sinema işletmelerini bir izin rejimine tabi tutmalarına engel değildir."* şeklindedir.

[53] GÖZÜBÜYÜK ve GÖLCÜKLÜ, s. 342.

[54] Yusuf Ziya POLATER, **Türk Hukukunda ve Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinde Özel Hayatın Gizliliği ve Korunması,** Adalet Yayınevi, Ankara 2010, s. 57.

ülkeler bakımından özel hayat ve haberleşme özgürlüğüne saygı hakkının korunması adına yapılacak düzenlemeler bakımından model teşkil edecek niteliktedir[55].

Haberleşme özgürlüğünün güvence altına alındığı bir diğer uluslararası belge Birleşmiş Milletler Medeni ve Siyasal Haklar Sözleşmesi'dir. Söz konusu Sözleşme'nin "Mahremiyet Hakkı" başlığını taşıyan 17. maddesine göre; *"(1) Hiç kimsenin özel ve aile yaşamına, konutuna veya haberleşmesine keyfi veya hukuka aykırı olarak müdahale edilemez; onuru veya itibarı hukuka aykırı saldırılara maruz bırakılamaz. (2) Herkes bu tür saldırılara veya müdahalelere karşı hukuk tarafından korunma hakkına sahiptir."*.

1.2.2. 1982 Anayasasında Haberleşme Özgürlüğü ve Kapsamı

Demokratik toplumlarda kişilerin birbirleri ile özgürce haberleşmeleri, insan kişiliğinin bir sonucu olarak görülmektedir[56]. Kişilerin başkalarının duymadığından emin olarak yaptıkları özel konuşmaların dinlenmesi, kişilerin özel hayatlarındaki önemli bir alana dokunmak anlamına gelmektedir. Bu alanı korumak amacıyla, AY'nin 22. maddesinde düzenlenen haberleşme hürriyeti, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 8. maddesi ile de güvence altına alınmıştır. AY m. 90 dolayısıyla; haberleşme özgürlüğünü ve haberleşme özgürlüğüne keyfi veya hukuka aykırı olarak müdahale edilemeyeceğini düzenleyen AİHS'nin 8. maddesi hukukumuzda haberleşme özgürlüğü açısından da geçerli bir hükümdür. AY'nin "Kişinin Hak ve Ödevleri" başlığını taşıyan İkinci Bölümünün "Özel Hayatın Gizliliği ve Korunması" adlı Dördüncü Başlığı altında yer alan 22. maddesinde de haberleşme hürriyeti, *"Herkes, haberleşme hürriyetine sahiptir. Haberleşmenin gizliliği esastır."* biçiminde yer almaktadır.

Anayasa, herkesin haberleşme özgürlüğüne sahip olduğunu belirtikten sonra, tıpkı AİHS'de olduğu gibi, bu özgürlüğe müdahaleyi haklı kılabilecek sınırlandırmalar sıralamıştır. AY'ye göre bu özgürlük ancak; *"Millî güvenlik, kamu düzeni, suç işlenmesinin önlenmesi, genel sağlık ve genel ahlâkın korunması veya başkalarının hak ve özgürlüklerinin korunması sebeplerinden biri veya birkaçına*

[55] POLATER, s. 58.
[56] Çetin ÖZEK, "Türk Ceza Kanununa Göre Hürriyet Aleyhine Cürümlerin Genel Prensipleri", **İÜHFM,** C: 29, S: 4, Y: 1963, s. 965.

bağlı olarak" sınırlandırılabilecektir. Bu sınırlandırmalardan *"suç işlenmesinin önlenmesi"* ve *"başkalarının hak ve özgürlüklerinin korunması"* m. 22'ye, 2001 tarihli 4709 sayılı kanun değişiklikleri ile eklenen sınırlandırmalardır. AİHS'nin 8. maddesi ile uyumlu bir düzenleme yapmak adına[57] getirilen bu değişiklik; getirilen sınırlandırmalardan birinin "kamu düzeni" olması bakımından sözleşmeden ayrılmaktadır[58].

Haberleşme özgürlüğünün, temel hak ve özgürlüklerden olması, ona yapılacak müdahaleler bakımından, öncelikle AY'de ama aynı zamanda ilgili mevzuatta, açık ve ayrıntılı düzenlemelerin olmasını gerektirmiştir. Bu özgürlüğün, milli güvenlik, kamu düzeni gibi muallak ve yoruma açık gerekçelerle sınırlandırılabilecek olması, aslında müdahalenin sınırlarını pek de daraltmamaktadır. Bu sebepledir ki AY, söz konusu gerekçelerin yanında; *"usulüne göre verilmiş hâkim kararı olmadıkça; yine bu sebeplere bağlı olarak gecikmesinde sakınca bulunan hallerde de kanunla yetkili kılınmış merciin yazılı emri bulunmadıkça; haberleşme engellenemez ve gizliliğine dokunulamaz. Yetkili merciin kararı yirmi dört saat içinde görevli hâkimin onayına sunulur. Hâkim, kararını kırk sekiz saat içinde açıklar; aksi halde, karar kendiliğinden kalkar. İstisnaların uygulanacağı kamu kurum ve kuruluşları kanunda belirtilir."* demek suretiyle, müdahaleyi hâkimin ya da kanunun yetkili kıldığı mercilerin[59] yapabileceğini açıkça göstermiştir.

Anayasa m. 22 dışında, AY'de haberleşme özgürlüğünü dolaylı olarak koruyan başka hükümler de yer almaktadır. Düşünce hürriyetinin gelişimi, haberleşme hürriyetinin garanti edilmesine bağlı[60] olduğundan, AY'nin "Düşünceyi Açıklama ve Yayma Hürriyeti" başlıklı 26. maddesi ile; *"Herkes, düşünce ve kanaatlerini söz, yazı, resim veya başka yollarla tek başına veya toplu olarak açıklama ve yayma hakkına sahiptir. Bu hürriyet resmi makamların müdahalesi olmaksızın haber veya fikir almak ya da vermek serbestliğini de kapsar."* demek suretiyle dolaylı olarak haberleşme özgürlüğünü de korumaktadır. Yine, *"herkes,*

[57] 4709 Sayılı Kanunun gerekçesi.
[58] POLATER, s. 76.
[59] CMK'da, telekomünikasyon yoluyla yapılan iletişimin denetlenmesi tedbirine karar verecek merci; ağır ceza mahkemesi gecikmesinde sakınca bulunan hallerde Cumhuriyet savcısıdır; Cumhuriyet savcısının kararı derhâl mahkemenin onayına sunulur ve mahkeme de, en geç yirmi dört saat içinde tedbir hakkında kararını verir (m. 135/1).
[60] ÇETİN, s. 965.

yaşama, maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkına sahiptir" şeklindeki hüküm de, haberleşme insan kişiliğin bir parçası olduğu için, dolaylı olarak haberleşme özgürlüğünü korumaktadır[61] (AY m. 17).

Anayasa, haberleşme özgürlüğünü özel olarak koruma altına almış olduğundan (m. 22), AY'nin başka hükümlerinde, haberleşme özgürlüğünün korunup korunmadığını aramaya ve tespit etmeye gerek yoktur[62]. Ancak, haberleşme özgürlüğünün, diğer özgürlüklerle olan bağlantısını ortaya koymak, özgür haberleşme hakkının değerini, AY'nin ona atfettiği önemi belirtmek bakımından önem arz etmektedir[63].

1.2.3. Haberleşme Özgürlüğünün Ceza Kanunları İle Korunması

Haberleşme özgürlüğü, uluslararası metinler ile koruma altına alındığı gibi, bu korumayı temine yönelik düzenlemeler ceza kanunlarında da yer almaktadır. Ceza kanunları, kişilerin haberleşme özgürlüğüne yapılan müdahaleleri suç olarak düzenlemiş ve yaptırıma bağlamıştır. Almanya gibi bazı ülkelerde haberleşme; yazılı veya telekomünikasyon yoluyla yapılan haberleşme olarak ayrı ayrı değerlendirilmekte ve ayrı ayrı yaptırıma bağlanmaktadır[64]. TCK'nın, sadece "haberleşmenin gizliliğini ihlal"den bahsettiği, yazılı ya da telekomünikasyon yoluyla yapılan haberleşmenin gizliliğini ihlal arasında bir fark gözetmeksizin aynı hükümde yaptırıma bağladığı görülmektedir.

1.2.3.1. Türk Ceza Kanunu

765 sayılı TCK'da "Sırrın Masuniyeti Aleyhinde Cürümler" başlıklı beşinci faslında düzenlenen haberleşmenin gizliliğini ihlal suçu, tam anlamıyla haberleşme özgürlüğünü koruyucu nitelikte değildi[65]. Nitekim ilgili hükümlerde, telgraf ve posta yoluyla gönderilen mektupların, açık veya kapalı zarfların açılması yoluyla gizliliğin ihlal edilmesi konusunda açık düzenlemeler söz konusu iken, telsiz ve telefon

[61] ZAFER, **Özel Hayat,** s. 84.
[62] ÖZBUDUN, s.287.
[63] ZAFER, **Özel Hayat,** s. 84.
[64] Bkz. Alman Ceza Kanunu m. 202/3 ve m. 206; Alman Ceza Kanunu'nun İngilizce metni için bkz: http://www.gesetze-im-internet.de, (Erişim Tarihi: 13.05.2015); http://www.legislationline.org, (Erişim Tarihi: 29.06.2015).
[65] YOKUŞ SEVÜK, "Haberleşmenin Gizliliğini İhlal Suçu", s. 162.

yoluyla yapılan haberleşmenin gizliliğinin ihlal edilmesi ancak bir zarara sebep olması, yani kapalı zarfın kasten açılması veya ele geçirilmesi (765 sayılı TCK m.195) halinde cezalandırılıyor, bu suçların haberleşme konusunda yetkili memurlar tarafından işlenmesi hali ise daha ağır cezalandırılmayı gerektiriyordu[66] (765 sayılı TCK m. 200).

765 sayılı TCK'da haberleşmenin gizliliğini ihlal suçu, hürriyet aleyhine işlenen cürümler içinde sayılmıştı; bu kanun yürürlükteyken, hürriyet aleyhine işlenen suçlar ile korunan hukuksal değer bizzat hürriyet ve kişi özgürlüğü olmakla birlikte[67]; özel olarak korunan değer ise yine haberleşme özgürlüğüydü. Modern toplumlarda kişilerin aralarında serbestçe haberleşmeleri, insan kişiliğinin bir sonucu olarak görüldüğünden; 765 sayılı TCK'da, kişiler arasındaki yazışmaların ihlali, yazışma araçlarına saldırı, yazışmaların içeriğinin öğrenilmesini engellenerek özel hayatın gizliliği garantiye altına alınmakta; böylece haberleşme özgürlüğü de koruma altına alınmakta idi[68].

5237 Sayılı TCK'da, 765 sayılı kanunun eksiklikleri giderilmeye çalışılarak; daha kapsamlı bir düzenleme yapılmıştır. Haberleşmenin gizliliğini ihlal suçu TCK m. 132'de; *"(1)Kişiler arasındaki haberleşmenin gizliliğini ihlal eden kimse, bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. Bu gizlilik ihlali haberleşme içeriklerinin kaydı suretiyle gerçekleşirse, verilecek ceza bir kat artırılır. (2)Kişiler arasındaki haberleşme içeriklerini hukuka aykırı olarak ifşa eden kimse, iki yıldan beş yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. (3)Kendisiyle yapılan haberleşmelerin içeriğini diğer tarafın rızası olmaksızın hukuka aykırı olarak alenen ifşa eden kişi, bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. İfşa edilen bu verilerin basın ve yayın yoluyla yayımlanması halinde de aynı cezaya hükmolunur."* şeklinde düzenlenmiştir.

Türk Ceza Kanunu'nda haberleşmenin gizliliğini ihlal, üç ayrı suç halinde düzenlenmiştir. Bu suçlardan ilki haberleşmenin gizliliğini ihlaldir (m.132/1). Serbest hareketli bir suç olan haberleşmenin gizliliğini ihlal suçu, hangi vasıta

[66] Detaylı bilgi için bkz. Faruk EREM, **Türk Ceza Hukuku C: II, Hususi Hükümler,** Ajans-Türk Matbaası, Ankara 1962, s. 253 vd.
[67] ÜZÜLMEZ, "Yazışmaların İhlali Cürmü", s. 150.
[68] ÜZÜLMEZ, "Yazışmaların İhlali Cürmü", s. 150.

kullanılarak yapılırsa yapılsın, kişinin kendisinin tarafı olmadığı haberleşmeye hukuka aykırı olarak müdahale etmesidir. Bu gizlilik ihlalinin haberleşme içeriklerinin kayıt altına alınması suretiyle işlenmesi hali, haberleşmenin gizliliğini ihlal suçunun nitelikli hali olarak düzenlenmiştir.

Türk Ceza Kanunu, gizlilik ihlalini yaptırıma bağladıktan sonra, söz konusu haberleşmeye ait içeriklerinin ifşa edilmesini ayrıca düzenleme yoluna gitmiştir. Bu düzenlemelerden ilki, kendisinin tarafı olmadığı haberleşme içeriklerinin hukuka aykırı olarak ifşa edilmesidir (m. 132/2). Kişi, ifşa ettiği bu içerikleri hukuka uygun olarak elde etmiş olabileceği gibi, haberleşmenin gizliliğini ihlal etmek suretiyle de ele geçirmiş olabilir[69]. TCK kişinin, kendisinin tarafı olduğu haberleşme içeriklerini hukuka aykırı olarak ifşa etmesi halini ayrı bir suç olarak düzenlemiş ve yaptırıma bağlamıştır (m. 132/3). Bu suçun oluşması için m. 132/2'den farklı olarak, ifşanın alenen yapılması gerekmektedir.

Türk Ceza Kanunu'nda, haberleşme özgürlüğünü korumaya yönelik tek düzenleme TCK m. 132 değildir. Haberleşmenin gizliliğine yönelik ihlaller m. 132'de düzenlenirken; haberleşmenin engellenmesi suçu TCK m. 124'te; *"(1) Kişiler arasındaki haberleşmenin hukuka aykırı olarak engellenmesi halinde, altı aydan iki yıla kadar hapis veya adlî para cezasına hükmolunur. (2) Kamu kurumları arasındaki haberleşmeyi hukuka aykırı olarak engelleyen kişi, bir yıldan beş yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. (3) Her türlü basın ve yayın organının yayınının hukuka aykırı bir şekilde engellenmesi halinde, ikinci fıkra hükmüne göre cezaya hükmolunur."* şeklinde düzenlenmiştir. Kişilere AY ile haberleşme özgürlüğünün tanınmış olması, bu özgürlüğü riayet edilmesi için yeterli değildir; kişilere bu özgürlüklerini kullanabilmeleri için imkân sağlanması[70], haberleşmelerinin engellenmemesi de gerekmektedir. TCK m. 124'te; kişilerin haberleşmesinin engellenmesi, kamu kurumları arasındaki haberleşmelerin engellenmesi ve basın-yayın organlarının yayınının engellenmesi olmak üzere üç ayrı suç hükme bağlanmıştır. Dolayısıyla burada sadece özel haberleşme değil, kitle haberleşmesinin

[69] TCK m. 132 gerekçesi.
[70] Handan, YOKUŞ SEVÜK, "Haberleşme Hakkının Kullanımının Türk Ceza Kanunu Hükümleri ile Korunması (TCK m. 124, TCK m. 298/1)", **DÜHFD,** S: 16-17-18-19, Y: 2007, s. 197.

de koruma altına alındığı görülmektedir[71]. Haberleşmenin engellenmesi, haberleşme vasıtalarının kullanılmasını engelleme ya da yapılmakta olan haberleşmeyi kesintiye uğratacak şekilde gerçekleştirilebilir[72].

Haberleşme özgürlüğüne müdahaleler TCK'da suç olarak düzenlenip yaptırıma bağlanmışsa da daha önce değinildiği üzere; sınırsız olmayan haberleşme özgürlüğüne özel kişilerin ya da devletin müdahaleleri, hukuka uygun kabul edilebilmektedir. Haberleşme özgürlüğüne yönelik devlet müdahalesinin sınırları AY'de belirtilmiş, CMK ve ilgili diğer kanunlarda AY'nin çizdiği çerçevenin içini doldurmak amacıyla düzenlemeler yapılmıştır. Gerek yazılı olarak gerek telekomünikasyon yoluyla yapılan haberleşmeye, hukuka uygun olarak müdahale edilebilir. İşlenen bir suça ilişkin delil etme yollarından biri olan adli dinleme, CMK m. 135'te; postada elkoyma ise CMK m. 129'da düzenlenmiştir. Bunun yanında, suç işlenmesinin önlenmesi amacıyla yapılan önleme dinlemesi; 2559 Sayılı Polis Vazife ve Salahiyet Kanunu, 2803 Sayılı Jandarma Teşkilat, Görev ve Yetkileri Kanunu ve 2937 Sayılı Devlet İstihbarat Hizmetleri ve Milli İstihbarat Teşkilatı Kanununda düzenlenmektedir.

Ceza Muhakemesi Kanunu'nda "telekomünikasyon yoluyla yapılan iletişimin[73] denetlenmesi"ne ilişkin hükümde; iletişimin tespiti, dinlenmesi, kayda alınması ve sinyal bilgilerinin değerlendirilmesi olmak üzere dört ayrı işlemden söz edilmektedir (m. 135). Bu tedbirlere, somut delillere dayanan kuvvetli şüphenin yanında, başka surette delil etme olanağının bulunmaması şartı ile yani AİHM' in de kararlarında belirttiği gibi "son çare" olarak başvurulması gerekir[74].

---

[71] YOKUŞ SEVÜK, "Haberleşme Hakkının Kullanımının Türk Ceza Kanunu Hükümleri ile Korunması", s. 204.

[72] YOKUŞ SEVÜK, "Haberleşme Hakkının Kullanımının Türk Ceza Kanunu Hükümleri ile Korunması", s. 206.

[73] CMK'da, "haberleşme" kavramı yerine, "telekomünikasyon yoluyla yapılan iletişim" kavramı kullanılmaktadır.

[74] ÜNVER ve HAKERİ, s. 421; TAŞKIN, Mustafa, **Adli ve İstihbari Amaçlı İletişimin Denetlenmesi,** Seçkin Yayıncılık, Ankara 2011, s. 113.

1.2.3.2. Bazı Ülke Ceza Kanunları

1.2.3.2.1. Almanya

Alman Ceza Kanunu'nun[75] "Gizlilik İhlali" başlıklı 15. Bölümü altında, özel hayatın gizliliğinin ihlali; konuşmaların gizliliğinin ihlali; yazılı olarak, posta veya telekomünikasyon yoluyla yapılan haberleşmenin gizliliğinin ihlali ayrı ayrı yaptırıma bağlanmıştır. Almanya'da kanunkoyucu, teknolojik gelişmelerin özel hayata müdahaleyi kolaylaştırmasından dolayı, 1975 yılında yapılan reformla, ilgili hükümlerde değişikliğe gitmiş, Alman Ceza Kanunu'na yeni hükümler eklemiştir[76].

Alman Ceza Kanunu, m. 202/3, "yazılı haberleşmenin gizliliğinin ihlali" başlığını taşımakta ve *"hukuka aykırı olarak, kendisine ait olmayan kapalı mektubu ya da kapalı bir belgeyi açan ya da teknik araçlar kullanarak açmadan içeriğini öğrenen"* kişiyi cezalandırmaktadır. İlgili hüküm ayrıca, içeriğinin bir yazı değil de bir resmin oluşturduğu haberleşmelerin, aynı şekilde değerlendirileceğini söylemektedir (m. 202/3).

Alman Ceza Kanunu m. 206 ise, "posta veya telekomünikasyon yoluyla yapılan haberleşmenin gizliliğinin ihlali" başlığını taşımaktadır. Söz konusu hüküm öncelikle; *"hukuka aykırı olarak posta ve telekomünikasyon hizmeti yürüten bir teşebbüsün sahibi ya da çalışanı olması dolayısıyla öğrendiği haberleşmeye dair bir bilgiyi bir başkasına açıklayan"* kişinin cezalandırılacağını söylemektedir. Daha sonra, aynı fiili; bu posta ve telekomünikasyon hizmeti yürüten teşebbüsü denetleyen, bu teşebbüsler tarafından posta ve telekomünikasyon hizmeti yapabilme imkânı tanınan ve bu teşebbüslerin hizmetlerini yapabilmesine yardımcı olan kişilerin gerçekleştirmesi durumunda da aynı şekilde cezalandırılacağını hüküm altına almaktadır (m. 206/3). Yani Kanun, hizmeti veren kamu çalışanlarının veya bu alanda çalışan diğer kişilerin görevlerini kötüye kullanarak haberleşmenin gizliliğini ihlal etmelerini suç olarak düzenlemektedir[77]. Bunun yanı sıra, kanun esasen haberleşme içeriğinin öğrenilmesini veya ifşa edilmesini; ancak aynı zamanda

---

[75] Alman Ceza Kanunu'nun İngilizce metni için bkz: http://www.gesetze-im-internet.de, (Erişim Tarihi: 13.05.2015); http://www.legislationline.org, (Erişim Tarihi: 29.06.2015).
[76] ZAFER, **Özel Hayat,** s. 76.
[77] ZAFER, **Özel Hayat,** s. 77; BİRTEK, s. 141.

kişilerin sadece haberleştiklerinin yani haberleşmenin varlığının[78] öğrenilmesini de cezalandırılabilir fiiller arasında saymaktadır (m. 206/5).

Türk Ceza Kanununda "Hürriyete Karşı Suçlar" bölüm başlığı altında, haberleşmenin gizliliğini ihlal suçlarından ayrı olarak düzenlenen haberleşmenin engellenmesi suçu, Alman Ceza Kanunu'nda, "Gizlilik İhlali" bölüm başlığı altında düzenlenmektedir.

1.2.3.2.2. İsviçre

İsviçre Ceza Kanunu[79], "Gizliliğin İhlali veya Kapalı Yazışmaların Gizliliğinin İhlali Suçları" başlıklı hükmünde, *"yetkisi olmadan kapalı bir belgeyi veya postayı açan ve içeriği hakkında bilgi edinen; kendisine ait olmayan kapalı bir belgeyi veya postayı açarak içeriğini ifşa eden veya içeriğinin kullanılmasını sağlayan"* kişiyi şikâyet üzerine, cezalandırmaktadır (m. 179). Burada belgeyi veya postayı açmak bir tehlike suçu olarak düzenlenmiş[80], ayrıca fiilin bir zarar meydana getirmesi aranmamıştır. Alman Ceza Kanunu'nda *"teknik araçlar kullanarak, açmadan içeriğin öğrenilmesi"* de suç olarak tanımlanmışken; İsviçre Ceza Kanunu'nda, mesela yazının ışığa tutularak içeriğinin öğrenilmesi suç tanımına dâhil edilmemiştir[81].

Kanunun, "Posta ve Telekomünikasyon Gizliliğinin İhlali" başlığını taşıyan hükmü, *"posta ve telekomünikasyon hizmeti sağlayan bir kuruluşta, kamu çalışanı veya işçi olarak verilen yetki ile öğrendiği, müşterilerine ait ödeme ya da telekomünikasyon ayrıntılarını üçüncü kişilere açıklayan; kapalı postaları açan ya da içeriğini öğrenmeye çalışan; ya da bu içerikleri üçüncü kişilerin öğrenmesine imkân sağlayan"* kişileri cezalandırmaktadır (m. 321ter 307). Ancak, kanunun verdiği yetki ile telekomünikasyon trafiğinin denetlenmesi söz konusu ise, yetkili hâkim onayının alınması ile fiil hukuka uygun hale gelir[82]. Yine bu gizlilik ihlali;

---

[78] BİRTEK, s. 141.
[79] İsviçre Ceza Kanununun İngilizce metni için bkz. https://www.admin.ch/opc/en/classified-compilation/19370083/201501010000/311.0.pdf, (Erişim Tarihi: 19.06.2015).
[80] ZAFER, **Özel Hayat,** s. 71.
[81] ZAFER, **Özel Hayat,** s. 71.
[82] ZAFER, **Özel Hayat,** s. 74.

ilgili kişinin kimliğini belirleyebilmek veya meydana gelebilecek bir zararı engellemek için gerçekleştiriliyorsa, cezalandırılmaz (m. 321ter 307/4).

1.2.3.2.3. Fransa

Fransız Ceza Kanunu[83] "Gizliliğe Karşı Suçlar" başlığı altında, yazışmaların gizliliğinin ihlal edilmesini; *"üçüncü kişilere gönderilen yazışmaları, ilgilisine ulaşın ya da ulaşmasın; hukuka aykırı olarak açan, tahrip eden, ilgilisine ulaşmasını engelleyen veya hile ile içeriğinin öğrenen kişi cezalandırılır"* şeklinde düzenleyerek yaptırıma bağlamaktadır (m. 226-15/1). Yani söz konusu hüküm, hem haberleşmenin gizliliğinin ihlal edilmesini hem de haberleşmenin engellenmesini birlikte, aynı suçun seçimlik hareketleri[84] olarak düzenlemektedir.

Fransız Ceza Kanunu m. 226-15/2'de ise, *"hukuka aykırı olarak, telekomünikasyon yoluyla yapılan (gönderilen ya da alınan) haberleşmeyi durduran, yönünü değiştiren, haberleşme içeriğini kullanan ya da ifşa eden veya bu amaçla kullanılmak üzere dinleme düzeneği oluşturan"* kişilerin de aynı şekilde cezalandırılacakları düzenlenmektedir.

Haberleşmenin gizliliğinin herkes tarafından değil de, sadece haberleşmeye ilişkin bir yetkiyi kullanan kişilerce işlenmesi hali Fransız Ceza Kanununda "Devlet Otoritesine Karşı İşlenen Suçlar" bölüm başlığı altında ayrıca düzenlenmiştir.

1.2.3.2.4. İspanya

İspanya Ceza Kanunu[85], İspanya Anayasasının aksi yönde bir mahkeme kararı olmadığı müddetçe, haberleşmenin gizliliğini teminat altına alan[86] hükmü kapsamında, haberleşme özgürlüğüne müdahaleleri, "Gizliliğinin İhlali ve İfşası" başlıklı 197. maddesi ile yaptırıma bağlamıştır. Söz konusu hükme göre; *"başkasına ait bir sırrı onun rızası olmaksızın, ortaya çıkarmak veya gizliliğini ihlal etmek amacıyla, onun kâğıtlarını, mektuplarını, elektronik postalarını, mesajlarını ya da*

[83] Fransız Ceza Kanununun İngilizce metni için bkz: http://www.legifrance.gouv.fr, (Erişim Tarihi: 19.06.2015).
[84] BİRTEK, s. 143.
[85] İspanya Ceza Kanunu'nun İngilizce metni için bkz: http://www.legislationline.org, (Erişim Tarihi: 14.06.2015).
[86] BİRTEK, s. 146.

başka belgelerini veya kişisel eşyalarını ele geçiren; telekomünikasyon yoluyla yaptığı haberleşmeyi gizlice dinleyen; dinleyebilmek veya kayıt altına alabilmek için teknik araçlar kullanan..." kişiler cezalandırılacaktır. Aynı hüküm; haberleşmenin gizliliği ihlal edilerek elde edilen bilgilerin, yayınlanıp ifşa edilmesini de cezalandırmakta; hatta elde edilmesine bizzat katılmamış olsa bile, bu bilgilerin gizlilik ihlal edilerek elde edildiğini bilerek yayınlayıp ifşa eden kişileri de aynı kapsamda değerlendirmektedir (m. 197/4).

Haberleşmenin gizliliğini ihlal suçunun, haberleşme ile ilgili bir görevi yürüten kişiler tarafından işlenmesi hali, İspanya Ceza Kanununda daha ağır cezalandırılmaktadır (m. 197/5). Ancak gizlilik ihlalini gerçekleştiren kişilerin kamu görevlisi olması durumunda, kamu hizmetinden men cezası verilecektir (m. 535, m. 536).

1.2.3.2.5. İtalya

İtalya'da haberleşme özgürlüğü, 1974 tarihli "Özel Hayatın ve Haberleşme Serbestliğinin ve Gizliliğinin Korunması Hakkında Kanun"[87] ile koruma altına alınmıştır. Söz konusu kanun; telgraf ve telefonla yapılan haberleşmeleri hukuka aykırı olarak öğrenen, engelleyen, gizlice dinleyen, dinleyebilmek için teknik araç yerleştiren kişilerin cezalandırılacağını hükme bağlamamaktadır[88].

[87] ZAFER, **Özel Hayat,** s. 68.
[88] ZAFER, **Özel Hayat,** s. 68.

İKİNCİ BÖLÜM

HABERLEŞMENİN GİZLİLİĞİNİ İHLAL SUÇU (TCK m. 132)

2.1. GENEL OLARAK

Haberleşme özgürlüğü, Anayasa ile güvence altına alınan kişi temel hak ve özgürlüklerinden biridir. Anayasa'nın uluslararası metinlerde olduğu gibi, haberleşme özgürlüğünü güvence altına alması, haberleşme özgürlüğüne müdahale niteliğindeki fiillerin yaptırıma bağlanmasını gerektirmiştir. Gerek AİHS'nin gerek Anayasa'nın güvencesi altındaki haberleşme özgürlüğünün ihlal edilmesi, TCK'da suç olarak düzenlenmiş; haberleşme özgürlüğüne, hangi durumlarda müdahale edilebileceği kanunlarda açıkça belirtilmiştir.

765 sayılı TCK'da "Sırrın Masuniyeti Aleyhinde Cürümler" başlıklı beşinci faslında düzenlenen haberleşmenin gizliliğini ihlal suçları, tam anlamıyla haberleşme özgürlüğünü koruyucu nitelikte değildi. Günümüz teknolojik gelişmeleri karşısında bu düzenlemeler yetersiz kalmış, özellikle telekomünikasyon yoluyla yapılan haberleşmenin gizliliğine yönelik gerçekleştirilen fiillerin cezasız kalmasının önlenmesi gereği, daha etkin bir düzenlemeyi gerektirmiştir. Bu sebeple de 5237 sayılı TCK'da haberleşmenin yapıldığı vasıtalar arasında bir farklılık gözetilmeksizin, ne şekilde yapılırsa yapılsın, kişiler arasındaki haberleşmenin gizliliğini ihlal eden kimselerin cezalandırılması hüküm altına alınmıştır.

2.2. SUÇLA KORUNAN HUKUKSAL DEĞER

Korunan hukuksal değeri, yani suçun hukuki konusunu, o suçla doğrudan ihlal edilen hukuksal menfaat[89] ya da kanun ile korunan hak ve çıkar[90] olarak tanımlamak mümkündür. Suçun oluşabilmesi için mutlaka ihlal edilen bir hukuki varlık ya da menfaatin söz konusu olması gerekir[91]. Bu değerin belirlenmesi; özellikle, bir hareketin suç olarak tanımlanması ya da suç olmaktan çıkarılması bakımından kanunkoyucuya yol göstermesi sebebiyle önem arz eder. Bunun yanında, suçların kanunda bulundukları yer ve suç gruplandırmaları doğrudan devletin hangi model ile yönetildiği ile ilişkilidir[92] ve bu gruplandırmalar da korunan hukuksal değer üzerinden belirlenir[93].

Suç teşkil eden bir fiil için ceza öngörülmesi şeklinde sağlanan genel koruma; *"devletin ortak yaşam koşullarını güvence altına almaktaki çıkarı"* nın temini için yaptığı korumadır. Bu genel koruma; suçtan doğrudan zarar gören bireylere ait menfaatleri koruyan özel korumadan yani hukuksal değerden ayrılır[94]. Bir suç ile ihlal edilen menfaat, genel anlamda *"devletin kendi varlığını koruma ve gelişmesini sağlama"* yönündeki menfaattir; ancak her suç için özel olarak belirlenen ve ihlali cezalandırılan menfaatler de bu suçları diğerlerinden ayırt etmeye yardımcı olan ve suçların tasnifini mümkün kılan menfaatlerdir[95].

Haberleşmenin gizliliğini ihlal suçu TCK'nın "Kişilere Karşı Suçlar" başlıklı ikinci kısmı altında, "Özel Hayata ve Hayatın Gizli Alanına Karşı Suçlar" başlığını taşıyan dokuzuncu bölümünde düzenlenmiştir (m. 132). Kanun içinde düzenlendiği yerden yola çıkarak bu suçla korunan hukuksal değerin en geniş anlamda kişilerin özel hayatı olduğunu söylemek mümkündür. Haberleşme özgürlüğü, özel hayatın

---

[89] Hamide ZAFER, **Ceza Hukuku Genel Hükümler TCK m. 1-75**, Beta Yayıncılık, İstanbul, Şubat 2015, s. 145.
[90] Nur CENTEL, Hamide ZAFER ve Özlem ÇAKMUT, **Türk Ceza Hukukuna Giriş**, Beta Yayıncılık, İstanbul 2014, s. 218.
[91] Türkan YALÇIN SANCAR ve Timuçin KÖPRÜLÜ, **Ceza Hukuku Genel Hükümler Uygulamalı Çalışmaları**, Savaş Yayınevi, Ankara 2014, s. 128.
[92] Timur DEMİRBAŞ, **Ceza Hukuku Genel Hükümler**, Seçkin Yayınevi, Ankara 2013, s. 527.
[93] ZAFER, **Ceza Hukuku Genel Hükümler**, s. 146.
[94] ZAFER, **Ceza Hukuku Genel Hükümler**, s. 145.
[95] CENTEL, ZAFER ve ÇAKMUT, **Türk Ceza Hukukuna Giriş**, s. 218; DEMİRBAŞ, s. 527.

dokunulmaz bir parçasını[96]; haberleşme özgürlüğünün korunması ise özel hayata ilişkin korumanın özel bir görünümünü[97] oluşturmaktadır. Nitekim kişilerin özel hayatlarının önemli bir kısmını haberleşme oluşturmaktadır[98]. Bu sebeple de haberleşmenin gizliliğini ihlal suçunu düzenleyen hüküm ile öncelikli korumadan yararlanan kişilerin özel hayatıdır[99]. Özel hayatın gizliliği ile haberleşmenin gizliliği arasında sıkı bir ilişki vardır[100]. Ancak; AY'de, haberleşme özgürlüğü de ayrıca düzenlenmiş olduğu; kişilerin özel hayatının gizliliğinin, kişilerin haberleşmesi dışında ihlal edilmesi hali TCK'da başka bir hükümle (m. 134) yaptırıma bağlandığı için de, bu hükümle özel olarak haberleşme özgürlüğünün[101] başka bir deyişle haberleşme dokunulmazlığının[102], korunduğunu söylemek daha doğru olacaktır.

Kişiler, kişiliklerini serbestçe geliştirebilecekleri özel hayatlarının önemli bir parçası olan haberleşme haklarını, diledikleri gibi kullanamazlarsa birbirleriyle iletişim kurmama yoluna gidebilirler; bu sebeple, m. 132 ile öncelikle haberleşme özgürlüğü korunmaktadır[103]. Bununla beraber; haberleşmenin gizliliğinin ihlali ile

---

[96] Nurdan OKUR, **Anayasa Hukuku Açısından Özel Hayatın Gizliliği ve Korunması,** (Yayınlanmamış Doktora Tezi), Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Hukuku Anabilim Dalı, Ankara 2010, s. 192.

[97] YOKUŞ SEVÜK, "Haberleşmenin Gizliliğini İhlal Suçu", s. 161; BİRTEK, s. 113.

[98] Hamide ZAFER, **Özel Hayatın ve Hayatın Gizli Alanının Ceza Hukukuyla Korunması (TCK m.132-134),** İstanbul 2010, s. 89.

[99] Mahmut KOCA, "Haberleşmenin, Konuşmanın ve Özel Hayatın Gizliliğini İhlal Suçları", **Atatürk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Ceza Hukukunun Güncel Sorunları Kolokyumu,** Editör: M. Tevfik GÜLSOY, Erzurum, 08 Ekim 2010, s. 67; Ali PARLAR ve Muzaffer HATİPOĞLU, **Açıklamalı-Yeni İçtihatlarla 5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu Yorumu,** Yazarın Kendi Yayını, C: 2, Ankara 2008, s. 2025.

[100] YOKUŞ SEVÜK, "Haberleşmenin Gizliliğini İhlal Suçu", s. 161; ÖZGENÇ, **Ceza Hukukunun Güncel Sorunları Kolokyumu,** s. 117.

[101] YOKUŞ SEVÜK, "Haberleşmenin Gizliliğini İhlal Suçu", s. 167; ZAFER, **Özel Hayat,** s. 89; Doğan SOYASLAN, **Ceza Hukuku Özel Hükümler,** Yetkin Yayınları, Ankara 2014, s. 341; Doğan SOYASLAN, "Özel Hayata ve Hayatın Gizli Alanına Karşı Suçlar", **Prof. Dr. Bilge ÖZTAN'a Armağan,** Turhan Kitabevi, 2008, s. 1388; ÖZBEK ve diğerleri, **Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler**, s. 523; Süheyl DONAY, **Türk Ceza Kanunu Şerhi,** Beta Basım, Eylül 2007, s. 209; Osman YAŞAR, Hasan Tahsin GÖKCAN ve Mustafa ARTUÇ, **Yorumlu-Uygulamalı Türk Ceza Kanunu (Madde 86-146),** C: 3, Adalet Yayınevi, Ankara 2010, s. 4078; İsmail ERGÜN, **Siber Suçların Cezalandırılması ve Türkiye'de Durum,** Adalet Yayınevi, Ankara 2008, s. 107; BİRTEK, s. 155.

[102] Durmuş TEZCAN, Mustafa Ruhan ERDEM ve R. Murat ÖNOK, **Teorik ve Pratik Ceza Özel Hukuku,** Seçkin Yayıncılık, Eylül 2014, s. 543; PARLAR ve HATİPOĞLU, s. 2025; Ali PARLAR ve Meltem BANKO, **Cezai ve Hukuki Boyutlarıyla Hakaret ve Özel Hayata Karşı Suçlar,** Adalet Yayınevi, Ankara 2014, s. 373; ÇETİNKAYA, Mehmet Burçin, **Özel Hayata ve Hayatın Gizli Alanına Karşı Suçlar** (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Hukuku Anabilim Dalı, Ankara 2007, s. 37.

[103] YOKUŞ SEVÜK, "Haberleşmenin Gizliliğini İhlal Suçu", s. 161; Ayhan BOZLAK, **"Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Kararları Çerçevesinde Türk Ceza Hukukunda Özel Hayatın**

sadece AY'de düzenlenen haberleşme özgürlüğü (m. 22) değil, hukuk devleti ilkesi (m. 2), kişinin maddi ve manevi varlığını geliştirme hakkı (m. 17) ve düşünce özgürlüğünü (m. 25) düzenleyen hükümleri de ihlal edilmekle beraber[104] bu değerler haberleşmenin gizliliği ihlal suçunu düzenleyen hükmün dolaylı korumasından yararlanır. Ne var ki, AY, haberleşme özgürlüğünü zaten özel olarak koruma aldığından (m. 22), AY'nin başka hükümlerinde, haberleşme özgürlüğünün korunup korunmadığını aramaya ve tespit etmeye gerek kalmayacaktır[105]. Ancak, haberleşme özgürlüğünün, diğer özgürlüklerle olan bağlantısını ortaya koymak; özgür haberleşme hakkının değerini, AY'nin ona atfettiği önemi belirtmek bakımından önem arz etmektedir[106].

Öğretide, haberleşmenin gizliliğini ihlal suçu ile korunan hukuksal değerin haberleşme özgürlüğü değil, haberleşmenin gizliliği olduğu da savunulmaktadır[107]. Bu görüşe göre; haberleşme gizliliği, haberleşme içeriklerinin başkalarının denetimi dışında olması demektir ve gizliliğin ihlali söz konusu olduğunda, kişilerin haberleşmeleri engellenmemekte ancak başkalarınca kontrol edilmektedir[108]. Haberleşme özgürlüğüne doğrudan müdahale oluşturan haberleşmenin engellenmesi suçu, kanunda zaten ayrıca düzenlendiğinden, haberleşmenin gizliliğinin ihlali, haberleşme özgürlüğüne ancak dolaylı bir müdahale oluşturmaktadır[109].

Türk Ceza Kanunu, kişiler arasındaki haberleşmenin hukuka aykırı olarak engellenmesini "Hürriyete Karşı Suçlar" bölüm başlığı altında ayrı bir suç olarak düzenlemiştir (m. 124). Haberleşmenin engellenmesi suçunun maddi konusunu da kişiler arasındaki haberleşme oluşturur[110]. Kanun içinde düzenlendiği bölümden yola

---

Korunması", (Yayınlanmamış Doktora Tezi, Polis Akademisi Güvenlik Bilimleri Enstitüsü Güvenlik Stratejileri ve Yönetim Anabilim Dalı), Ankara 2013, s. 304-305.

[104] YOKUŞ SEVÜK, "Haberleşmenin Gizliliğini İhlal Suçu", s. 167.

[105] ÖZBUDUN, s. 287; YOKUŞ SEVÜK, "Haberleşmenin Gizliliğini İhlal Suçu", s. 167.

[106] ZAFER, **Özel Hayat,** s. 84.

[107] KOCA ve ÜZÜLMEZ, **Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler,** s. 471; KOCA, **Ceza Hukukunun Güncel Sorunları Kolokyumu,** s. 66.

[108] KOCA, **Ceza Hukukunun Güncel Sorunları Kolokyumu,** s. 67.

[109] KOCA, **Ceza Hukukunun Güncel Sorunları Kolokyumu,** s. 67.

[110] TCK m. 124 gerekçesi.

çıkarak, haberleşmenin engellenmesi suçu ile korunan hukuksal değerin de haberleşme özgürlüğü olduğunu söylemek yanlış olmaz[111].

Haberleşme özgürlüğü kapsamındaki temel haklar; haber ve düşünceleri serbestçe öğrenebilme ve bir araya getirme; serbestçe açıklayabilme ve yayabilme hakkıdır[112]. Kişi, düşüncesinin, iletmek istediği kişi dışında biri tarafından öğrenilmemesini isteme hakkına sahip olduğundan, TCK m. 132 ile kişiler arasındaki haberleşmenin gizliliğinin sağlanmasına ilişkin kamusal yarar da korunmaktadır[113]. Nitekim haberleşme özgürlüğü temel hak ve özgürlüklerden biri olduğundan, bireylerin; mahremiyetlerini koruma, devletten ve üçüncü şahıslardan bu mahremiyetlerine saygı gösterilmesini istemeye hakları vardır[114]. Bu koruma, sadece haberleşme anını değil, haberleşme gerçekleştirildikten sonraki zamanları da kapsar[115].

2.3. SUÇUN MADDİ KONUSU

Türk Ceza Kanunu'nda düzenlenen bir suçun maddi konusunun hükümde açıkça belirtildiği hallerde, bu maddi konuya yönelik bir hareket yapılmadığı müddetçe tipikliğin gerçekleştiğinden söz edilemez[116]. Kanun; maddi konuyu değil, hukuki konuyu yani, o suçla korunan hukuksal değeri ön plana çıkarmayı amaçladığı suçlarda, suçun maddi konusunu açıkça belirtilmeyebilir[117]. Nitekim TCK m. 132'de düzenlenen haberleşmenin gizliliğini ihlal suçunun maddi konusu da geniş anlamda haberleşme olarak gösterilmiştir. Haberleşmeyi, *"kişiler veya kişiler ile teknik*

---

[111] Haberleşmenin gizliliğini ihlal suçu ile korunan hukuksal değer, geniş anlamda özel hayat olduğundan, bu suç Hürriyete Karşı Suçlar bölümünde değil, ayrı bir bölümde düzenlenmiştir. Ancak sonuç olarak, her iki suç da haberleşme özgürlüğüne yönelik müdahaleleri cezalandırmaktadır; ayrıntılı bilgi için bkz. Mehmet Nihat KANBUR, YTCK m. 124 Haberleşmenin Engellenmesi Suçu, Anadolu Hukuk Derneği Dergisi (AHUDER.Gİ), Y:3, S: 5, 2008, s. 48; ÖZBEK ve diğerleri, **Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler**, s. 471.

[112] Sulhi DÖNMEZER, **Basın ve Hukuku,** İstanbul Üniversitesi Yayınları, İstanbul 1976, s. 94; Bilgehan SAVAŞÇI, "Haberleşme Özgürlüğünün Kovuşturma Evresinde Sınırlandırılması", **TBB Dergisi**, S: 96, 2011, s. 271.

[113] MAGGIORE'den naklen; Zeki HAFIZOĞULLARI ve Muharrem ÖZEN, **Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler Kişilere Karşı Suçlar,** U S-A Yayıncılık, Ankara 2015, s. 265; Zeki HAFIZOĞULLARI ve Muharrem ÖZEN, "Özel Hayata ve Hayatın Gizli Alanına Karşı Suçlar", **ABD**, S: 4, Y: 2009-67, s. 10.

[114] Hayrunnisa ÖZDEMİR, "Haberleşmenin Gizliliği ve Kişisel Veriler", **EÜHFD,** C: 13, S: 1-2, 2009, s. 286.

[115] BOZLAK, s. 304-305.

[116] ZAFER, **Ceza Hukuku Genel Hükümler**, s. 153.

[117] ZAFER, **Ceza Hukuku Genel Hükümler**, s. 153.

cihazlar arasındaki bilgi ve haber aktarımı; haber alma, haber aktarma olgusunun karşılıklı görünümü"[118] olarak, başka bir anlatımla, düşünce iletmeye elverişli araçlarla uzakta bulunun kimseler arasında iletişimde bulunmak[119] şeklinde tanımlamak mümkündür. Şüphesiz, kişiler arasında, bir araç kullanılmaksızın da bir iletişim, haberleşme söz konusu olabilir[120]; ancak yapılan haberleşmenin TCK m. 132 korumasından yararlanabilmesi için araya bir araç girmesi şarttır[121]. İşte haberleşme, kişilerin bir araç vasıtasıyla, herkesle paylaşmadığı, sadece istediği kişi veya kişilerle yaptığı bir bilgi alış-verişidir[122].

Türk Ceza Kanunu m. 132/1'de *"kişiler arasındaki haberleşmenin gizliliğinin ihlal edilmesi"* halini cezalandırılırken, m. 132/2'de *"kişiler arasındaki haberleşme içeriklerinin hukuka aykırı olarak ifşa edilmesi"*, m. 132/3'de ise *"kendisiyle yapılan haberleşmelerin içeriğinin diğer tarafın rızası olmaksızın hukuka aykırı olarak alenen ifşa edilmesi"* halleri cezalandırılmaktadır. Aynı maddenin farklı fıkralarında düzenlenen farklı suçlar olmaları bakımından ayrı ayrı değerlendirme yapılacak olursa; birinci fıkrada düzenlenen suçun maddi konusunu haberleşme oluştururken, ikinci ve üçüncü fıkralarda düzenlenen suçların maddi konusunu bu haberleşmenin içerikleri oluşturmaktadır[123].

---

[118] http://www.tdk.gov.tr (Erişim Tarihi: 16.11.2014).

[119] Zeki HAFIZOĞULLARI ve Muharrem ÖZEN, **Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler Kişilere Karşı Suçlar,** U S-A Yayıncılık, Ankara 2015, s. 265; Zeki HAFIZOĞULLARI ve Muharrem ÖZEN, "Özel Hayata ve Hayatın Gizli Alanına Karşı Suçlar", **ABD**, S: 4, Y: 2009-67, s. 10-11; ÖZGENÇ, **Ceza Hukukunun Güncel Sorunları Kolokyumu,** s. 120.

[120] ÖZBEK ve diğerleri, **Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler**, s. 524; KOCA ve ÜZÜLMEZ, **Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler,** s. 473; KOCA, **Ceza Hukukunun Güncel Sorunları Kolokyumu,** s. 69.

[121] YOKUŞ SEVÜK, "Haberleşmenin Gizliliğini İhlal Suçu", s. 167; araya herhangi bir vasıta girmeksizin yüz yüze yapılan haberleşmenin gizliliğinin ihlal edilmesi, TCK m. 133'te düzenlenen *kişiler arasındaki konuşmaların dinlenmesi ve kayda alınması* suçunu oluşturacaktır.

[122] Ersan ŞEN, "5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nda 'Özel Hayata Karşı Suçlar'", **İBD,** C: 79, S: 2005/3, s. 712; Ersan ŞEN, **Yeni Türk Ceza Kanunu Yorumu Cilt: 1 (Madde 1-140),** Vedat Kitapçılık, İstanbul 2006, C: 1, s. 581; SOYASLAN, **Ceza Hukuku Özel Hükümler,** s. 341; SOYASLAN, "Özel Hayata ve Hayatın Gizli Alanına Karşı Suçlar", s. 1388; ÖZBEK ve diğerleri, **Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler**, s. 524.

[123] TEZCAN, ERDEM ve ÖNOK, s. 543; YOKUŞ SEVÜK, "Haberleşmenin Gizliliğini İhlal Suçu", s. 167; ZAFER, **Özel Hayat,** s. 92; burada üç suç açısından da maddi konunun haberleşme içeriği olduğu yönündeki aksi görüşler için bkz. ÖZBEK ve diğerleri, **Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler,** s. 524; KOCA ve ÜZÜLMEZ, **Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler,** s. 472; KOCA, **Ceza Hukukunun Güncel Sorunları Kolokyumu,** s. 69; Haberleşmenin gizliliğini ihlal suçlarının maddi konusunun haberleşme araçları olduğu şeklindeki görüş için bkz. PARLAR ve HATİPOĞLU, s. 2026; PARLAR ve BANKO, s. 374.

Kişiler arasındaki bilgi ve belge aktarımının, yapılış şekli gözetilmeksizin, gizliliği ihlal edildiği takdirde haberleşmenin gizliliğini ihlal suçu oluşacaktır[124]. TCK'da, gizliliğin ihlali suçları tanımlanırken, teknolojik gelişmeler de gözetilerek[125], haberleşmenin yapılacağı araçlar tek tek sayılmamış; bunun yerine sadece haberleşme kavramından söz edilmiştir[126]. Yani, hangi araç kullanılarak yapılırsa yapılsın, kişiler arasındaki haberleşmeyi ihlal niteliği taşıyan her fiil, cezalandırılabilirdir[127]. Haberleşmenin; telefon, mektup, faks, elektronik posta ile yapılması arasında bir fark yoktur[128]. İnternet üzerinden yapılan sesli-görüntülü konuşmalar ve anlık ileti yoluyla yapılan haberleşme ve bu haberleşmenin içeriği de suçun maddi konusunu oluşturur[129].

Kanunkoyucunun, suçu tanımlarken sınırlarını çizmeden belirsiz bir kavram olan haberleşmeyi kullanmasının, kanunilik ilkesinin ihlali anlamını taşıdığı savunulmaktadır[130]. Ceza hukukunda katı bir şekilde uygulanan suçta ve cezada kanunilik ilkesi[131], TCK m. 132'deki "haberleşme" kavramının da belirli olmasını gerektirmektedir[132]. Bununla beraber, ancak kanun hükmünün yorumlanması yoluyla, buradaki haberleşme kavramının, araya bir vasıta koymak sureti ile yapılan haberleşmeyi ifade ettiği sonucuna varılmaktadır[133]. Ne var ki, TCK'da "Özel Hayata ve Hayatın Gizli Alanına Karşı Suçlar" başlığı altında düzenlenen suçlar bütün olarak değerlendirildiğinde, haberleşmenin gizliliğini ihlal suçunun

---

[124] YOKUŞ SEVÜK, "Haberleşmenin Gizliliğini İhlal Suçu", s.168; TEZCAN, ERDEM ve ÖNOK, s. 543; ZAFER, **Özel Hayat,** s. 93; SOYASLAN, **Ceza Hukuku Özel Hükümler,** s. 342; SOYASLAN, "Özel Hayata ve Hayatın Gizli Alanına Karşı Suçlar", s. 1389; DONAY, s. 209.

[125] DONAY, s. 209; OKUR, s. 196; BİRTEK, s. 114.

[126] YOKUŞ SEVÜK, "Haberleşmenin Gizliliğini İhlal Suçu", s.168; BİRTEK, s. 114.

[127] SOYASLAN, **Ceza Hukuku Özel Hükümler,** s. 342; SOYASLAN, "Özel Hayata ve Hayatın Gizli Alanına Karşı Suçlar", s. 1389; PARLAR ve HATİPOĞLU, s. 2026.

[128] TCK m. 132 gerekçesi.

[129] KOCA ve ÜZÜLMEZ, **Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler,** s. 473; KOCA, **Ceza Hukukunun Güncel Sorunları Kolokyumu,** s. 70.

[130] ŞEN, "5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nda 'Özel Hayata Karşı Suçlar'", s. 712; ŞEN, **Yeni Türk Ceza Kanunu Yorumu,** s. 581.

[131] TCK'nın, "Suçta ve Cezada Kanunilik İlkesi" başlığını taşıyan 2. maddesine göre; *"Kanunun açıkça suç saymadığı bir fiil için kimseye ceza verilemez ve güvenlik tedbiri uygulanamaz. Kanunda yazılı cezalardan ve güvenlik tedbirlerinden başka bir ceza ve güvenlik tedbirine hükmolunamaz. İdarenin düzenleyici işlemleriyle suç ve ceza konulamaz. Kanunların suç ve ceza içeren hükümlerinin uygulanmasında kıyas yapılamaz. Suç ve ceza içeren hükümler, kıyasa yol açacak biçimde geniş yorumlanamaz."*

[132] ŞEN, "5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nda 'Özel Hayata Karşı Suçlar'", s. 712; ŞEN, **Yeni Türk Ceza Kanunu Yorumu,** s. 581.

[133] YOKUŞ SEVÜK, "Haberleşmenin Gizliliğini İhlal Suçu", s. 168.

kapsamının daraldığı görülecektir. TCK m. 133'te düzenlenen *"kişiler arasındaki konuşmaların dinlenmesi ve kayda alınması"* suçu, kişilerin yüz yüze yaptıkları konuşmalarının gizliliğinin ihlal edilmesini yaptırıma bağlamaktadır. Buradan yola çıkarak da TCK m. 132'nin koruma altına aldığı haberleşmenin kişilerin araya bir vasıta koymak sureti ile yaptıkları her türlü haberleşme olduğu sonucuna varılabilir. Ayrıca, hızla gelişen teknoloji[134], haberleşme gibi dinamik bir kavramın sınırlarının kanun ile belirlenmesini olanaksız kılmaktadır; nitekim bu durumda, kanunda sayılmayan yeni nesil bir araç ile yapılan haberleşmenin gizliliği ihlal edildiği takdirde, işlenen fiilin cezalandırılmaması tehlikesi söz konusu olacaktır. Başka bir anlatımla, haberleşmede kullanılan araçların günden güne hızla gelişmesi ve değişmesi, bu araçların suç tipinde tanımlanmasını ve bu tanımların güncelliğini korumasını olanaksız hale getirmektedir[135].

Haberleşmenin TCK m. 132 korumasından yaralanabilmesi için, içeriğinin gizli olması şart olsa da[136], bir "sır" içermesine[137], kişilerin özel hayatlarına ilişkin olmasına[138] gerek yoktur. Başka bir deyişle; haberleşmenin gizliliğini ihlal eden fiillerin cezalandırılabilmesi için içeriğinin, başka hiç kimse tarafından bilinmemesi gereken bir hususa yönelik olması şart değildir[139]. Haberleşmenin içeriği ne olursa olsun TCK m. 132 korumasından yararlanır[140]. Örneğin, sosyal bir ağda kişiye özel gönderilen bir mesajda yemek tarifi verilmiş dahi olsa, bu konuşmanın gizliliğinin ihlal edilmesi TCK m. 132'nin ihlalini oluşturacaktır. Ancak yemek tarifi, sosyal bir ağda herkesin okuyabileceği şekilde paylaşılmışsa artık özel olma niteliğini kaybedeceğinden, gizli bir haberleşmeden söz edilemeyecek, dolayısıyla, bu durumda gizlilik ihlali de söz konusu olmayacaktır. Haberleşme içeriği, mektup zarfı içinde gönderilmiş bir fotoğraftan ibaret de olabilir; yine işaretlerle anlatılmış bir

---

[134] YOKUŞ SEVÜK, "Haberleşmenin Gizliliğini İhlal Suçu", s.168.
[135] BİRTEK, s. 29.
[136] SOYASLAN, **Ceza Hukuku Özel Hükümler,** s. 342; SOYASLAN, "Özel Hayata ve Hayatın Gizli Alanına Karşı Suçlar", s. 1389; KOCA ve ÜZÜLMEZ, **Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler,** s. 473; KOCA, **Ceza Hukukunun Güncel Sorunları Kolokyumu,** s. 70.
[137] TEZCAN, ERDEM ve ÖNOK, s.544; YOKUŞ SEVÜK, "Haberleşmenin Gizliliğini İhlal Suçu", s. 169; ZAFER, **Özel Hayat,** s. 98.
[138] KEKLİK, Ramazan, **Özel Hayatın Gizliliğini İhlal Suçu** (Yayınlanmamış Doktora Tezi), Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Hukuku Anabilim Dalı, Konya 2011, s. 20.
[139] ZAFER, **Özel Hayat,** s. 98.
[140] HEPER, s. 55.

düşünce açıklaması da haberleşme kapsamındadır[141].Yazılı haberleşme söz konusu olduğunda da bu haberleşmenin içeriğinin gizli olması yeterlidir; ayrıca bir sır içermesi ya da belgede sahtecilik suçu kapsamında bir belge niteliği taşıması gerekmemektedir[142].

Genel nitelikte olan reklam broşürleri, kullanma kılavuzları gibi gönderiler söz konusu olduğunda haberleşmenin gizliliğinden söz edilemez[143]. Ancak bu gönderilere, gönderiliş biçimine bağlı olarak, kişisel bir nitelik kazandırılmışsa, bu durumda m. 132'nin öngördüğü korumadan yararlanılması mümkün olacaktır[144]. Başka bir deyişle, bilgilendirme amacı ile hazırlanan bir reklam broşürü, kapalı bir zarfın içinde, üzerinde alıcının adı yer alır vaziyette kişiye gönderilmişse, artık bu gönderi, içeriği özel bir nitelik taşımasa dahi, kişisel bir gönderi niteliğindedir; bu gönderinin gizliliği ihlal edildiği takdirde, TCK m. 132'nin ihlalinden söz edilir[145]. Yine bankalar veya telefon şirketleri tarafından gönderilen ve kişiye özel bilgilerin yer aldığı hesap-kredi kart ekstreleri veya faturaların içeriğinin hukuka aykırı olarak öğrenilmesi veya bir kargo şirketi aracılığıyla gönderilen ve haberleşme belgelerinin yer aldığı paketlerin açılarak, içindeki belgenin okunması veya kaydın dinlenmesi veya izlenmesi şeklinde haberleşme içeriğinin öğrenilmesi halinde de haberleşmenin gizliliğini ihlal suçu oluşacaktır[146]. Kapalı zarf içinde gönderilen haberleşme içeriğinin, kim tarafından gönderildiğinin belli olmaması, suçun oluşumunu etkilemeyecektir[147]. Ancak söz konusu broşür sınırlı sayıda ve mesela bir kampanyadan yararlanma koşullarına sahip kişilere gönderiliyorsa, bu durumda haberleşmenin hem kişisel niteliğinden hem özel olduğundan söz edilebilir[148]. Burada; haberleşmeyi gizli yapan husus, gönderinin kapalı bir zarf içinde gönderilmesi; haberleşmeyi özel kılan yani gönderilen şeyi genel olmaktan çıkararak kişiselleştiren husus ise sadece belli koşullardaki kişiye gönderilmesidir[149]. Yine,

---

[141] ZAFER, **Özel Hayat,** s. 96.
[142] KOCA ve ÜZÜLMEZ, **Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler,** s. 473; KOCA, **Ceza Hukukunun Güncel Sorunları Kolokyumu,** s. 70.
[143] TEZCAN, ERDEM ve ÖNOK, s. 544; KOCA, **Ceza Hukukunun Güncel Sorunları Kolokyumu,** s. 71.
[144] YOKUŞ SEVÜK, "Haberleşmenin Gizliliğini İhlal Suçu", s. 170; ZAFER, **Özel Hayat,** s. 96.
[145] YOKUŞ SEVÜK, "Haberleşmenin Gizliliğini İhlal Suçu", s. 170.
[146] YOKUŞ SEVÜK, "Haberleşmenin Gizliliğini İhlal Suçu", s. 171; ZAFER, **Özel Hayat,** s. 97.
[147] ZAFER, **Özel Hayat,** s. 98.
[148] YOKUŞ SEVÜK, "Haberleşmenin Gizliliğini İhlal Suçu", s. 169.
[149] YOKUŞ SEVÜK, "Haberleşmenin Gizliliğini İhlal Suçu", s. 169.

kitap gibi basılı bir eserin kapalı zarf içinde belli bir kişiye, üzerinde gönderilen kişiye hitaben yazılmış bir not ile birlikte gönderilmesi halinde, bu gönderiyi de özel haberleşme olarak değerlendirmek gerekir[150]. Çünkü gönderen, kitabı kapalı bir zarfa koyarak yıpranmasını önlemek isteyebileceği gibi, yazdığı notun başkalarınca öğrenilmemesi amacıyla da gizliliğini temin etmiş olabilir; notun, kitabın üzerine yazılması ile ayrı bir kâğıda yazılmış olması arasında bir fark yoktur[151].

2.4. SUÇUN FAİLİ

Türk Ceza Kanunu'nda, kişiler arasındaki haberleşmenin gizliliğini ihlal suçu; "*Kişiler arasındaki haberleşmenin gizliliğini ihlal eden kimse…"* şeklinde (m. 132/1, c.1); kişiler arasındaki haberleşme içeriklerini ifşa suçu ise; "*Kişiler arasındaki haberleşme içeriklerini hukuka aykırı olarak ifşa eden kimse…*" şeklinde (132/2) ifade edilmektedir. Kanun hükmünün bu açık ifadesi ile gerek kişiler arasındaki haberleşmenin gizliliğini ihlal gerekse kişiler arasındaki haberleşme içeriklerini ifşa suçunun failinin, haberleşmenin tarafları dışındaki kişiler olduğu sonucuna varılmaktadır[152]. Bu iki suçu, haberleşmenin tarafları birbirlerine karşı işleyemez; gizlilik haberleşenler dışındaki kişilere karşıdır[153]. Başkalarının yaptığı haberleşmenin gizliliğini, okuyarak, dinleyerek, kayda alarak ihlal eden kimseler, faildir[154].

Türk Ceza Kanunu'nda, haberleşme içeriklerinin kayıt altına alınmak suretiyle yapılan gizlilik ihlalinin de cezalandırılacağı düzenlenmektedir (m. 132/1, c. 2). Kayıt altına alma, haberleşmenin gizliliğini ihlal suçunun nitelikli halidir ve bu nitelikli halin faili de yine haberleşmenin tarafı olmayan kişilerdir[155]. Haberleşmenin

---

[150] Ayrıca, *kitabın birine bir düşünceyi aktarma yolu olduğunu düşündüğümüzde"*, kitabın içine herhangi bir not yazılmaksızın kapalı bir paket içerinde gönderilmesi durumunda da, TCK m. 132 korumasından yararlanması gerektiği şeklindeki görüş için bkz. YOKUŞ SEVÜK, "Haberleşmenin Gizliliğini İhlal Suçu", s. 171-172.

[151] YOKUŞ SEVÜK, "Haberleşmenin Gizliliğini İhlal Suçu", s. 171.

[152] YOKUŞ SEVÜK, "Haberleşmenin Gizliliğini İhlal Suçu", s. 172; PARLAR ve HATİPOĞLU, s. 2027; ZAFER, **Özel Hayat,** s. 90; KOCA, **Ceza Hukukunun Güncel Sorunları Kolokyumu,** s. 69; TEZCAN, ERDEM ve ÖNOK, s. 544.

[153] KOCA ve ÜZÜLMEZ, **Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler,** s. 471; KOCA, **Ceza Hukukunun Güncel Sorunları Kolokyumu,** s. 68.

[154] ZAFER, **Özel Hayat,** s. 91.

[155] YOKUŞ SEVÜK, "Haberleşmenin Gizliliğini İhlal Suçu", s. 172; SOYASLAN, **Ceza Hukuku Özel Hükümler,** s. 342; SOYASLAN, "Özel Hayata ve Hayatın Gizli Alanına Karşı Suçlar", s. 1389.

tarafı olan kişilerin, haberleşme içeriğini kayıt altına almasının bu suçu oluşturup oluşturmayacağı; başka bir deyişle, haberleşmenin taraflarından birinin, haberleşme içeriklerinin kayıt altına alınması suretiyle yapılan gizlilik ihlali suçunun faili olup olamayacağı konusunda kanun hükmünde bir açıklık yoktur. Ancak haberleşme içeriğinin, ifşa maksadı ve tehdidi olmaksızın haberleşmenin taraflarınca kayıt altına alınmasının, tek başına bu suçu oluşturmayacağı kabul edilir[156]. Nitekim aynı hükümde, kendisiyle yapılan haberleşmelerin içeriğinin diğer tarafın rızası olmaksızın ifşa edilmesinin cezalandırılacağı açıkça düzenlenmişken, bu içeriklerin kayıt altına alınması halinde cezalandırmanın söz konusu olup olamayacağı konusunda bir düzenlemenin yapılmamış olmaması da bu görüşü destekler niteliktedir.

Türk Ceza Kanunu, *kendisiyle yapılan haberleşmelerin içeriğini diğer tarafın rızası olmaksızın hukuka aykırı olarak alenen ifşa eden kişinin* cezalandırılacağını da düzenlemektedir (m. 132/3). Bu suçun faili ancak haberleşmenin taraflarından biri olabilir. Yani bu suç, faili itibari ile özgü bir suçtur[157].

Tüzel kişiler, TCK m. 132'de düzenlenen suçların faili olamaz. Ancak, haberleşmenin gizliliğinin ihlali suçunun, özel hukuk tüzel kişilerinin yararına işlenmesi halinde, bu tüzel kişiler hakkında güvenlik tedbirlerine[158] başvurulması mümkündür (TCK m. 20).

Türk Ceza Kanunu'nun "Özel Hayata ve Hayatın Gizli Alanına Karşı Suçlar" başlıklı dokuzuncu bölümünde düzenlenen tüm suçlar bakımından ortak hüküm olarak; bu suçların *kamu görevlisi tarafından ve görevinin verdiği yetki kötüye kullanılmak suretiyle* ve *belli bir meslek ve sanatın sağladığı kolaylıktan yararlanmak suretiyle* işlenmesi halleri nitelikli hal olarak düzenlenmiştir (m. 137).

---

[156] ZAFER, **Özel Hayat,** s. 91.

[157] ZAFER, **Özel Hayat,** s. 91; KOCA, **Ceza Hukukunun Güncel Sorunları Kolokyumu,** s. 68; TEZCAN, ERDEM ve ÖNOK, s. 544.

[158] TCK'da, tüzel kişiler hakkında güvenlik tedbirleri; *"bir kamu kurumunun verdiği izne dayalı olarak faaliyette bulunan özel hukuk tüzel kişisinin organ veya temsilcilerinin iştirakiyle ve bu iznin verdiği yetkinin kötüye kullanılması suretiyle tüzel kişi yararına işlenen kasıtlı suçlardan mahkûmiyet halinde, iznin iptaline karar verilir. Müsadere hükümleri, yararına işlenen suçlarda özel hukuk tüzel kişileri hakkında da uygulanır"* şeklinde düzenlenmiştir (m. 60).

Haberleşmenin gizliliğini ihlal suçlarının faili, bu maddede sayılan kişilerden biri olduğu takdirde bu kişiler diğer kişilere göre daha ağır cezalandırılacaktır.

Postanede çalışan kişilerin, mesleğin sağladığı kolaylıktan yararlanarak, haberleşmenin gizliliğini ihlal etmesi mümkündür. Bu kişilerin, gizlilik ihlali oluşturan fiilleri, 5584 sayılı Posta Kanunu m. 16'da özel olarak düzenlenmiş ve; *"kendilerine posta servisinde bir iş verilmiş olanların, belli kişilerin posta münasebetlerini açığa vurmaları, kapalı mektupları açmaları, içlerinde ne olduğunu araştırmaları veya haberleşme kâğıtlarındaki yazılar hakkında üçüncü kişilere bilgi vermeleri veyahut her hangi birinin bunları yapmasına meydan bırakmaları yasaktır."* şeklinde ifade edilmiştir[159]. Postane çalışanlarının mesleğin sağladığı kolaylıktan yararlanarak, haberleşmenin gizliliğini ihlal etmesi söz konusu hüküm kapsamında değerlendirilecektir.

2.5. SUÇUN MAĞDURU

Suçun mağduru, suçtan zarar gören değerin sahibi başka bir deyişle, suçun maddi konusunun ait olduğu kişidir[160]. Mağdur, suçtan doğrudan doğruya gerçek kişilerdir[161]. Haberleşmenin gizliliğini ihlal suçlarının mağduru herkes olabilir. Haberleşme en az iki kişi tarafından gerçekleştirilen bir faaliyettir. Haberleşmenin taraflarının ikiden fazla olması; örneğin aile fertlerinin tamamına hitaben yazılan mektubun gizliliğinin ihlal edilmesi halinde, birden fazla kişinin suçun mağduru olduğundan söz edilir[162].

Kişiler arasındaki haberleşmenin gizliliğini ihlal (TCK m. 132/1 c. 1) ile bu gizliliğin haberleşme içeriklerini kayıt altına almak suretiyle işlenmesi (TCK m. 132/1 c. 2) ve kişiler arasındaki haberleşme içeriklerinin ifşası (TCK m. 132/2) suçlarının mağduru, suça konu haberleşmenin tarafı olan kişilerdir; yazılı haberleşmede hem gönderen hem de gönderiyi alacak olan kişi suçun mağduru olur[163]. Mektubu gönderen kişinin, isminin mektuba yazılmamış olması[164] ya da

[159] ZAFER, **Özel Hayat,** s. 91.
[160] HAKERİ, **Ceza Hukuku Genel Hükümler**, s. 141.
[161] ZAFER, **Ceza Hukuku Genel Hükümler**, s. 151.
[162] ZAFER, **Özel Hayat,** s. 92.
[163] HAFIZOĞULLARI ve ÖZEN, **Kişilere Karşı Suçlar,** s. 264; HAFIZOĞULLARI ve ÖZEN, "Özel Hayat", s. 10.

mektubun bir rumuz kullanılarak gönderilmiş olması halinde de suç oluşacaktır; isim olarak bilinmeyen taraf da haberleşmenin gizliliğini ihlal suçunun mağduru olabilir.

Öte yandan kendisiyle yapılan haberleşmenin içeriğinin, diğer tarafın rızası olmaksızın alenen ifşa edilmesi suçunun (TCK m. 132/3) faili, haberleşmenin taraflarından biri olduğu için, mağduru da ancak haberleşmenin, izni alınmaksızın haberleşmesinin içeriği alenen ifşa edilen diğer tarafı olabilir[165].

Suçun mağduru ancak yaşayan bir kişi olabilir; söz konusu suçların, ölmüş kişiler hakkında işlenmesi mümkün değildir[166].

Suç tipinde haberleşmenin *"kişiler arasında"* yapılıyor olması şartı aranmaktadır. Bu sebeple suçun mağdurunun aslında kişiler olduğu söylenebilir; ancak, kişiden, sadece gerçek kişi değil tüzel kişi de anlaşılacağından, suçun mağduru, tüzel kişiler de olabilir[167]. Kamu hukuku tüzel kişilerinin[168], suçun mağduru olabileceği kabul edilemez; çünkü kamu hukuku tüzel kişilerinin, devlet sırrı niteliğini haiz olan veya kanunun gizli kalmasını istedikleri hariç, yazışmalarının gizliliğinden söz edilemez[169]. Ne var ki bu durum, söz konusu resmi yazışmanın karşı tarafı olan gerçek kişi bakımından suçun oluşmasına engel değildir[170].

---

[164] ZAFER, **Özel Hayat,** s. 92.

[165] YOKUŞ SEVÜK, "Haberleşmenin Gizliliğini İhlal Suçu", s. 172.

[166] Nitekim Yargıtay da; *"şüpheli M. G. hakkında yazı yazdığı H... Gazetesi'nde 3 gün süreyle Mustafa Kemal ATATÜRK ile eski eşi Latife U.'e ait 7 adet mektubun günümüz Türkçesine çevrilerek yayınlanması ve Latife U. mirasçılarının şikâyetçi olması…"* şeklinde gelişen olayda haberleşmenin gizliliğini ihlal suçlarının oluşup oluşmadığını tartışmış ve bu suçun ölen kişiler için düşünülemeyeceğine hükmetmiştir; **Yargıtay 12. Ceza Dairesi, E. 2011/7330, K. 2012/407, T. 18.01.2012,** www.kazanci.com.

[167] HAFIZOĞULLARI ve ÖZEN, **Kişilere Karşı Suçlar,** s. 264; HAFIZOĞULLARI ve ÖZEN, "Özel Hayat", s. 10.

[168] Tüzel kişiler; özel hukuk tüzel kişileri ve kamu hukuku tüzel kişileri olmak üzere ikili bir ayrıma tabi tutulur. Özel hukuk tüzel kişileri, TMK'da; *"başlı başına bir varlığı olmak üzere örgütlenmiş kişi toplulukları ve belli bir amaca özgülenmiş olan bağımsız mal toplulukları"* (m. 47) olarak tanımlanan; vakıf, dernek gibi topluluklardır. Kamu hukuku tüzel kişileri ise; *"ancak kanunla veya kanunun açıkça verdiği yetkiye dayanılarak"* (AY m. 123), yani sadece devlet tarafından ve kamu gücü kullanılarak kurulan; kamu gücü ayrıcalıkları ile donatılmış; gerçek kişiler ve özel hukuk tüzel kişileri ile eşit durumda olmayan yani onlarla karşılıklı taraf olacağı hukuki ilişkilerde üstün yetkilere sahip olan kişilerdir; bu konuda ayrıntılı bilgi için bkz. Metin GÜNDAY, **İdare Hukuku,** İmaj Yayınevi, Ankara 2011, s. 77 vd.

[169] HAFIZOĞULLARI ve ÖZEN, **Kişilere Karşı Suçlar,** s. 265; HAFIZOĞULLARI ve ÖZEN, "Özel Hayat", s. 10.

[170] HAFIZOĞULLARI ve ÖZEN, **Kişilere Karşı Suçlar,** s. 265; HAFIZOĞULLARI ve ÖZEN, "Özel Hayat", s. 10.

2.6. SUÇUN MADDİ UNSURU

Suç oluşturan fiilin maddi yönüne ilişkin özellikleri suçun maddi unsurunu oluşturmaktadır[171]. Suçun maddi unsuru denilince anlaşılması gereken husus; suçun oluşması için varlığı kaçınılmaz olan, yapma ya da yapmama şeklinde ortaya çıkan bir *hareket* ve dış dünyada bu hareket ile arasında *nedensellik ilişkisi* kurulabilecek bir *neticenin* varlığıdır[172]. TCK m. 132'de düzenlenen haberleşmenin gizliliğini ihlal suçunun hareket öğesini, haberleşme özgürlüğüne yönelik müdahaleler oluşturmakta; kanun bu müdahaleleri, üç[173] ayrı suç[174] halinde düzenlenmektedir[175]. Bunlar; kişiler arasındaki haberleşmenin gizliliğini ihlal (m. 132/1 c.1), kişiler arasındaki haberleşmenin içeriklerini ifşa (m. 132/2) ve kendisiyle yapılan haberleşmenin içeriğini alenen ifşa suçlarıdır (m. 132/3)[176]. Bu üç suçun ortak noktası da haberleşme gizliliğine saldırı niteliğinde olmalarıdır; kanun bu saldırının üç ayrı şeklini cezalandırılmaktadır[177].

2.6.1. Kişiler Arasındaki Haberleşmenin Gizliliğin İhlal

TCK'da haberleşme özgürlüğünü ihlale yönelik cezalandırılabilir olarak düzenlenen ilk fiil, *"kişiler arasındaki haberleşmenin gizliliğini ihlal"* dir.

---

[171] ZAFER, **Ceza Hukuku Genel Hükümler**, s. 178.

[172] CENTEL, ZAFER ve ÇAKMUT, **Türk Ceza Hukukuna Giriş**, s. 222; ZAFER, **Ceza Hukuku Genel Hükümler**, s. 179.

[173] Söz konusu hükümde beş ayrı suç tipinin düzenlendiği, bu suçların; haberleşmenin gizliliğini ihlal suçu, haberleşme içeriklerinin kaydı suçu, kişiler arasındaki haberleşme içeriklerinin hukuka aykırı olarak ifşası suçu, kendisiyle yapılan haberleşme içeriğini diğer tarafın rızası olmaksızın hukuka aykırı olarak alenen ifşa suçu ve haberleşmenin tarafı olan kimsece ifşa edilen haberleşme içeriklerinin basın yayın yoluyla yayımlama suçu, olduğu şeklindeki görüş için bkz. BİRTEK, s. 151.

[174] YOKUŞ SEVÜK, "Haberleşmenin Gizliliğini İhlal Suçu", s. 166; SOYASLAN, **Ceza Hukuku Özel Hükümler,** s. 341; SOYASLAN, "Özel Hayata ve Hayatın Gizli Alanına Karşı Suçlar", s. 1388; KOCA ve ÜZÜLMEZ, **Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler,** s. 470; KOCA, **Ceza Hukukunun Güncel Sorunları Kolokyumu,** s.65; YAŞAR, GÖKCAN ve ARTUÇ, s. 4077.

[175] Söz konusu hükümde iki ayrı suçun söz konusu olduğu bunların da *haberleşmenin gizliliğini ihlal* ve *kendisiyle yapılan haberleşmenin ifşası* suçları olduğu yönündeki görüş için, bkz. Şaban Cankat TAŞKIN, "Haberleşmenin Gizliliğini İhlal Suçu", **TBB Dergisi**, S: 90, 2010, s. 231.

[176] İlgili maddenin 1.fıkrasının 2.cümlesinde düzenlenen, haberleşmenin gizliliğini ihlal suçunun, *haberleşme içeriklerinin kaydı suretiyle* gerçekleştirilmesi halinin, ayrı bir suç olup olmadığı hususu doktrinde tartışmalıdır. Ama ağırlıklı olarak savunulan görüşe göre, haberleşme içeriklerinin kaydı suretiyle yapılan gizlilik ihlali, ayrı bir suç olarak değil, 1. cümlede düzenlenen haberleşmenin gizliliğini ihlal suçunun nitelikli hali olarak düzenlenmiştir.

[177] KOCA, **Ceza Hukukunun Güncel Sorunları Kolokyumu,** s. 66.

Gizlilik kavramı; *"gizli olma durumu, mahremiyet"* anlamında kullanılır[178]. Haberleşmenin gizliliği ise; haberleşmenin, tarafı olan kişilerce, diğer kişilerin duymayacağını, görmeyeceğini veya herhangi bir şekilde öğrenemeyeceğini varsayarak, serbestçe yapılmasını ifade eder[179]. Gizlilik ihlali, bu haberleşme içeriklerinin, haberleşenlerin rızası söz konusu olmaksızın, haberleşmenin tarafı olmayan kişilerce öğrenilmesi ile oluşur[180].

Haberleşmenin gizliliğini ihlal suçunun oluşması için, haberleşmenin kaç kişi arasında yapıldığının bir önemi yoktur[181]. Söz gelimi; iki kişinin yaptığı telefon konuşmasının gizliliğinin ihlal edilmesi bu suçu oluşturacağı gibi, telekonferans sistemi kullanılarak yapılan, birden fazla kişinin taraf olduğu telefon konuşmasının gizliliğinin ihlal edilmesi de bu suçu oluşturacaktır. Önemli olan bu haberleşmenin belirli kişiler arasında yapılıyor olmasıdır[182]. Bu belirli kişilerin birbirini tanıyor olmasına da gerek yoktur[183].

Haberleşme belirli kişiler arasında, diğer kişilerin öğrenemeyeceği şekilde yapılır ve niteliği gereği aleni değildir; bu sebepledir ki sanal ortamda isteyen herkesin katılabileceği sohbet odalarında alenen yapılan konuşmaların ele geçirilmesi ve kaydedilmesi halinde haberleşmenin gizliliği ihlal söz konusu olmayacaktır[184]. Aynı şekilde, bir iş yerindeki personellerin aralarında koordinasyon sağlamak için telsiz sistemi kullanarak yaptıkları haberleşme, direk muhatap olan kişi dışındaki kişilerce de öğrenilebileceğinden, gizlilik ihlalinden[185] bahsedilemeyecektir[186].

---

[178] http://www.tdk.gov.tr (Erişim Tarihi: 14.01.2015).
[179] YOKUŞ SEVÜK, "Haberleşmenin Gizliliğini İhlal Suçu", s. 174; ZAFER, **Özel Hayat,** s. 98.
[180] ZAFER, **Özel Hayat,** s. 98.
[181] YOKUŞ SEVÜK, "Haberleşmenin Gizliliğini İhlal Suçu", s. 175; TEZCAN, ERDEM ve ÖNOK, s. 545; ÖZGENÇ, **Ceza Hukukunun Güncel Sorunları Kolokyumu,** s. 119; ÖZBEK ve diğerleri, **Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler**, s. 525.
[182] ÖZGENÇ, **Ceza Hukukunun Güncel Sorunları Kolokyumu,** s. 119; DONAY, s. 209; İsmail MALKOÇ, **Açıklamalı-İçtihatlı 5237 Sayılı Yeni Türk Ceza Kanunu (2 Cilt),** Malkoç Kitabevi, Temmuz 2008, s. 1154.
[183] ÖZGENÇ, **Ceza Hukukunun Güncel Sorunları Kolokyumu,** s. 119.
[184] YOKUŞ SEVÜK, "Haberleşmenin Gizliliğini İhlal Suçu", s. 175; ZAFER, **Özel Hayat,** s. 94; ÖZGENÇ, **Ceza Hukukunun Güncel Sorunları Kolokyumu,** s. 119.
[185] *"Dosya içeriğine göre; amatör telsizcilik belgesi alıp, süresi içerisinde telsiz kullanım ruhsatını yeniletmeyen sanığın, olay günü alkol aldığı sırada, durumundan şüphelenen polisler tarafından, belinde takılı vaziyette ele geçirilen telsizinin frekansının, emniyet tarafından asayiş için kullanılan frekansa ayarlandığının tespit edilmesi şeklinde gelişen eyleminde, 5237 sayılı TCK'nın 139/1 maddesi uyarınca, soruşturulması ve kovuşturulması şikâyete bağlı olan suçta, sanık tarafından yapılan dinleme sonucu mağdur olduklarından bahisle şikâyetçi olan kişi ya da*

Haberleşmenin gizliliğini ihlal suçunun oluşabilmesi için, kişilerin söz konusu haberleşmenin gizliliği de temin etmeleri şarttır. Örneğin; kişinin, hoparlör yardımıyla, sesin kendisi dışındaki kişiler tarafından da duyulabileceği şekilde telefon ile yaptığı haberleşmenin, başkaları tarafından dinlenmesi halinde, gizlilik temin edilmediğinden, haberleşmenin gizliliğinin ihlali söz konusu olmayacaktır. Ancak, bu şekilde yapılan telefon görüşmesini, söz gelimi kişi odasında yapıyorsa ve görüşmenin gizliliği kapıdan dinlemek suretiyle ihlal ediliyorsa, haberleşmenin gizliliğinden söz edilemeyecekse de, özel hayatın gizliliğini ihlal suçunun oluştuğu söylenebilir. Kişinin aracında yaptığı telefon görüşmesinin, önceden araca yerleştirilen bir cihaz aracılığıyla kaydedilmesi halinde ise haberleşmenin gizliliğini ihlal suçu oluşacaktır[187].

Kişiler arasındaki haberleşmenin gizliliğini ihlal suçunu oluşturacak hareketlerle ilgili olarak kanunda bir sınırlandırma yapılmamıştır; yani bu suç serbest hareketli bir suçtur[188]. Gizlilik ihlali oluşturabilecek herhangi bir fiil, bu suçun maddi unsurunu oluşturabilir; yani haberleşmenin tarafı olmayan kişilerin, bilerek ve isteyerek haberleşmenin gizliliğini hedef alan her türlü müdahalesi haberleşmenin gizliliğinin ihlali suçuna vücut verir[189].

Türk Ceza Kanunu m. 132/1'de belirli kişiler arasında yapılan haberleşmenin gizliliğinin herhangi bir şekilde ihlal edilmesi yaptırıma bağlanmaktadır. Bu bağlamda bir ihlalden bahsedebilmemiz için, haberleşme içeriğinin tamamının öğrenilmesi gerekmez, sadece bir kısmının öğrenilmesi bu suçun oluşması

---

kişiler ve tespiti yapılan ihlale konu bir haberleşme içeriği bulunmadığı gibi, gizliliği sağlamaya özen gösterilip gösterilmediğini belirlemek bakımından, söz konusu frekansa, şifresiz ve zahmetsizce giriş imkânı olup olmadığına dair bir belirleme de yapılmadığı anlaşılmakla, anılan suçun yasal unsurunun somut olayda gerçekleşmediği…"; **Yargıtay 12. Ceza Dairesi, E: 2012/13228 K: 2012/14787 T: 12.6.2012,** www.kazanci.com.

186 ÖZGENÇ, **Ceza Hukukunun Güncel Sorunları Kolokyumu,** s. 119.

187 *"Eşi olan katılanın sadakatinden kuşkulanan ve aldatıldığını düşünen sanığın, katılan tarafından kullanılmakta olan aracın oto koltuğuna, onun bilgisi ve rızası dışında, ses kayıt cihazı yerleştirerek, katılanın başka kişilerle yaptığı telefon görüşmelerini kaydettiğinin iddia edilmesi karşısında, kanıtlanması halinde eylemin haberleşmenin gizliliğini ihlal suçunu oluşturacağı…"* **Yargıtay 12. Ceza Dairesi, E: 2012/13428 K. 2012/14792 T: 12.06.2012,** www.kazanci.com.

188 YOKUŞ SEVÜK, "Haberleşmenin Gizliliğini İhlal Suçu", s. 173; ÖZGENÇ, **Ceza Hukukunun Güncel Sorunları Kolokyumu,** s. 120.

189 YOKUŞ SEVÜK, "Haberleşmenin Gizliliğini İhlal Suçu", s. 173; PARLAR ve HATİPOĞLU, s. 2027.

bakımından yeterli olacaktır[190]. Haberleşmenin gizliliğini ihlale yönelik icra hareketlerine başlandıktan sonra, haberleşme içeriğinin bilinmeyen bir dilde yapılması sebebiyle anlaşılamamış olması, yani haberleşme içeriğinin öğrenilememiş olması suçun oluşması bakımından önem arz etmez[191]. Ancak işitme engelli bir kişinin, yapılan telefon görüşmesinin gizliliğini ihlal etmesi; aracın elverişsizliği dolayısıyla mümkün değildir[192]. Aynı gerekçeyle, okuma ile gizliliği ihlal edilebilecek yazılı haberleşmenin, okuma-yazma bilmeyen bir kişi tarafından gizliliğinin ihlal edilemeyecektir[193].

Posta yolu ile yapılan haberleşme söz konusu olduğunda, gönderilen mektubun bir başkası tarafından açılıp okunması; telefon ile yapılan haberleşmenin bir başkası tarafından teknik bir yöntem ile dinlenmesi halinde haberleşmenin gizliliğini ihlal suçu oluşacaktır[194]. Aynı şekilde, başkasına gönderilen mektubun, teknik yöntemlerle[195], açılmaksızın, örneğin kızılötesi ışınlarla içeriğinin öğrenilmesi halinde de haberleşmenin gizliliğinin ihlali söz konusu olur[196]. Ancak, kanun hükmünün gerekçesinde; TCK m. 132/1'in 1.cümlesinde düzenlenen suçun temel şeklinin, sadece *dinlemek* veya *okumak* suretiyle ihlâl edilebileceği söylenmektedir. Haberleşme vasıtaları ve içerikleri konusunda kanunda herhangi bir sınırlandırma yapılmamışken, gerekçede haberleşme içeriklerinin öğrenilme şekli açısından böyle bir sınırlandırılmaya gidilmiş olması eleştiriye açıktır. Sadece gerekçeden yola çıkarak yorum yapıldığında, posta yoluyla gönderilen bir mektubun içeriğinin bir fotoğraftan oluşması ve fotoğrafın görülmesi durumunda, haberleşmenin gizliliğinin

---

[190] YOKUŞ SEVÜK, "Haberleşmenin Gizliliğini İhlal Suçu", s. 173.

[191] TEZCAN, ERDEM ve ÖNOK, s. 545; ZAFER, **Özel Hayat**, s. 99; ÖZGENÇ, **Ceza Hukukunun Güncel Sorunları Kolokyumu,** s. 119; bu durumda haberleşmenin yapıldığı dili bilmeyen bir kimsenin, haberleşmeyi öğrenmesi mümkün olmayacağından, haberleşmenin gizliliğini ihlal suçunun değil haberleşmenin engellenmesi suçunun oluşacağı, çünkü haberleşmenin gizliliğinin ihlalinin söz konusu olması için haberleşmenin içeriğinin öğrenilmesinin zorunlu olduğu şeklindeki aksi görüş için bkz. HAFIZOĞULLARI ve ÖZEN, **Kişilere Karşı Suçlar,** s. 266; HAFIZOĞULLARI ve ÖZEN, "Özel Hayat", s. 11; haberleşmenin gizliliğini ihlal suçunun oluşabilmesi için, içeriğin okunup anlaşılmasının şart olduğu şeklindeki aksi görüş içi bkz. MALKOÇ, s. 1154.

[192] ZAFER, **Özel Hayat**, s. 91; görme ve işitme engelli kişilerce de haberleşmenin gizliliğinin ihlal edilebileceğine yönelik aksi görüş için bkz. TEZCAN, ERDEM ve ÖNOK, s. 545; KOCA, **Ceza Hukukunun Güncel Sorunları Kolokyumu,** s. 72.

[193] ZAFER, **Özel Hayat,** s. 91; aksi görüş için bkz. ÖZGENÇ, **Ceza Hukukunun Güncel Sorunları Kolokyumu,** s. 120.

[194] ZAFER, **Özel Hayat,** s. 99.

[195] ZAFER, **Özel Hayat,** s. 99.

[196] YOKUŞ SEVÜK, "Haberleşmenin Gizliliğini İhlal Suçu",s. 173.

ihlal edilmediğinin kabulü gerekecektir. Oysa mektup içerisindeki fotoğrafın *görülmesi,* internet üzerinden sağır dilsiz alfabesi kullanılarak yapılan haberleşmenin *izlenerek* içeriğine vakıf olunması durumunda da haberleşmenin gizliliğinin ihlali söz konusu olacaktır[197].

Kanunilik ve dar yorum ilkesi göz önünde bulundurulduğunda, gerekçeye uygun yorum yapma zorunluluğunun gereği olarak; kişiler arasındaki haberleşmenin gizliliğinin, sadece okuyarak ve dinleyerek ihlal edilebildiğini kabul etmek gerekecektir[198]. Ancak gerekçe, kanun metninin yorumlanması ve daha iyi anlaşılması bakımından sadece yol göstericidir; kanun hükmüne dâhil olmadığı gibi kanun hükmü gibi bağlayıcı da değildir[199]. Dolayısıyla; sadece okuyarak ve dinleyerek değil, haberleşmenin gizliliğini ihlal edebilecek her türlü fiil ile TCK m. 132 anlamında gizlilik ihlali söz konusu olabileceğinin kabulü gerekir[200]. Kanunkoyucu, gerekçede, sadece gizlilik ihlali oluşturabilecek fiilleri örneklemek bakımından okumak ve dinlemek fiillerinden bahsetmektedir[201].

Haberleşmenin gizliliğini ihlal suçunun herhangi bir hareketle işlenmesinin mümkün olmasının yanında, gizliliği ihlal edilen haberleşmenin ne şekilde yapıldığı hususunda da kanunda bir sınırlandırma söz konusu değildir. Haberleşmenin; mektup, telgraf, telefon, elektronik posta[202], faks veya posta ile ya da görüntülü konuşmalarda el işaretleriyle[203] yapılması arasında herhangi bir fark yoktur. Ancak söz konusu haberleşmenin mutlaka bir araçla yapılması gerekmektedir. Kişiler arasında araya herhangi bir araç girmeden yapılan konuşmalar haberleşme niteliği taşımadığı gibi, bu konuşmaların çıplak kulakla[204] ya da duvara bardak koymak sureti ile dinlenmesi de haberleşmenin gizliliğini ihlal suçunu oluşturmayacaktır. Ancak bu fiillerin, şartları gerçekleşmişse, TCK m. 134 kapsamındaki özel hayatın

[197] ZAFER, **Özel Hayat,** s. 99.
[198] ZAFER, **Özel Hayat,** s. 99.
[199] ÖZBEK ve diğerleri, **Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler**, s. 525; BİRTEK, s. 157.
[200] YOKUŞ SEVÜK, "Haberleşmenin Gizliliğini İhlal Suçu", s. 177; BİRTEK, s. 158.
[201] BİRTEK, s. 161.
[202] TCK m. 132 gerekçesi.
[203] ZAFER, **Özel Hayat,** s. 94.
[204] TEZCAN, ERDEM ve ÖNOK, s. 546; YOKUŞ SEVÜK, "Haberleşmenin Gizliliğini İhlal Suçu", s. 168.

gizliliğinin ihlali ya da TCK m. 133 kapsamındaki kişiler arasındaki konuşmaların dinlenmesi ve kayda alınması suçu olarak değerlendirilmesi mümkündür[205].

Haberleşmenin kimler arasında yapıldığının öğrenilmesi de haberleşmenin gizliliğini ihlal suçu kapsamındadır; çünkü kanun m. 132 ile haberleşmenin gerçekleşme olgusunun öğrenilmesini de yasaklanmaktadır[206]. Suçla korunan hukuksal değer haberleşme özgürlüğü olduğuna göre, haberleşmeyi gerçekleştiren yani haberleşmenin tarafı olan kişilerin kimler olduğu, ilgililerin izin ve onayı olmadığı müddetçe haberleşmenin tarafı olmayan kimselerin bilgisine açık değildir[207]. Dolayısıyla haberleşmenin içeriği öğrenilmese de kişiler arasında bir "haberleşme" yapıldığının dahi başkalarınca öğrenilmesi, haberleşme hakkının özgürce kullanılmasına engel bir durumdur. Haberleşmenin kimler arasında gerçekleştirildiğini, görüşmelerin ne zaman ve ne kadar süre ile yapıldığının tespiti de haberleşmenin gizliliğinin ihlalini oluşturacaktır[208]. Alman Ceza Kanunu, haberleşme olgusunun öğrenilmesinin de gizlilik ihlalini oluşturacağını açıkça düzenlemişken, TCK bu konuyu ayrıca düzenlememiştir; ancak yorum yoluyla, bu sonuca varmak mümkün olmaktadır.

Türk Ceza Kanunu m. 132/1 hükmünün düzenlenme amacı, kişilerin serbestçe haberleşmelerini sağlamak olduğundan; haberleşen kişilerin, haberleşmenin taraflarının kimler olduğunun, bilmesi gerekmeyen kişilerce öğrenilebileceği endişesi ile hareket etmeleri, haberleşme haklarını diledikleri gibi kullanamamaları sonucunu doğuracaktır[209]. Haberleşmenin taraflarının öğrenilmesinin, özel hayata müdahale niteliğinde olduğu açıktır; dolayısıyla bu durumun özel hayata ve hayatın gizli alanına karşı işlenen suçlar bakımından genel norm olan özel hayatın gizliliğini ihlal suçunu (TCK m.134) oluşturabileceği de söylenebilir; ancak özel norm olması

[205] YOKUŞ SEVÜK, "Haberleşmenin Gizliliğini İhlal Suçu", s. 169; TEZCAN, ERDEM ve ÖNOK, s. 546.
[206] YOKUŞ SEVÜK, "Haberleşmenin Gizliliğini İhlal Suçu", s. 173.
[207] YOKUŞ SEVÜK, "Haberleşmenin Gizliliğini İhlal Suçu", s. 174.
[208] Adem SÖZÜER, "Türkiye ve Karşılaştırmalı Hukukta Telefon, Teleks, Faks, ve Benzeri Araçlarla Yapılan Özel Haberleşmenin Bir Ceza Yargılaması Önlemi Olarak Denetlenmesi", **İÜHFM,** Türkan RADO'ya Armağan, C: 55, 1997, s. 72; YOKUŞ SEVÜK, "Haberleşmenin Gizliliğini İhlal Suçu", s. 174; Güçlü AKYÜREK, **Özel Hayatın Gizliliğini İhlal Suçu (TCK m. 134),** Seçkin Yayınevi, Ankara 2011, s. 199; BİRTEK, s. 159.
[209] YOKUŞ SEVÜK, "Haberleşmenin Gizliliğini İhlal Suçu", s. 174.

sebebiyle haberleşmenin gizliliğini ihlal suçunun söz konusu olacağının kabulü gerekir[210].

Türk Ceza Kanunu, haberleşmenin gizliliğini ihlal suçunun koruma alanını belirlerken, haberleşme fiilinin başladığı, yani haberleşme içeriğinin oluşturulduğu anı esas almaktadır; söz gelimi, gönderilmek üzere hazırlanan ancak henüz alıcısına gönderilmeyen bir mektubun okunması halinde de gizlilik ihlali söz konusu olacaktır[211]. Çünkü henüz araya bir vasıta girmek suretiyle yapılan bir haberleşme söz konusu olmasa da; bu haberleşmenin oluşturulmasına yönelik icra hareketlerine başlanmış, sadece mektup henüz postaya verilmemiştir. Burada önemli olan mektubun kapatılmak suretiyle, gizliliğinin temin edilmiş olmasıdır. Nitekim kime gönderileceği henüz belli olmayan ama birine gönderilmek üzere yazılmış, gizliliği temin edilmemiş masanın üzerinde duran bir mektubun görülüp okunması durumunda; gizli bir haberleşmeden bahsedilemeyeceği için, haberleşmenin gizliliğini ihlal suçu da oluşmayacaktır. Bu durumda, şartları gerçekleşmişse, özel hayatın gizliliğini ihlal suçunun oluştuğu söylenebilir.

Haberleşmenin gizliliğini ihlal suçunda, gizliliği ihlale yönelik hareketin yapılması ile netice de gerçekleşeceğinden, başka bir ifade ile zaman ve yer bakımından hareket ile neticenin birbirinden ayrılması mümkün olmadığından[212], bu suç sırf hareket (neticesi harekete bitişik suç) suçudur[213].

Ceza hukukunda suçun oluşması için kural olarak bir zararın meydana gelmesi gerektiği kabul edilir; ancak henüz zarar oluşmadan, yani suçun maddi konusu üzerinde sadece bir zarar tehlikesinin[214] ya da zarar ihtimalinin[215], suçun oluşması için yeterli görüldüğü suçlar da mevcuttur. Haberleşmenin gizliliğini ihlal suçu da bu anlamda bir tehlike suçudur[216]; çünkü suçtan dolayı bir zararın doğmasına gerek yoktur; gizliliğin ihlal edilmiş olması, suçun oluşması için yeterlidir. Failin,

---

[210] YOKUŞ SEVÜK, "Haberleşmenin Gizliliğini İhlal Suçu", s. 174.
[211] ZAFER, **Özel Hayat,** s. 99.
[212] Hakan HAKERİ, **Ceza Hukuku Genel Hükümler,** Adalet Yayınevi, Ankara 2014, s. 163.
[213] YOKUŞ SEVÜK, "Haberleşmenin Gizliliğini İhlal Suçu", s. 175; ÖZBEK ve Diğerleri, **Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler**, s. 525; ZAFER, **Özel Hayat,** s. 100.
[214] HAKERİ, **Ceza Hukuku Genel Hükümler,** s. 164.
[215] ZAFER, **Ceza Hukuku Genel Hükümler**, s. 191.
[216] ÖZBEK ve Diğerleri, **Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler**, s. 526; YOKUŞ SEVÜK, "Haberleşmenin Gizliliğini İhlal Suçu", s. 175; ZAFER, **Özel Hayat,** s. 100.

haberleşmenin gizliliğini ihlale yönelik hareketi yapmasıyla korunan hukuksal menfaatin zarara uğrayacağı karine olarak kabul edilmiş ayrıca suçun tanımında bir zarar şartına yer verilmemiştir; dolayısıyla suçun tanımında yer almayan zarar unsurunun gerçekleşip gerçekleşmediğinin, failin kastının ayrıca mağdura zarar vermeye yönelik olup olmadığının hâkim tarafından araştırılmasına gerek olmayacaktır[217].

Haberleşmenin gizliliğini ihlal suçunun oluşması için, ayrıca haberleşme içeriğinin ifşa edilmesi gerekmez[218], nitekim haberleşme içeriklerinin ifşa edilmesi TCK'da ayrı bir suç olarak düzenlenmiştir.

2.6.2. Kişiler Arasındaki Haberleşmenin İçeriklerini İfşa

Türk Ceza Kanunu, haberleşme özgürlüğüne yönelik müdahaleleri düzenlerken, sadece gizlilik ihlalini cezalandırmakla yetinmemiş; gerek haberleşmenin gizliliği ihlal edilerek gerek hukuka uygun olarak[219] elde edilen haberleşme içeriklerinin ifşa edilmesini de m.132/2'de *"Kişiler arasındaki haberleşme içeriklerini hukuka aykırı olarak ifşa eden kimse, bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır"* demek suretiyle ayrı bir suç olarak yaptırıma bağlamıştır. Hukuka uygun olarak elde edilen, örneğin CMK m. 135 kapsamında telekomünikasyon yoluyla yapılan iletişimin denetlenmesi tedbiri sonucu elde edilen haberleşme içeriğinin ifşa edilmesi durumunda da ifşa suçu oluşacaktır; içeriğin kanun hükmünün yerine getirilmesi sonucu öğrenilmiş olması suçun oluşumunu etkilemez. Ancak, iletişimin denetlenmesi tedbiri ile elde edilen bu içeriklerin, ilgili hüküm kapsamında sadece öğrenmesi gereken kişilere açıklanması, ifşa suçunun oluşumunu engelleyecektir[220].

"Gizli bir şeyi ortaya dökmek, açığa vurmak, yaymak, ilan etmek, afişe etmek, reklam etmek"[221] olarak tanımlanan ifşa etmek; haberleşme içeriklerinin haberleşmenin tarafı olmayan kişilere aktarılmasını, yani yetkisiz kişilerce

[217] ZAFER, **Özel Hayat,** s. 100.
[218] ZAFER, **Özel Hayat,** s. 100.
[219] TCK m. 132 gerekçesi.
[220] ŞEN, "5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nda 'Özel Hayata Karşı Suçlar'", s. 713; ŞEN, **Yeni Türk Ceza Kanunu Yorumu,** s. 582.
[221] Büyük Türkçe Sözlük, http://www.tdk.gov.tr/ (Erişim Tarihi:11.02.2015).

öğrenilmesinin sağlanmasını[222] ifade eder. Bu aktarmanın, açık veya örtülü; yazılı veya sözlü olması arasında bir fark yoktur[223]. Dolayısıyla, kişiler arasındaki haberleşme içeriklerinin ifşası serbest hareketli bir suçtur[224].

Türk Ceza Kanunu m.132/1'de düzenlenen haberleşmenin gizliliğini ihlal suçunu işleyen kişi, öğrendiği içeriği aynı zamanda başkaları ile paylaşabilir. TCK m.132/2'deki suçun oluşması bakımından haberleşmenin gizliliğini ihlal eden kişi ile içeriğini ifşa eden kişinin aynı kişi olup olmaması önem taşımaz. Ancak, haberleşmenin gizliliğini ihlal eden kişi aynı zamanda öğrendiği içeriği ifşa ederse, iki ayrı suçtan dolayı sorumluluğu söz konusu olur (TCK m. 132/1, TCK m. 132/2)[225].

Türk Ceza Kanunu m. 132/2'de düzenlenen suç haberleşme içeriklerinin, haberleşmenin tarafı olmayan kişilerin, haberleşme hakkında bilgilendirilmesi ile oluşur. Haberleşme içeriklerinin ne şekilde öğrenildiği önem arz etmezse de; bu bilgilendirme, yani ifşa, hukuka aykırı olarak yapıldığı takdirde suçun oluşur.

Türk Ceza Kanunu m. 132/2, suçun oluşması için, haberleşme içeriklerinin *hukuka aykırı olarak* ifşa edilmesi şartını aramaktadır. Kural olarak, tipikliğin gerçekleşmiş olması aynı zamanda fiilin hukuka aykırı olduğu anlamına gelir, yani tipiklik hukuka aykırılığa karine teşkil eder[226]; hukuka aykırılığın ayrıca ilgili suç tipinde belirtilmesine gerek yoktur. Bu karine aksi ispat edilebilir bir karine olduğundan, bir hukuka uygunluk sebebinin varlığı, tipik fiil açısından hukuka aykırılığı ortadan kaldıracak, tipiklik mevcut olmasına rağmen fiil hukuka aykırı olmayacak[227], dolayısıyla suç oluşmayacaktır. Burada hukuka uygunluk sebeplerinin olup olmadığı genel hükümlere göre çözüme kavuşturulacaktır. Kanunkoyucunun, *hukuka aykırı olarak* ifadesini tipiklikte ayrıca belirtmiş olmasının farklı nedenleri

---

[222] ÖZGENÇ, **Ceza Hukukunun Güncel Sorunları Kolokyumu,** s. 127; PARLAR ve HATİPOĞLU, s. 2028.

[223] YOKUŞ SEVÜK, "Haberleşmenin Gizliliğini İhlal Suçu", s.179; TEZCAN, ERDEM ve ÖNOK, s. 547; ÖZBEK ve Diğerleri, **Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler**, s. 526; ZAFER, **Özel Hayat,** s. 103; KOCA, **Ceza Hukukunun Güncel Sorunları Kolokyumu,** s. 73.

[224] YOKUŞ SEVÜK, "Haberleşmenin Gizliliğini İhlal Suçu", s. 178.

[225] TEZCAN, ERDEM ve ÖNOK, s. 546; YOKUŞ SEVÜK, "Haberleşmenin Gizliliğini İhlal Suçu", s. 185.

[226] HAKERİ, **Ceza Hukuku Genel Hükümler,** s. 137.

[227] HAKERİ, **Ceza Hukuku Genel Hükümler,** s. 137.

olabilir; m. 132/2'de bu ifadenin yer alma nedeni; uygulayıcının, hukuka uygunluk sebeplerinin varlığı konusunda özel bir araştırma yapmasını ve bu hususa dikkat etmesini sağlamaktır[228].

Kişiler arasındaki haberleşme içerikleri, *hukuka aykırı* olarak ifşa edildiği takdirde TCK m. 132/2 bağlamında cezalandırılır; ancak kişinin kendisinin tarafı olduğu haberleşmenin içeriğini ifşa etmesi (m. 132/3) suçunun oluşması için aranan *alenen ifşa* şartı bu suçun oluşması bakımından aranmaz[229]. Dolayısıyla haberleşme içeriklerine aleniyet kazandırılmamış[230], ifşa birden fazla kişinin görüp duyabileceği bir ortamda yapılmamış olsa da bu suç oluşacaktır. Söz konusu içeriklerin, bir kişiye dahi açıklanması suçun oluşması bakımından yeterli olacaktır[231]. Ancak ifşa, araya çok uzun bir zaman aralığı girmeksizin birden fazla kişiye karşı yapılmışsa da tek bir ifşa suçundan bahsetmek gerekecektir; nitekim bu durumda birden fazla hareketin tek bir fiil olarak değerlendirilmesi söz konusudur[232].

Haberleşme içeriğinin tamamının değil de sadece bir kısmının[233] açıklanması durumunda da ifşa suçu oluşur; ancak açıklanan içeriğin haberleşmeye ilişkin olması gerekir[234]. Suçun oluşması bakımından, haberleşme içeriği ile birlikte haberleşmenin tarafı olan kişilerin yani ilgililerinin de açıklanması[235] ve açıklama yapılırken de haberleşme içerikleri ile ilgilileri arasında bir bağlantı kurulması[236] gerekir. Ancak açıklanan haberleşme içeriklerinden, haberleşmenin taraflarından en azından birinin kim olduğu ya da haberleşmenin kimler arasında gerçekleştiği anlaşılabiliyorsa ilgili

---

[228] HAKERİ, **Ceza Hukuku Genel Hükümler,** s. 137; KOCA, **Ceza Hukukunun Güncel Sorunları Kolokyumu,** s. 74.

[229] YOKUŞ SEVÜK, "Haberleşmenin Gizliliğini İhlal Suçu", s. 179; ZAFER, **Özel Hayat,** s. 102; SOYASLAN, **Ceza Hukuku Özel Hükümler,** s. 342; SOYASLAN, "Özel Hayata ve Hayatın Gizli Alanına Karşı Suçlar", s. 1389.

[230] TEZCAN, ERDEM ve ÖNOK, s. 546; YOKUŞ SEVÜK, "Haberleşmenin Gizliliğini İhlal Suçu", s. 179.

[231] YOKUŞ SEVÜK, "Haberleşmenin Gizliliğini İhlal Suçu", s. 179; TEZCAN, ERDEM ve ÖNOK, s. 546; ZAFER, **Özel Hayat,** s. 102; KOCA, **Ceza Hukukunun Güncel Sorunları Kolokyumu,** s. 73; PARLAR ve HATİPOĞLU, s. 2028.

[232] ZAFER, **Özel Hayat,** s. 102.

[233] YOKUŞ SEVÜK, "Haberleşmenin Gizliliğini İhlal Suçu", s. 179; KOCA ve ÜZÜLMEZ, **Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler,** s. 475; KOCA, **Ceza Hukukunun Güncel Sorunları Kolokyumu,** s. 73.

[234] TEZCAN, ERDEM ve ÖNOK, s. 546; YOKUŞ SEVÜK, "Haberleşmenin Gizliliğini İhlal Suçu", s. 179; ZAFER, **Özel Hayat,** s. 103; DONAY, s. 209.

[235] TEZCAN, ERDEM ve ÖNOK, s. 546.

[236] ZAFER, **Özel Hayat,** s. 103.

kişiler ayrıca açıklanmasa da bu suç oluşur[237]. Bununla birlikte, haberleşmenin genel olarak neye ilişkin olarak yapıldığının açıklanması m.132/2 kapsamında değerlendirilemez; ifşa edilen haberleşme içeriği somut olmalıdır[238].

Kişilerin birbirleri ile sadece haberleştiklerinin ya da ne kadar süre ile haberleştiklerinin ifşa edilmesi durumunda, TCK m. 132/2'nin oluştuğu söylenemez[239]. Bu durumda, ancak özel hayatın gizliliğini ihlal suçunun oluşması söz konusu olabilir. Haberleşme olgusunun, ne kadar süre ile haberleşildiğine ilişkin bilgilerin öğrenilmesi, m. 132/1 anlamında haberleşmenin gizliliğini ihlal suçunu oluşturuyor olsa bile; m. 132/2'deki ifşa suçunun oluşabilmesi için, haberleşme içeriklerinin ifşa edilmesi gerekmektedir. Yani, m. 132/1'deki suçun maddi konusu *haberleşme* iken m. 132/2'deki suçun maddi konusu *haberleşme içerikleridir.* Dolayısıyla ancak haberleşmenin içerikleri ifşa edildiği takdirde suçun oluştuğundan söz edilebilir. Belirtilen gün ve saatte, belirtilen kişilerin haberleştiğinin ifşa edilmesi; bu bilgiler haberleşme içeriği sayılamayacağından m. 132/2 bağlamında değerlendirilemez[240].

Kişiler arasındaki haberleşme içeriklerinin ifşası da, haberleşmenin gizliliğini ihlal suçu gibi bir tehlike suçudur[241]; çünkü suçtan dolayı bir zararın doğmasına gerek yoktur; ifşanın yapılmış olması, suçun oluşması için yeterlidir. Aynı şekilde, suçun kanuni tanımında somut bir netice belirtilmediğinden[242], dolayısıyla bir zarar tehlikesinin söz konusu olup olmadığının dahi araştırılması gerekmeyeceğinden[243], bu suç soyut tehlike suçudur.

---

[237] YOKUŞ SEVÜK, "Haberleşmenin Gizliliğini İhlal Suçu", s. 180.
[238] ZEFER, **Özel Hayat,** s. 103.
[239] ZEFER, **Özel Hayat,** s. 103.
[240] ZAFER, **Özel Hayat,** s. 103.
[241] ÖZBEK ve Diğerleri, **Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler**, s. 526; YOKUŞ SEVÜK, "Haberleşmenin Gizliliğini İhlal Suçu", s. 179
[242] ZAFER, **Özel Hayat,** s. 103;
[243] ÖZBEK ve Diğerleri, **Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler**, s. 526.

İfşaya yönelik hareketin yapılması ile netice de gerçekleşeceğinden, kişiler arasındaki haberleşme içeriklerinin ifşası sırf hareket (neticesi harekete bitişik suç) suçudur[244].

5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanununa göre, eser özelliği göstermeseler bile, mektup ve bunun gibi yazıların yazarları; ya da yazarlarının ölmüş olması halinde ise, ölümün üzerinden 10 yıl geçmedikçe, Kanunda belirtilen yakınlarının izni olmaksızın yayınlanması mümkün değildir[245] (m. 85). Aksi halde, yayınlayanlar, haberleşme içeriklerinin ifşası ya da olayın özelliklerine göre özel hayatın gizliliğini ihlal suçlarından dolayı cezalandırılacaklardır (m. 86).

2.6.3. Kendisiyle Yapılan Haberleşmenin İçeriğini Alenen İfşa

Kişiler, aralarında geçen konuşmaların veya yazışmalarının gizli kalacağına, başka birine aktarılmayacağına dair birbirlerine duydukları güven sayesinde, özgürce haberleşirler[246]. Bu güveni korumak adına, haberleşen tarafların haberleşme özgürlükleri birbirlerine karşı da korunmaktadır.

Türk Ceza Kanunu m. 132/2' de düzenlenen, kişiler arasındaki haberleşme içeriklerini ifşa suçunun oluşması için; ifşayı gerçekleştirenin, haberleşmenin tarafı olmayan bir başka kişi olması gerekir. TCK m. 132/3 ise, "*Kendisiyle yapılan haberleşmelerin içeriğini diğer tarafın rızası olmaksızın hukuka aykırı olarak alenen ifşa eden kişi, altı aydan iki yıla kadar hapis veya adlî para cezası ile cezalandırılır.*" demek suretiyle, kişinin kendisinin tarafı olduğu haberleşme içeriklerini ifşa etmesi halini de ayrıca yaptırıma bağlamıştır. Çünkü haberleşme dokunulmazlığı,

---

[244] ÖZBEK ve Diğerleri, **Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler**, s. 526; YOKUŞ SEVÜK, "Haberleşmenin Gizliliğini İhlal Suçu", s. 179; ZAFER, **Özel Hayat,** s. 103.

[245] *"5846 sayılı Kanunun 85/1. maddedeki "Eser mahiyetinde olmasa bile, mektup, hatıra ve buna benzer yazıların" yayınlanamayacağı hükmünün ihlal edildiği düşünülse bile, aynı fıkrada "Meğer ki, yazanın ölümünden itibaren on yıl geçmiş bulunsun." hükmü nazara alındığında 1975 yılında ölen muris bakımından maddede öngörülen süre dolduğundan şüphelinin eylemi bu madde kapsamında da değerlendirilemeyecektir."*, **Yargıtay 12. Ceza Dairesi, E. 2011/7330, K. 2012/407 ve T. 18.1.2012,** www.kazanci.com.

[246] KOCA ve ÜZÜLMEZ, **Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler,** s. 476; KOCA, **Ceza Hukukunun Güncel Sorunları Kolokyumu,** s. 74.

haberleşme içeriklerinin, haberleşmeye katılan kişilerce başkalarına aktarılmasına karşı korunmasını da gerektirir[247].

Kişinin bir haberleşme vasıtası aracılığıyla birine bilgi aktarması, bu bilgileri başka birilerinin öğrenmesinde sakınca görmedikleri manasına gelmez[248]. Haberleşen tarafların ayrı ayrı, haberleşme içeriklerinin, muhatabı dışında birine ulaşmayacağına, gizli kalacağına olan inançlarının korunması gerekir[249]. Kişiler, haberleşmeyi gerçekleştirirken, bunu başkalarının öğrenemeyeceğine duydukları güvenle hareket eder, haberleşme yaptıkları kişilerin de haberleşme içeriğini başkalarına duyurmayacağını varsayarlar. Çünkü mesajlarının, konuşmalarının, başkalarına duyurularak gizliliğinin ihlal edileceği endişesi, kişilerin serbestçe haberleşme hakkını kullanmalarına engel olur[250].

Haberleşmenin gizliliğini ihlal suçunun temel şeklinin, haberleşme içeriklerinin kaydı suretiyle gerçekleştirilmesi, cezanın artırılmasını gerektiren nitelikli hal olarak düzenlenmiştir (TCK m.132/1 c.2). TCK m. 132/3'teki suç ise, tarafı olunan haberleşme içeriğinin alenen ifşasından ibarettir. Suçun temel şeklinin faili, ancak haberleşmenin tarafı olmayan kişiler olabileceği için; bu ihlali, içerikleri kayıt altına almak suretiyle gerçekleştirecek kişilerin de haberleşmenin tarafı olmayan kişiler olması gerekir. Dolayısıyla kişinin kendisinin tarafı olduğu haberleşme içeriğini, kayıt altına alması suç olarak sayılmamış, yaptırıma bağlanmamıştır[251]; nitekim kayıt altına almak ifşanın ön koşulu değildir. Bu sebeple de örneğin, kişinin kendisine gönderilen telefon mesajlarını silmeyip telefonda kayıtlı tutması; mektuplarını okuduktan sonra saklaması, arkadaşı ile yaptığı telefon konuşmasını saklamak, sonradan tekrar dinlemek amacıyla kayıt altına alması m 132/3'ün ihlali anlamına gelmeyecektir. Ancak kendisiyle yapılan haberleşmeyi sonradan ifşa edebilmek kastıyla kayıt altına alan kişi bakımından, teşebbüs

[247] TEZCAN, ERDEM ve ÖNOK, s. 547
[248] ZAFER, **Özel Hayat,** s. 104.
[249] ZAFER, **Özel Hayat,** s. 104.
[250] YOKUŞ SEVÜK, "Haberleşmenin Gizliliğini İhlal Suçu", s. 181.
[251] ŞEN, "5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nda 'Özel Hayata Karşı Suçlar'", s. 713; ŞEN, **Yeni Türk Ceza Kanunu Yorumu,** s. 582; YOKUŞ SEVÜK, "Haberleşmenin Gizliliğini İhlal Suçu", s. 180; KOCA ve ÜZÜLMEZ, **Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler,** s. 477; KOCA, **Ceza Hukukunun Güncel Sorunları Kolokyumu,** s. 74.

aşamasında kalmış ifşa suçundan söz edilir[252]. Kayıt altına alınan ya da alınmayan ama taraf olunan haberleşmenin içeriğinin ifşa edilmesi bu suçu oluşturur.

Kanun, tarafı olunan haberleşme içeriğinin ifşasının, TCK m. 132/3' deki suçu oluşturması için *diğer tarafın rızası olmaksızın* yapılması şartını aramaktadır. Rıza bir hukuka uygunluk sebebidir ve kişinin üzerinde mutlak surette tasarruf edebileceği bir hakkına ilişkin açıkladığı rıza, o hakka yönelik fiilleri hukuka uygun hale getirir (TCK m. 26/2). Hukuka uygunluk sebeplerinin hükümde ayrıca belirtilmesine gerek yoktur; belirtilmese bile, göz önünde bulundurulur. Ancak burada, rızanın ilgili hükümde ayrıca belirtilmiş olması, rızayı, hukuka uygunluk sebebi olan rızadan farklı olarak, tipikliğin bir koşulu haline getirmiştir[253]. Yani haberleşme içeriğinin ifşa edilmesine, haberleşen diğer tarafın da rıza göstermiş olması, tipikliğin gerçekleşmesini engelleyecek, dolayısıyla bu durumda suç oluşmayacaktır.

Kişinin kendisine gelen elektronik postanın, gönderen kişinin rızası olmaksızın, kopyalanmak suretiyle başka kişilere gönderilmesi durumunda da kendisiyle yapılan haberleşme içeriklerinin ifşası suçu söz konusu olur; elektronik postanın içeriğinin ne olduğu önem arz etmez; elektronik posta bir yazıdan oluşabileceği gibi, bir fotoğraftan da ibaret olabilir[254].

Türk Ceza Kanunu m. 132/3'deki suçun oluşması için, haberleşme içeriklerinin ayrıca, *hukuka aykırı* olarak ifşa edilmesi gerekir. Hukuka aykırılık, suçun unsurlarından biri olduğu için, tipiklikte belirtilmese bile, bir hukuka uygunluk sebebinin varlığı hukuka aykırılığı ortadan kaldırır. Burada, kanunkoyucunun *hukuka aykırı olarak* ifadesini tipiklikte ayrıca belirtmiş olmasının nedeni; m. 132/2' de olduğu gibi, hâkimin, hukuka uygunluk sebeplerinin varlığı konusunda özel bir araştırma yapmasını ve bu hususa dikkat etmesini sağlamaktır[255].

---

[252] ZAFER, **Özel Hayat,** s. 104.

[253] TEZCAN, ERDEM ve ÖNOK, s. 547; KOCA ve ÜZÜLMEZ, **Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler,** s. 476; KOCA, **Ceza Hukukunun Güncel Sorunları Kolokyumu,** s. 75.

[254] YOKUŞ SEVÜK, "Haberleşmenin Gizliliğini İhlal Suçu", s. 182.

[255] HAKERİ, **Ceza Hukuku Genel Hükümler,** s. 303; KOCA, **Ceza Hukukunun Güncel Sorunları Kolokyumu,** s. 74.

Aleniyet unsuru, TCK m. 132/3'teki kendisiyle yapılan haberleşme içeriğini ifşa suçunu, m. 132/2'deki ifşa suçundan ayıran unsurlardan biridir. Açıklık[256] anlamına gelen aleniyet; suçun herkesin vakıf olabileceği bir şekilde[257], belirsiz sayıda kişiye öğrenme imkânı yaratılarak[258] işlenmesi demektir. Kişilerin haberleşme içeriklerinin ifşa edilmesi (m. 132/2) suçunun oluşması için, bu ifşanın alenen yapılması gerekmemekte, tek bir kişiye dahi duyurulması söz konusu suçun oluşması için yeterli görülmektedir; buna karşın TCK m. 132/3'teki suçun oluşması *aleniyet* unsurunun gerçekleşmesine bağlıdır; kişinin taraf olduğu haberleşme içeriğini, bir kişiyle paylaşması[259] bu suçu oluşturmaz[260]. Alenen ifşa şartı dolayısıyla, kişinin bir başkasına gönderdiği mektubun ya da telefon mesajının ya da başka bir haberleşme içeriğinin, bu kişi tarafından bir başkasına okutulmasına ya da dinletilmesine de rıza gösterdiği şeklinde yorumlanabilecek bu hükmün, özel hayat alanını koruma bakımından yetersiz bir düzenlemedir[261].

Türk Ceza Kanunu m. 132/3'te düzenlenen ifşa suçunda olduğu gibi, kanunda düzenlenen bazı suçlarda aleniyet, suçun genellikle daha ağır cezalandırılmasını gerektiren nitelikli hali veya bir unsuru olarak belirtilmiş ancak tanımlanmamıştır. 765 sayılı TCK'da düzenlenen ve alenen işlenmesi durumunda daha ağır cezalandırılacağı hükme bağlanan suç tipinde[262] aleniyet[263] tanımlanmıştı[264]. Bu

---

[256] Büyük Türkçe Sözlük, http://www.tdk.gov.tr/ E.T: 18.02.2014.

[257] Fehmi Şener GÜLSEREN, "Ceza Hukukunda Aleniyet Kavramı", **Lefke Avrupa Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi,** Haziran 2014, s. 33.

[258] TEZCAN, ERDEM ve ÖNOK, s. 547; YOKUŞ SEVÜK, "Haberleşmenin Gizliliğini İhlal Suçu", s. 182.

[259] *"Sanığın, yaklaşık 5 yıldır gönül ilişkisi yaşadığı katılan Selvi ile yaptığı özel bir telefon konuşmasını kaydederek, rıza olmaksızın katılan Selvi'nin eşi katılan Murat'a göndermek suretiyle ifşa ettiği olayda; sanığın, tarafı olduğu haberleşmenin içeriğini diğer tarafın rızası olmaksızın açıklaması nedeniyle, eylemin TCK'nın 132/3. maddesine uyan haberleşmenin gizliliğini ihlal suçunu oluşturduğu gözetilmeden, suçun nitelendirilmesinde yanılgıya düşülerek olayda uygulama yeri bulunmayan aynı Kanunun 134/1. maddesi uyarınca hüküm kurulması, yasaya aykırıdır."* **Yargıtay 12. Ceza Dairesi, E: 2014/1714 K:2014/1859 T: 29.09.2014,** www.kazanci.com; Yargıtay, karara konu olayda, ilk derece mahkemesinin özel hayatın gizliliğini ihlal şeklindeki nitelendirmesini kanuna aykırı bularak, fiilin kendisiyle yapılan haberleşme içeriklerini ifşa (m. 132/3) suçunu oluşturduğuna, kanımca hatalı olarak karar vermiştir. Nitekim olayda, kendisinin tarafı olduğu haberleşme içeriğinin sadece katılanın eşine ifşa edilmesi söz konusudur, dolayısıyla aleniyet unsuru gerçekleşmediğinden m. 132/3'ün oluştuğu söylenemez.

[260] SOYASLAN, **Ceza Hukuku Özel Hükümler,** s. 345; SOYASLAN, "Özel Hayata ve Hayatın Gizli Alanına Karşı Suçlar", s. 1392.

[261] ŞEN, "5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nda 'Özel Hayata Karşı Suçlar'", s. 713; ŞEN, **Yeni Türk Ceza Kanunu Yorumu,** s. 582.

[262] 765 sayılı TCK m. 153: Askerleri kanunlara karşı itaatsizliğe veya yeminlerini bozmağa veya askeri inzibat vazifelerini veya askerlik sanatlarına dahil diğer vazifelerini ihlale teşvik eden veya

tanımdan yola çıkarak; alenen ifşayı, umumi veya umuma açık bir yerde ve birden fazla kimse önünde ya da toplantının özelliği gereği belli sayıda kimsenin girişine müsaade edilecek şekilde özel olmayan bir ortamda yapılan ifşa olarak tanımlamak mümkündür.

Kişi, bir tarafını kendisinin oluşturduğu haberleşmenin içeriğini *alenen* ifşa etmediği müddetçe, TCK m. 132/3'ün tipikliğinin oluştuğundan söz edilemez. Burada aleniyetin suçun bir unsuru olarak belirtilmesinin nedeni, kişilerin kendi haberleşme içeriğini gizlilik ihlali kastı olmaksızın başkalarıyla paylaşmasının her durumda cezalandırılmasında, hukuki bir menfaatin olmamasıdır. Dolayısıyla, örneğin kişi kendisine gönderilen mektubu gönderenin bilgisi ve rızası dışında bir başkasına okutması hâlinde, bu suç oluşmayacak; buna karşılık, mektubun gönderenin bilgisi ve rızası dışında alenen okunması[265], başkaları tarafından okunmasını temin için bir yere asılması[266] durumunda, aleniyet sağlanacağı için 132/3'de tanımlanan ifşa suçu oluşacaktır.

Kendisiyle yapılan haberleşme içeriklerinin ifşasının basın ve yayın yoluyla yapılması halinde de aleniyet sağlanmış olur. Dolayısıyla, kendisine gönderilen mektubun, cep telefonuna gelen mesajın, gönderen tarafın bilgisi ve rızası dışında alenen okunması halinde bu suç oluşacağı gibi; söz konusu mektubun ya da mesajın yine gönderen tarafın bilgisi ve rızası dışında örneğin televizyon programında açıklanması halin de aleniyet sağlanacağından, ifşa suçu oluşacaktır[267].

TCK m. 132/3 c. 2' de, *"ifşa edilen bu verilerin basın ve yayın yoluyla yayınlanması hali"* ayrıca düzenlenmiştir. Basın ve yayın kavramı TCK'da *"basın ve yayın yolu ile deyiminden; her türlü yazılı, görsel, işitsel ve elektronik kitle iletişim*

---

kanunlara, yeminlerine, inzibat veya sair askeri vazifelere muhalif hareketleri medhü istihsan yolunda asker önünde sözler sarfeden kimse, fiil daha ağır bir cürüm teşkil etmediği takdirde yalnız bundan dolayı bir seneden üç seneye kadar ağır hapis cezası ile cezalandırılır. Fiil *alenen* işlenmiş ise, verilecek ceza iki seneden beş seneye kadar ağır hapistir.

[263] 765 sayılı TCK m. 153'te aleniyet *"fiil, matbuat vasıtasıyla veya herhangi bir propaganda vasıtasıyla, umumi veya umuma açık bir mahalde ve birden ziyade kimseler huzurunda, toplanılan mahal veya içtimaa iştirak edenlerin adeti veya toplantının mevzuu ve gayesi itibarıyla hususi mahiyete haiz olmayan bir içtimaada işlenmiş olursa Ceza Kanununun tatbikatında aleni olarak işlenmiş sayılır"* şeklinde ifade edilmişti.

[264] ZAFER, **Özel Hayat,** s. 105; GÜLSEREN, s. 34.

[265] TCK m. 132 gerekçesi.

[266] YOKUŞ SEVÜK, "Haberleşmenin Gizliliğini İhlal Suçu", s. 182.

[267] YOKUŞ SEVÜK, "Haberleşmenin Gizliliğini İhlal Suçu", s. 182.

aracıyla yapılan yayınlar" şeklinde tanımlanmıştır (m. 6). Gazete, televizyon, radyo, internet yoluyla yapılan gazetecilik, bu nitelikli halin uygulanması bakımından, basın ve yayın araçlarına örnek verilebilir[268]. Ancak sosyal paylaşım siteleri aracılığıyla gizlilik ihlalleri söz konusu olduğunda, *basın ve yayın* koşulunun gerçekleştiğini söylemek mümkün olmayacaktır. Çünkü bu sitelerin amacı kitlelere yayın yapmak değildir[269].

Kişiler arasındaki haberleşmelerin içeriğinin basın ve yayın yolu ile yayınlanması hâli, 6352 sayılı Kanun değişikliğinden önce, suçun, cezanın yarı oranda artırılmasını gerektiren nitelikli hali olarak düzenlenmişti. TCK gerekçesinde açıkça; *"kişiler arasındaki haberleşmelerin içeriğinin basın ve yayın yolu ile yayınlanması hâlinde, ikinci veya üçüncü fıkralara göre verilecek cezanın belli oranda artırılması"* ifadesi yer aldığı için, bu hal hem m.132/2 hem m. 132/3'de düzenlenen suçların nitelikli halini[270] oluşturmakta idi[271].

6352 Sayılı Yargı Hizmetlerinin Etkinleştirilmesi Amacıyla Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması ve Basın Yayın Yoluyla İşlenen Suçlara İlişkin Dava ve Cezaların Ertelenmesi Hakkında Kanununun 79. maddesi ile haberleşme içeriğinin basın ve yayın yolu ile yayınlanması hali, cezanın artırılmasını gerektiren nitelikli hal olmaktan çıkarılmış; ancak, m. 132/3'e ek cümle olarak *"İfşa edilen bu verilerin basın ve yayın yoluyla yayınlanması halinde de aynı cezaya hükmolunur."* cümlesi getirilmiştir. Bu değişiklik birçok açıdan sorun teşkil etmektedir.

Haberleşme içeriklerinin ifşasının basın ve yayın yoluyla yapılmasının, basın ve yayın yoluyla işlenmesi halinin daha ağır cezalandırılacağı hükme bağlanan diğer suçlar gibi, nitelikli hal olarak düzenlenmiş olması; öğretide, demokrasinin teminatı olan özgür ve sansürsüz basına müdahale niteliği taşıdığı[272], iletişim özgürlüğünü

---

[268] ZAFER, **Özel Hayat,** s. 127; TAŞKIN, "Haberleşmenin Gizliliğini İhlal Suçu", s. 238.
[269] TAŞKIN, "Haberleşmenin Gizliliğini İhlal Suçu", s. 238.
[270] KOCA, **Ceza Hukukunun Güncel Sorunları Kolokyumu,** s. 77.
[271] Öğretide, gerekçeye rağmen bu nitelikli halin TCK m. 132'de tanımlanan her üç suç tipi için geçerli olduğu da savunulmaktaydı, bkz. Doğan SOYASLAN, **Ceza Hukuku Özel Hükümler**, Yetkin Yayınevi, Ankara 2005, s. 270; TAŞKIN, "Haberleşmenin Gizliliğini İhlal Suçu", s. 238.
[272] Bahri ÖZTÜRK, "Galatasaray Üniversitesi, İstanbul Kültür Üniversitesi ve İstanbul Barosu Tarafından Düzenlenen TCK Tasarı Çalışma Grubu Toplantı Notları", Türk Ceza Kanunu Reformu 2 -Makaleler, Görüşler, Raporlar-, **TBB Yayınları 71**, Ankara 2004, s. 324; DONAY, s. 211.

sınırladığı[273] gerekçeleri ile eleştirilmekteydi. 6352 sayılı Kanun ile yapılan değişiklikle, m. 132/4'ün yürürlükten kaldırılmasının nedeninin, haberleşmenin gizliliğini ihlal suçlarının cezalarında zaten artış yapılması olarak belirtilmiştir[274]. Dolayısıyla da haberleşme içeriklerinin basın ve yayın yoluyla ifşa edilmesi durumunda tekrar bir artırım yapılması orantısız bulunduğu için, bu durum nitelikli hal olmaktan çıkarılmıştır. Kanunkoyucunun, bir fiilin cezalandırılmasından ya da daha ağır cezalandırılmasından suç politikasının bir gereği olarak[275] vazgeçmesi gerekmesine rağmen; söz konusu hükmün, öğretideki basın özgürlüğüne müdahale niteliği taşıdığı yönündeki bu eleştiriler hiç dikkate alınmadan, sadece, cezalardaki artış gerekçe gösterilerek yürürlükten kaldırılması doğru olmamıştır[276].

Öğretideki eleştirilerin haklılığına kuşku olmamakla beraber, TCK'da düzenlenen haberleşmenin gizliliğini ihlal suçları ve diğer bazı suçlar bakımından, suçun basın yayın yoluyla işlenmesinin daha ağır mağduriyetlere yol açabilecek olması, daha ağır cezalandırılmasını gerektirir. Çünkü haberleşme içeriklerinin ifşası suçları söz konusu olduğunda, çoğu zaman suçun faili meçhul kaldığı için, gizlilik ihlal edilmek suretiyle elde edilen içeriklerin açıklanmasının basın ve yayın yoluyla yapılması da cezasız bırakıldığı zaman, haberleşme ve özel hayat alanı korumasız kalmaktadır[277]. Bu yolla yapılan ifşanın, haberleşme özgürlüğü açısından daha büyük bir zarar tehlikesi oluşturduğu, özellikle m. 132/3'de düzenlenen suç söz konusu olduğunda, suçun işlenmesini kolaylaştırdığı göz ardı edilmektedir. Basın ve yayın yoluyla içeriklerin daha geniş kitlelere ulaşması mümkün olacağı için, haberleşmenin gizliliğini ihlalin etkisi daha ağır olur, mağdurun daha ağır mağduriyetlere uğrama riski söz konusu olabilir[278]. Aynı şekilde bu değişiklik, *"özellikle "ifşanın ifşası" olarak bilinen özel hayata ilişkin bilgilerin ifşa edildikten sonra haber, yayın ve*

[273] Köksal BAYRAKTAR, "İletişim Özgürlüğü ve Yasal Düzenlemelerden Bir Kesit", **Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, , Y: 2, S. 2, 2003, s. 12.
[274] 6352 sayılı Kanun m. 79'un gerekçesi.
[275] ÖZBEK ve Diğerleri, **Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler**, s. 531; Veli Özer ÖZBEK ve Diğerleri, "Türk Ceza Kanunu'nda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı Hakkındaki Görüşümüz", **CHD**, Y: 6, S: 15, Nisan 2011, s. 156.
[276] ÖZBEK ve Diğerleri, **Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler**, s. 531.
[277] TEZCAN, ERDEM ve ÖNOK, s. 551.
[278] ÖZBEK ve Diğerleri, **Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler**, s. 531; KOCA, **Ceza Hukukunun Güncel Sorunları Kolokyumu,** s. 77.

yayıma konu edilmesini suç olmaktan çıkaran yönü ile son derece tehlikelidir[279]*."* Kişilerin özel hayatları, kitlelerin her zaman ilgisini çeken bir konu olduğu ve bu sebeple haber niteliği taşıdığı için, basının yoğun ilgisine maruz kalan bir alan olagelmiştir; bu sebepledir ki, kişilerin basın yoluyla özel hayatlarına müdahale kaygısının varlığı bile tek başına, haberleşmenin gizliliğini ihlal suçlarının basın ve yayın yoluyla işlenmesi halinin daha ağır cezalandırılması için yeterli bir sebep olarak kabul edilmelidir[280].

6352 sayılı kanun değişikliğinden önce, suçun basın ve yayın yoluyla işlenmesi hali, gerek m. 132/2 gerek m. 132/3 için geçerli bir hükümdü. Kişiler arasındaki haberleşmelerin içeriğinin basın ve yayın yolu ile yayınlanması hâlinin, daha ağır cezalandırılmasında bir menfaat görmeyen kanunkoyucunun, değişiklik ile bunu nitelikli hal olmaktan çıkarması anlaşılabilse bile; *"ifşa edilen bu verilerin basın ve yayın yoluyla yayınlanması halinde de aynı cezaya hükmolunur."* cümlesinin sadece TCK m. 132/3'e eklenmesini anlamak zordur. Bu durumda, kişiler arasındaki haberleşme içeriklerinin ifşa edilmesi (TCK m. 132/2) basın ve yayın yoluyla gerçekleştirildiğinde, fiil cezasız kalacaktır; çünkü kanunkoyucunun iradesi sadece kendisiyle yapılan haberleşme içeriğinin ifşa edilmesinin basın ve yayın yoluyla işlenmesi hususunu vurgulamaya yöneliktir. Örneğin, iki kişinin yaptığı telefon görüşmesinin bir gazeteciye açıklanması, bu gazetecinin de zaten ifşa edilmiş olan haberleşme içeriğini gazetesinde haber yapması durumunda fiil cezalandırılamayacaktır. Bu sebeple, m. 132/3 c. 2'nin, m. 132/2 için de geçerli olacak şekilde düzenlenmesi gerekirdi[281].

Kendisiyle yapılan haberleşme içeriklerinin alenen ifşası da, TCK m. 132/1 ve m. 132/2'de düzenlenen suçlar gibi bir tehlike suçudur; çünkü suçtan dolayı bir

---

[279] *"Eklenen "hukuka aykırı olarak" ibaresi, hangi şekilde olursa olsun hukuka uygun olarak elde edilen ses ve görüntü kayıtlarının ifşa edilmesine imkan tanımaktadır. Değişikliği ile özel hayat bakımından çok daha ciddi bir tehlike ile karşı karşıya kalınacaktır. Çünkü özel hayatla ilgili bir kaydın ifşasından sonra konu haber niteliği ve değeri kazanabileceğinden, hukuka aykırı olarak ifşa yolu da kapanmış olacaktır".* Bkz. 6352 sayılı Kanun için Adalet Komisyonu tarafından verilen 06.06.2012 tarihli Rapor, www.tbmm.gov.tr, s. 143.

[280] ÖZBEK ve Diğerleri, **Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler**, s. 531; ÖZBEK ve Diğerleri, "Kanun Tasarısı Hakkındaki Görüşümüz", s. 156.

[281] Bkz. 6352 sayılı Kanun için Adalet Komisyonu tarafından verilen 06.06.2012 tarihli Rapor, www.tbmm.gov.tr, s. 145.

zararın doğmasına gerek yoktur; alenen ifşanın yapılmış olması, suçun oluşması için yeterlidir. Aynı şekilde, suçun kanuni tanımında somut bir netice belirtilmediğinden[282], dolayısıyla bir zarar tehlikesinin söz konusu olup olmadığının dahi araştırılması gerekmeyeceğinden[283], bu suç soyut tehlike suçudur.

İfşaya yönelik hareketin yapılması ile netice de gerçekleşeceğinden, kişiler arasındaki haberleşme içeriklerinin ifşası sırf hareket (neticesi harekete bitişik suç) suçudur[284].

2.7. SUÇUN MANEVİ UNSURU

Suçun oluşabilmesi için, failin suç tipine uygun fiili gerçekleştirmesi yeterli değildir, fail ile fiil arasında sübjektif bir bağın da kurulması, yani suça sübjektif nitelikli bir unsurun da eklenmesi gerekmektedir[285]. Bu sübjektif unsur, failin iç dünyasına aittir ve failin sorumluluğu ancak fiil ile bu sübjektif unsur arasında bir bağlantı kurulabilmesi ile mümkün olmaktadır[286]. Kanun bu unsurları kast ve taksir olarak belirlemiş; kişinin kasten ya da taksirli olarak yaptığı bir fiil olmadığı müddetçe de cezalandırılamayacağını belirtmiştir.

Kanuna göre, suçun oluşması kastın varlığına bağlıdır (TCK m. 21). TCK' da düzenlenen suçlar kural olarak kasten, istisnai olarak ve kanunda açıkça gösterilmek suretiyle taksirli olarak işlenebilir. Haberleşmenin gizliliğini ihlal suçlarının taksirli hali kanunda düzenlenmediği için bu suçlar ancak kasten işlenebilecektir. Yani, kişinin haberleşme içeriğine sehven vakıf olması durumunda, suç oluşmayacaktır[287]. Kişinin kasten hareket etmiyor olması, haberleşmenin gizliliğini ihlal suçlarının oluşmasını engeller[288]; kişinin kastının haberleşmenin gizliliğini ihlal etmeye yönelik olması gerekir.

---

[282] ZAFER, **Özel Hayat,** s. 103.
[283] ÖZBEK ve Diğerleri, **Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler**, s. 526.
[284] ZAFER, **Özel Hayat,** s. 104.
[285] ZAFER, **Ceza Hukuku Genel Hükümler,** s. 220; HAKERİ, **Ceza Hukuku Genel Hükümler,** s. 215.
[286] HAKERİ, **Ceza Hukuku Genel Hükümler,** s. 215.
[287] SOYASLAN, **Ceza Hukuku Özel Hükümler,** s. 342; SOYASLAN, "Özel Hayata ve Hayatın Gizli Alanına Karşı Suçlar", s. 1389.
[288] *"Eşi olan katılanın sadakatinden kuşkulanan ve aldatıldığını düşünen sanığın, katılanın kullandığı bilgisayara, temin ettiği monitör çoklayıcı ve VGA monitör kablosunu bağlayıp, üst katta bulunan*

Haberleşmenin gizliliğini ihlal suçları, genel kast ile işlenebilen suçlardır. Kanunkoyucu, failin, haberleşmenin gizliliğini ihlal suçunu işleme sebebine yani saikine önem vermediğinden, bu suç bakımından özel kast aranmaz[289]. Başka bir deyişle; haberleşme içeriğinin niçin öğrenilmek istendiği, kastın varlığı bakımından önem taşımaz. Ancak failin kastının haberleşmenin gizliliğinin ihlaline yönelik olması gerekmektedir[290]. Mektubun içindeki parayı almak için açılması halinde haberleşmenin gizliliğini ihlal suçu değil, hırsızlık suçu söz konusu olur[291]. Çünkü burada fail, haberleşmenin gizliliğini ihlal kastı ile hareket etmemekte, sadece zarfın içindeki para ile ilgilenmektedir. Ancak, mektup, okumak amacıyla açılıp içeriğine vakıf olunduktan sonra, zarfın içindeki paranın da alınması durumunda, fail haberleşmenin gizliliğini ihlal kastı ile hareket etmekte ancak daha sonra hırsızlık kastı da ortaya çıkmaktadır. Bu durumda, fail gerçek içtima hükümleri gereği iki suçtan (TCK m. 132; TCK m. 141) da sorumlu olacaktır.

Kendisiyle yapılan haberleşmelerin içeriğini ifşa suçu (TCK m.132/3) kasten işlenebilen bir suçtur. Söz konusu suçta rıza tipiklikte ayrıca belirtildiğinden, kişi, haberleşmenin içeriğini diğer tarafın rızası olmaksızın alenen ifşa ettiğini bilecek ve isteyecektir. Yani kast, rıza unsurunu da kapsayacaktır. Kişinin kendisiyle yapılan bir telefon görüşmesi kaydını veya kendisine gönderilen mektubu, delil olarak Cumhuriyet savcılığına veya mahkemeye sunması halinde alenen ifşadan söz edilemez. Zira burada kişi ifşa kastıyla hareket etmediği için suç oluşmayacaktır[292].

Kural olarak doğrudan kastla işlenebilen her suç olası kast ile de işlenebilir; dolayısıyla haberleşmenin gizliliğini ihlal suçları olası kast ile de işlenebilir. Söz gelimi; birden fazla bilgisayar ile aynı internet ağına bağlanılması durumunda, toplu

---

kendisine ait boş daireye koyduğu başka bir bilgisayar monitöründen, katılanın kullanmakta olduğu bilgisayar ile bağlantı sağladıktan sonra, katılanın internet aracılığıyla yaptığı görüşmeleri gizlice takibe aldığı, 21.10.2006 günü, katılanın MSN yolu ile görüntülü görüşme yaptığını fark ederek, katılanın internet aracılığıyla yaptığı görüşmeyi izlemeye başladığı, bir ara katılanın erkek kardeşini çağırıp onunla, daha sonra yalnız başına görüşmeyi izlemeye devam ettiği…; katılan aleyhine açtığı boşanma davasında mahkemeye delil olarak sunduğu iddiasına konu olayda; yapılan yargılama sonucunda, sanığın kastının bulunmaması nedeniyle atılı suçların yasal unsurları itibariyle oluşmadığı" **Yargıtay 12. Ceza Dairesi, E: 2012/13117 K: 2012/14791 T: 12.06.2012,** www.kazanci.com.

[289] ŞEN, **Yeni Türk Ceza Kanunu Yorumu,** s. 583.

[290] YOKUŞ SEVÜK, "Haberleşmenin Gizliliğini İhlal Suçu", s. 183.

[291] TEZCAN, ERDEM ve ÖNOK, s.

[292] YOKUŞ SEVÜK, "Haberleşmenin Gizliliğini İhlal Suçu", s. 183.

internet sağlayıcısının ana bilgisayarında bulunan kişinin, diğer bilgisayarlarda kişilerin anlık ileti yoluyla haberleştiklerini öngörmesine rağmen, bunu umursamayıp, bu bilgisayarlara uzaktan erişerek haberleşmenin gizliliğini ihlal etmesi durumunda, olası kast ile hareket ettiği söylenebilir[293].

2.8. HUKUKA AYKIRILIK UNSURU

Hukuka aykırılık suçun unsurlarından biri olduğundan, ayrıca suç tipinde gösterilmiş olması gerekmez. Ancak, haberleşmenin gizliliğini ihlal suçlarında (TCK m. 132/2-3) olduğu gibi bazı suç tiplerinde kanunkoyucu, hukuka aykırılık unsurunu ilgili suç tipinde ayrıca belirtme yoluna gitmiş olabilir. Bu durumda *"hukuka özel aykırılık"* söz konusu olur[294] ve bu durum öğretide farklı şekillerde yorumlanır.

Kanunkoyucunun bazı suç tanımlarında hukuka aykırılığı belirten örneğin, "haksız bir çıkar", "rızası olmaksızın" gibi ifadeler kullanması, hukuka aykırılığı tipikliğin bir unsuru haline getirir. Dolayısıyla bu unsurun yokluğu söz konusu fiil bakımından, tipikliğin oluşmasını engeller[295]. Bu durumda kastın bu unsuru da kapsaması gerekir. Ancak suç tanımında, suç tipinin tüm unsurları bakımından geçerli olan hukuka aykırı olarak unsurunun, ayrıca belirtilmesi durumunda kanunkoyucunun amacının, hukuka uygunluk sebeplerinin varlığının araştırılmasını vurgulamak olduğu söylenebilir[296].

Hukuka aykırılık unsuru, tipiklik gerçekleşmiş olmasına rağmen fiilin cezalandırılabilir olmasını engelleyen bir unsurdur[297]. Yani suçun maddi ve manevi unsuru gerçekleştikten sonra, hukuka aykırılık unsurunun da gerçekleşmesi gerekir; kanunda düzenlenen bir hukuka uygunluk sebebinin varlığı, söz konusu fiili hukuka uygun hale getirecektir.

---

[293] BİRTEK, s. 185.
[294] ZAFER, **Ceza Hukuku Genel Hükümler**, s. 284.
[295] ZAFER, **Özel Hayat,** s. 110.
[296] HAKERİ, **Ceza Hukuku Genel Hükümler,** s. 285; ZAFER, **Özel Hayat,** s. 109.
[297] HAKERİ, **Ceza Hukuku Genel Hükümler,** s. 301.

Haberleşmenin gizliliği, mutlak değildir[298], bir hukuka uygunluk sebebinin varlığı, haberleşme özgürlüğüne müdahaleyi haklı kılabilir.

2.8.1. Meşru Savunma

Meşru savunma[299] ve zorunluluk hali[300], aynı hükümde düzenlenmiş olmalarına karşın, nitelikleri ve her birine bağlanan sonuçlar itibariyle farklılık arz eden iki kurumdur. Meşru savunmanın bir hukuka uygunluk sebebi olduğu konusunda öğretide bir fikir birliği bulunmaktadır. Zorunluluk halinin ise, bu husus madde metninden açıkça anlaşılamadığından[301], hukuka uygunluk sebebi mi yoksa kusurluluğu ortadan kaldıran bir neden mi olduğu konusunda bir fikir birliği yoktur. Ancak, gerekçede açıkça, *"kusurluluğu ortadan kaldıran"* bir neden olduğu belirtildiğinden, zorunluluk halinin kusurluluğu ortadan kaldıran bir neden olduğunun ve meşru savunmadan bu yönüyle ayrıldığı kabul etmek gerekir[302]. Yargıtay'ın görüşü de bu yöndedir[303].

Meşru savunmadan bahsedebilmek için, ilgili kanun hükmünden açıkça anlaşılabileceği üzere; bir saldırının ve bu saldırıyı defetmek amacıyla yapılması zorunluluk arz eden savunmanın söz konusu olması gerekir. Haberleşmenin gizliliğini ihlal suçu (m. 132/1) bakımından meşru savunmanın bir hukuka uygunluk

---

[298] ÖZGENÇ, **Ceza Hukukunun Güncel Sorunları Kolokyumu,** s. 122.

[299] TCK'da meşru savunma; *"gerek kendisine gerek başkasına ait bir hakka yönelmiş, gerçekleşen, gerçekleşmesi veya tekrarı muhakkak olan haksız bir saldırıyı o anda hal ve koşullara göre saldırı ile orantılı biçimde defetmek zorunluluğu ile işlenen fiillerden dolayı faile ceza verilmez"* (m. 25/1) şeklinde düzenlenmiştir.

[300] TCK'da zorunluluk hali; *"gerek kendisine gerek başkasına ait bir hakka yönelik olup, bilerek neden olmadığı ve başka suretle korunmak olanağı bulunmayan ağır ve muhakkak bir tehlikeden kurtulmak veya başkasını kurtarmak zorunluluğu ile ve tehlikenin ağırlığı ile konu ve kullanılan vasıta arasında orantı bulunmak koşulu ile işlenen fiillerden dolayı faile ceza verilmez"* (m. 25/2) şeklinde düzenlenmiştir.

[301] ZAFER, **Ceza Hukuku Genel Hükümler**, s. 299.

[302] Gerekçe, kanun hükmünün yorumlanması bakımından göz önünde tutulabilecekse de, bağlayıcı değildir. Bu sebeple gerekçe dışında da, zorunluluk halinin kusuru kaldıran bir hal olduğu görüşünü destekler argümana ihtiyaç vardır. CMK'da, sanık hakkında; yüklenen suçun hukuka aykırı fakat bağlayıcı emrin yerine getirilmesi suretiyle veya *zorunluluk hali* ya da cebir veya tehdit etkisiyle işlenmesi, halinde, kusurunun bulunmaması dolayısıyla ceza verilmesine yer olmadığı kararı verileceği belirtilmiştir, bu hüküm de söz konusu görüşü destekler niteliktedir (m.223/3-b).

[303] Yargıtay da yakın tarihli bir kararında; *"sanığın eyleminin zorunluluk hali kapsamında kaldığı, bu nedenle sanık hakkında ceza verilmesine yer olmadığına şeklinde karar verilmesi gerekirken, hukuka uygunluk nedeni bulunduğundan bahisle yazılı şekilde beraat kararı verilmiş"* olmasını bozma nedeni saymıştır; **Yargıtay 13. Ceza Dairesi, E: 2014/9942 K: 2014/31418, T: 11.11.2014.**

sebebi oluşturabilir. Bu durumda, kişi, kendisine ya da lehine meşru savunma gerçekleştirdiği üçüncü kişiye yönelik; mevcut, gerçekleştirileceği veya tekrarlanacağı muhakkak haksız bir saldırı olduğunu ve bu sebeple söz konusu suçu işlediğini savunabilir. Örneğin, iki kişinin, telefon görüşmesi esnasında kendisini öldürmek için plan yaptığını deşifre etmek amacıyla, görüşmeyi dinleyen kişinin, bu amaçla hareket ettiği söylenebilir.

Kendisiyle yapılan haberleşmenin içeriklerini alenen ifşa suçu (m. 132/3) bakımından; gizliliği ihlal eden kişi, aynı zamanda haberleşmenin taraflarından biridir. Dolayısıyla kişi, alenen ifşa fiilini haberleşme esnasında kendisine yapılan bir saldırı dolayısıyla gerçekleştirdiğini iddia edebilir. Söz konusu durumda gerçekleşmesi muhakkak bir saldırının varlığını ispatlamak ve bu saldırıyı defetmek amacıyla haberleşmenin gizliliğinin ihlal edilmesi hukuka uygun kabul edilir. Ancak haberleşmenin yazılı veya sözlü olarak yapılıyor olması, yazılı ve sözlü olarak yapılan haberleşme esnasında da ancak yazılı veya sözlü bir saldırının yapılmasını mümkün kılacağından[304]; m. 132/3 hükmünün ihlali söz konusu olduğunda da, haberleşme anında yapılan saldırılara karşı meşru savunma bir hukuka uygunluk sebebi oluşturamayacaktır. Nitekim sözlü saldırılara karşı meşru savunma kabul edilmemektedir; şartlarının gerçekleşmesi halinde ancak, haksız tahrik hükümleri uygulanabilir.

Kişinin; kendisini veya bir başkasını suç şüphesi altında olmaktan ve cezaya çarptırılmaktan korumak için delil elde etmek amacıyla, gerek tarafı olduğu (m.132/3) gerek başkaları tarafından gerçekleştirilen (m. 132/1-2) haberleşmenin gizliliğini ihlal etmesi mümkündür[305].

2.8.2. İlgilinin Rızası

Türk Ceza Kanunu, hukuka aykırılığı ortadan kaldıran ve fiili hukuka uygun hale getiren rızayı, *"kişinin üzerinde mutlak surette tasarruf edebileceği bir hakkına ilişkin olmak üzere, açıkladığı rızası çerçevesinde işlenen fiilden dolayı kimseye ceza verilmez"* (m. 26/2) şeklinde düzenlemektedir. Rıza, kişinin üzerinde tasarruf

[304] BİRTEK, s. 344.
[305] ZAFER, **Özel Hayat,** s. 111.

edebileceği bir hukuksal değerine ilişkin olarak, hukuken sağlanan soyut korumadan somut olayda vazgeçmesi[306], hukuk düzeninin de bu vazgeçmeye müsaade etmesidir[307]. Ama hak sahibinin her hakkına yönelik değil, sadece hukukun, üzerinde tasarruf yetkisi tanıdığı haklarına yönelik yaptığı rıza açıklaması geçerli olacak[308], ama her koşulda kişilerin bu haklarından tümden vazgeçmeleri anlamına gelen rıza açıklamalarını hukuk düzeni korumayacaktır.

Ayırt etme gücüne sahip olan herkesin, kural olarak sahip olduğu haklara ilişkin rıza açıklama ehliyeti vardır; bunun için kişinin on sekiz yaşını doldurmuş olması gerekmez, açıkladığı rızanın anlam ve sonuçlarını anlayabilecek durumda olması yeterlidir[309]. Dolayısıyla yaşı on sekiz yaşından büyük olsa da; akıl hastalığı, sağır-dilsizlik veya geçici bir nedenle yaptıklarının anlam ve sonuçlarını kavrayamayacak durumda olan kişilerin yaptıkları rıza açıklaması geçerli değildir. Aynı şekilde on iki yaşından küçük çocukların ayırt etme gücüne sahip olmadığı kabul edildiğinden, rıza açıklamaya da ehil olmadığı kabul edilir[310]. On iki- on sekiz yaş aralığındaki kişilerin rıza ehliyetine sahip olup olmadıkları da somut olaya göre değerlendirilir[311]; bu kişilerin söz konusu hakkın önemini ve bundan vazgeçmesinin nasıl bir anlam taşıdığını kavrama yeteneğine sahip olup olmadığını araştırılır[312].

Rızanın hukuka uygunluk sebebi olarak uygulanabilmesi için, hükümde belirtilmesine gerek yoktur. Rızanın, hükümde ayrıca belirtilmiş olması; rızaya, hukuka uygunluk sebebi olan rızadan farklı bir anlam yüklemektedir. TCK m. 132/3, kendisiyle yapılan haberleşmelerin içeriğini *diğer tarafın rızası olmaksızın* hukuka aykırı olarak alenen ifşa eden kişinin cezalandırılacağını hüküm altına almıştır. Burada olduğu gibi suç tipinde ayrıca gösterilen rıza, varlığı halinde tipikliğin

[306] HAKERİ, **Ceza Hukuku Genel Hükümler,** s. 336.
[307] CENTEL, ZAFER ve ÇAKMUT, **Türk Ceza Hukukuna Giriş**, s. 312.
[308] Genel kabul gören, kişilerin; malvarlığına ilişkin haklar, şeref hakkı, cinsel özgürlük, kişi hürriyeti, özel hayat üzerinde sınırsız olmamakla beraber tasarruf yetkisi varken; mağduru birey olmayan ve doğrudan devlete karşı işlenen suçlar, yaşam hakkı, vücut bütünlüğü hakkı üzerinde mutlak surette tasarruf yetkisi yoktur. Ayrıntılı bilgi için bkz. HAKERİ, **Ceza Hukuku Genel Hükümler,** s. 349.
[309] ZAFER, **Ceza Hukuku Genel Hükümler**, s. 319.
[310] CENTEL, ZAFER ve ÇAKMUT, **Türk Ceza Hukukuna Giriş**, s. 313.
[311] CENTEL, ZAFER ve ÇAKMUT, **Türk Ceza Hukukuna Giriş**, s. 313.
[312] HAKERİ, **Ceza Hukuku Genel Hükümler,** s. 341.

gerçekleşmesini yani suçun oluşmasını engelleyecektir[313]. Dolayısıyla da bu durumda zaten suç oluşmayacağı için, hukuka aykırılığı tartışmaya gerek duyulmayacaktır[314]. Rıza gösterildiği konusunda kişinin düştüğü hata da, hukuka uygunluk sebeplerinde hata[315] olarak değil, tipiklikte hata[316] olarak değerlendirilecektir[317].

Tipikliğin oluşmasını engelleyen rıza, suçta, bizzat kanun tarafından aranan bir unsur olduğundan, ilgili suç tipi ile korunan hak, kişinin üzerinde serbestçe tasarruf edebileceği bir hak olmasa bile[318], tipiklik ortadan kalkacak, yani suç oluşmayacaktır. Geniş anlamda özel hayat kapsamında değerlendirilen haberleşme hakkı, kişilerin üzerinde serbestçe tasarruf edebileceği haklardandır; ancak bu haklardan olmasaydı dahi, kişilerin, TCK m. 132/3 kapsamında kendisinin tarafı olduğu haberleşme içeriğini alenen ifşa etmesi durumunda, karşı taraf buna rıza gösterdiği müddetçe tipiklik gerçekleşmeyecekti; çünkü kanun m. 132/3'te rızayı tipikliğin bir unsuru olarak düzenlenmiştir.

Kendisiyle yapılan haberleşmenin içeriğini alenen ifşa suçu bakımından, suçun faili haberleşmenin taraflarından biri olsa dahi, bu kişinin tek başına rıza göstermesi yeterli değildir. Rıza şartının gerçekleştiğinin kabul edilmesi için, sadece bir tarafın değil, haberleşmenin tüm taraflarının rıza göstermiş olması gerekir[319]. Örneğin; okuma yazma bilmediği için, kendisine gelen bir mektubu, kendisine okuması için komşusuna veren kişi bakımından, ifşa suçunun oluştuğu söylenemez;

---

[313] HAKERİ, **Ceza Hukuku Genel Hükümler,** s. 337; KOCA ve ÜZÜLMEZ, **Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler,** s. 478; KOCA, **Ceza Hukukunun Güncel Sorunları Kolokyumu,** s. 80; TEZCAN, ERDEM ve ÖNOK, s. 547; ZAFER, **Özel Hayat,** s. 112.

[314] KOCA ve ÜZÜLMEZ, **Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler,** s. 478; KOCA, **Ceza Hukukunun Güncel Sorunları Kolokyumu,** s. 80.

[315] Ceza sorumluluğunu kaldıran veya azaltan nedenlere ait koşulların gerçekleştiği hususunda kaçınılmaz bir hataya düşen kişi, bu hatasından yararlanır (TCK m. 30/3).

[316] Fiilin icrası sırasında suçun kanuni tanımındaki maddi unsurları bilmeyen bir kimse, kasten hareket etmiş olmaz. Bu hata dolayısıyla taksirli sorumluluk hali saklıdır (TCK m. 30/1).

[317] TEZCAN, ERDEM ve ÖNOK, s. 547; KOCA ve ÜZÜLMEZ, **Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler,** s. 473; KOCA**, Ceza Hukukunun Güncel Sorunları Kolokyumu,** s. 75.

[318] HAKERİ, **Ceza Hukuku Genel Hükümler,** s. 337.

[319] ZAFER, **Özel Hayat,** s. 112; KOCA ve ÜZÜLMEZ, **Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler,** s. 478; KOCA**, Ceza Hukukunun Güncel Sorunları Kolokyumu,** s. 80; SOYASLAN, **Ceza Hukuku Özel Hükümler,** s. 344; SOYASLAN, "Özel Hayata ve Hayatın Gizli Alanına Karşı Suçlar", s. 1391; ÖZBEK ve Diğerleri, **Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler**, s. 535.

çünkü okuma-yazma bilmediğini bildiği kişiye mektup gönderen birinin, zaten bu mektubu başkasının okuyacağına zımnen rıza gösterdiği kabul edilir[320].

Uygulamada, işyerlerinde, işyeri uzantılı elektronik posta adresleri ile yapılan haberleşmenin, işyeri yetkililerince denetlendiği görülmektedir. Hukukumuzda haberleşmeye bu şekilde müdahale edilmesini hukuka uygun hale getirebilecek bir düzenleme yoktur[321]. Dolayısıyla ilgililerin bilgisi dışında yapılan böyle bir müdahale de haberleşmenin gizliliğini ihlal suçunu oluşturacaktır[322]. İşyerinde denetime ve kayıt altına almaya yönelik yerleşik bir uygulamanın olması, çalışanın bundan haberdar olmaması halinde fiili hukuku uygun kılmayacaktır[323]. Gerçekten de kişiler, işyeri uzantılı elektronik posta adresleri üzerinden, yaptıkları iş ile alakası olmayan özel bir haberleşme de gerçekleştirebilirler. Ancak, bu elektronik postalar üzerinden sadece yapılan iş veya hizmetle alakalı yazışmaların yapılabileceği, çünkü bunların denetlendiği, çalışana, sözleşmeye hüküm koymak suretiyle önceden bildirilmişse, çalışan da buna yazılı, sözlü, açık ya da zımni bir şekilde[324] rıza göstermişse, bu rıza haberleşmenin gizliliğini ihlal niteliği taşıyan fiili hukuka uygun[325] hale getirecektir[326]. Denetimden haberdar olan kişiler, kişisel görüşmelerini

---

320 ZAFER, **Özel Hayat,** s. 112.

321 TEZCAN, ERDEM ve ÖNOK, s. 548.

322 TEZCAN, ERDEM ve ÖNOK, s. 549; TEZCAN, Durmuş, "Özel Hayatın Gizliliğini İhlal ve Kişisel Verilerin Kaydedilmesi Suçu İle İlgili Bazı Gözlemler", **İÜHFM,** C: LXXI, S: 1, 2013, s. 1160.

323 ÖZBEK ve diğerleri, **Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler**, s. 536.

324 ÖZBEK ve diğerleri, **Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler**, s. 536.

325 *"Davacı vekili cevaba cevap dilekçesinde ise, bahse konu maillerin davacı ile S. A. isimli kişi arasındaki tamamen haberleşme amacı ile yapıldığını, davalı işverenin hedef alınmadığını, yazıların işverene ulaştırılmasının amaçlanmadığını, kaldı ki internet aracılığıyla yapılan bu yazışmaların kişinin özel hayatı ile ilgili olduğunu, hukuki bakımdan korunması gerektiğini, davalının mail adresinin şifresini kırarak bu yazışmaları ele geçirdiğini bunların hukuka aykırı yollarla elde edildiğini ve hükme esas alınamayacağını belirtmiştir… Somut uyuşmazlıkta, dosya kapsamına göre davacının görevi gereği işverenin işlerini yürütmesi için kendisine verilen bilgisayar ve e-mail adreslerini kullanarak iş akdi daha önce feshedilen S. A. ile işle ilgili olmayan elektronik yazışmalar yaptığı, bu yazışmalar sırasında işverenin şahsına yönelik hakaret niteliğinde sözler sarf ettiği işyeri sırrı sayılabilecek konularda da yazışmalar yaptığı anlaşılmıştır. İşverenin kendisine ait bilgisayar ve e-mail adresleri ile bu adreslere gelen e-postaları her zaman denetleme yetkisi bulunmaktadır. Davalı işverene ait bilgisayarları ve e-mail adreslerini özel yazışmalarda kullanıp işverene hakaret niteliğinde sözler sarf etmenin, işveren açısından 4857 sayılı Yasanın 25 II-b.maddesi uyarınca sataşma niteliğinde haklı fesih nedeni oluşturacağı anlaşılmakla davacının ihbar ve kıdem tazminatı taleplerinin reddi yerine yazılı gerekçe ile kabulü hatalı olup bozmayı gerektirmiştir."*; **Yargıtay 9. Hukuk Dairesi, E. 2009/447, K. 2010/37516, T. 13.12.2010,** www.kazanci.com.

326 TEZCAN, ERDEM ve ÖNOK, s. 549; ÖZBEK ve diğerleri, **Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler**, s. 536; KOCA ve ÜZÜLMEZ, **Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler,** s. 479.

başka adresler üzerinden gerçekleştirecek, dolayısıyla da özel haberleşmesinin gizliliğini temin edeceklerdir. Aksi halde, gizlilik ihlalinden söz edilemeyecektir.

Bankalar[327] ya da borsa aracı kurumları[328] ile ya da GSM operatörleriyle yapılan telefon görüşmelerinin, kayıt altına alınacağı, konuşmanın başında kişiye bildirilmekte, kişi de konuşmaya devam ederek bu müdahaleye örtülü[329] olarak rıza göstermektedir; böyle bir rıza da haberleşmenin içeriklerini kayıt altına alma fiilini hukuka uygun hale getirir[330]. Bu görüşmelerin kayıt altına alınması ve bu kayıtların da bilgilerin doğruluğunun teyit edilmesi amacıyla sınırlı olarak kullanılması söz konusu olduğu için de haberleşmenin gizliliğini ihlal suçunun oluştuğundan söz edilemez[331].

İmdat çağrılarının yapıldığı hatlarda, yapılan görüşmeler sürekli kayıt altına alınmakta ancak bu durum her görüşmede ilgiliye bildirilmemektedir; bu durumun aciliyetinden kaynaklandığı için, ilgilinin rızasının alınamamış olması fiili hukuka aykırı kılmayacaktır. Burada kişinin rıza göstereceği varsayılmaktadır[332].

2.8.3. Hakkın Kullanılması

Hukuk düzeninin, kişiye bir hak tesis etmesi, daha sonra da bu hakkı kullanması dolayısıyla kişiyi cezalandırması, kendisiyle çelişmesi anlamına gelecektir[333]. Bu sebeple, TCK, *"hakkını kullanan kimseye"* ceza verilmeyeceğini hüküm altına almıştır (m. 26/1). Kişilere bu haklar; kanun, tüzük veya yönetmelik tarafından tanınmış olabileceği gibi örf ve adet de bu hakların kaynağı olabilir; yani hakkın kaynağını yazılı olan veya olmayan hukuk kuralları oluşturabilir[334]. Kişi, hukukun kendisine tanıdığı bir hakkını kullanırken, yine hukuk düzeninin sınırları içinde kalmalıdır. Bu sınırların kasten aşılmasını, hakkın açıkça kötüye

[327] YOKUŞ SEVÜK, "Haberleşmenin Gizliliğini İhlal Suçu", s. 188.
[328] ŞEN, "5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nda 'Özel Hayata Karşı Suçlar'", s. 714; ŞEN, **Yeni Türk Ceza Kanunu Yorumu,** s. 583.
[329] ZAFER, **Özel Hayat,** s. 112.
[330] ÖZBEK ve diğerleri, **Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler**, s. 536; ZAFER, **Özel Hayat,** s. 112.
[331] ŞEN, "5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nda 'Özel Hayata Karşı Suçlar'", s. 714; ŞEN, **Yeni Türk Ceza Kanunu Yorumu,** s. 583.
[332] ZAFER, **Özel Hayat,** s. 112.
[333] ZAFER, **Ceza Hukuku Genel Hükümler**, s. 307.
[334] ZAFER, **Ceza Hukuku Genel Hükümler**, s. 308.

kullanılmasını[335] hukuk düzeni korumayacak[336]; kişinin bu şekilde işlediği fiiller bakımından cezai sorumluluğu söz konusu olacaktır. Sınırın kast olmaksızın aşılması halinde ise, *"fiil taksirle işlendiğinde de cezalandırılıyorsa, taksirli suç için kanunda yazılı cezanın altıda birinden üçte birine kadarı indirilerek"* hükmedilecektir (TCK m. 27/1). Kişinin kanuni sınırları içinde kalmak suretiyle bir hakkını kullanması durumunda, haberleşmenin gizliliğini ihlal suçu bakımından tipiklik gerçekleşecekse de hakkın kullanılması, hukuka aykırılığı ortadan kaldıracak ve söz konusu fiilin hukuka uygun kabul edilmesini sağlayacaktır.

2.8.3.1. Savunma Hakkının Kullanılması

Savunma hakkı, suç şüphesi altında olan şüpheli ya da sanığın en temel haklarından biridir. Savunma hakkı, dar anlamda; *"suç işlediği iddia edilen kişinin, yetkili organ önünde, üzerine atılan suçu işlemediğini, fiilin hukuka aykırı olmadığını, bazı kanuni nedenlerle cezalandırılmaması gerektiğini veya iddia edildiğinden daha az cezayı hak ettiğini ileri sürmesi"*[337] olarak tanımlanabilir. AY de; *"herkes, meşru vasıta ve yollardan faydalanmak suretiyle yargı mercileri önünde davacı veya davalı olarak iddia ve savunma ile adil yargılanma hakkına sahiptir"* (m. 36) demek suretiyle herkesin savunma hakkına sahip olduğunu belirtmiştir.

Savunma hakkı kullanılırken, haberleşme içeriklerinin ifşa edilmesi, fiili hukuka uygun hale getirir[338]. TCK' da düzenlenen cinsel saldırı (m. 102), tehdit (m. 106), şantaj (m. 107), hakaret (m. 125), iftira (m. 267) suçlarının haberleşme vasıtaları aracılığıyla işlenmesi mümkündür[339]. Kişilerin söz konusu içerikleri kayıt altına alması ve bunu adli makamlara delil olarak sunması[340]; yine posta yoluyla

---

[335] *"Herkes, haklarını kullanırken ve borçlarını yerine getirirken dürüstlük kurallarına uymak zorundadır. Bir hakkın açıkça kötüye kullanılmasını hukuk düzeni korumaz."* (TMK m. 2).

[336] ZAFER, **Ceza Hukuku Genel Hükümler**, s. 308.

[337] Hamide ZAFER, "Savunma Hakkı ve Sınırları", **Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi** (Prof. Dr. Nur CENTEL'e Armağan), C: 19, S: 2, 2013, s. 509.

[338] ZAFER, **Özel Hayat**, s. 121; ÖZBEK ve diğerleri, **Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler**, s. 536.

[339] ZAFER, **Özel Hayat**, s. 121; ÖZBEK ve diğerleri, **Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler**, s. 536.

[340] *"Hâkim, adliye memuru ve turizmci sanıkların Yargıtay Hukuk Dairesince onanarak kesinleşmiş olan bir kararın tashihi karar yoluyla bozulmasını sağlayacaklarını söyleyerek katılandan yarar sağladıklarından bahisle yetkili olmadığı bir iş için yarar sağlama suçundan cezalandırılmaları istemiyle kamu davası açılmıştır. Müdahil; İcra Hukuk Mahkemesinin dosyasında aleyhine verilen kararın tashihi karar aşamasında Yargıtay'da lehine dönüştürebileceklerinden bahisle sanıkların kendisinden para istediklerini ileri sürüp şikâyetçi olmuş, kanıt olarak cep telefonu ile kayıt ettiği ve taraflara ait olduğunu iddia ettiği konuşmalara dayanmıştır. Katılanın sanıklar ile aynı*

eline ulaşmış böyle bir haberleşme içeriğini adli makamlara ulaştırması, haberleşmenin gizliliğini ihlal fiilini savunma hakkının kullanılması kapsamında hukuka uygun hale getirecektir[341].

Soruşturma evresinde, gizliliğin[342] esas olması, aleniyet unsurunun gerçekleşmesine engel olacağından, bu şekilde yapılan ifşa, savunma hakkı kapsamında değil, ihbar ve şikâyet hakkının kullanılması[343] kapsamında değerlendirilecek[344] ama her halükarda haberleşmenin gizliliğini ihlal suçunu oluşturmayacaktır. Kovuşturma evresinde ise, duruşmalar kural olarak herkese açık[345] olduğundan, kişinin kendisiyle yapılan böyle bir haberleşmenin içeriğini, sanık ya da katılan olarak yer aldığı duruşmada, diğer tarafın rızası olmaksızın alenen ifşa etmesi, tipiklik oluşmasına rağmen, savunma hakkı kullanıldığından, hukuka uygun olacaktır[346]. Hatta duruşmaların televizyonda yayınlanması da mümkün

---

ortamda ve telefonda yaptığı görüşmeleri cep telefonuna kayıt etmek suretiyle elde ettiği kayıtların, 5271 sayılı CMK'nın 135. maddesi kapsamında değerlendirmesi, bu bağlamda hakim kararı olmadığından bahisle hukuka aykırı kabul edilmesi olanaklı olmayıp, rüşvet istenmek suretiyle sanıklar tarafından kendisine karşı işlendiğini iddia ettiği suçla ilgili olarak, bir daha elde edilme olanağı bulanmayan kanıtların yetkili makamlara sunulmak amacıyla toplandığının, dolayısıyla hukuka uygun olduğunun kabulü…" **Yargıtay Ceza Genel Kurulu, E: 2010/5-187 K: 2011/131 T: 21.06.2011,** www.kazanci.com.

341 ZAFER, **Özel Hayat**, s. 121.

342 CMK'nın "Soruşturmanın Gizliliği" başlıklı hükmüne göre; *"kanunun başka hüküm koyduğu hâller saklı kalmak ve savunma haklarına zarar vermemek koşuluyla soruşturma evresindeki usul işlemleri gizlidir"* (m. 157).

343 *"sanığın, emri altında çalışan kardeşine disiplin cezası vermesi sebebiyle kendisini telefonla arayarak hakaret ve tehdit eden katılanla olan konuşmasını kayda aldığı ve telefonun hoparlörünü açarak odasında bulunanlara dinlettiği, sonrasında konuşmaya dair seslerin bulunduğu cd'yi Cumhuriyet Başsavcılığına vererek şikâyetçi olduğu olayda; sanığın başka şekilde ispatlanması mümkün olmayan bir hal içerisinde iken kendisine yönelik hakaret ve tehdit içeren görüşmeyi kayda aldığı, sanığın eyleminin hukuka aykırı olduğunu kabul etmek mümkün olmadığı gibi, esasen bu halde, hukuka aykırı hareket ettiği bilinciyle hareket ettiğinden de söz edilemeyeceği…",* **Yargıtay 12. Ceza Dairesi, E: 2013/30383 K: 2014/14161 T:09.06.2014,** www.kazanci.com.

344 ZAFER, **Özel Hayat**, s. 121.

345 *"Duruşma herkese açıktır. Genel ahlâkın veya kamu güvenliğinin kesin olarak gerekli kıldığı hâllerde, duruşmanın bir kısmının veya tamamının kapalı yapılmasına mahkemece karar verilebilir. Duruşmanın kapalı yapılması konusundaki gerekçeli karar ile hüküm açık duruşmada açıklanır"* (CMK m. 182).

346 ZAFER, **Özel Hayat**, s. 121; Telefon aracılığıyla yapılan bir haberleşme söz konusu iken, haberleşmenin diğer tarafınca tehdit edilen kişinin, tehlike altındaki hakkını koruyabilmek maksadıyla, söz konusu haberleşmeyi kayıt altına alarak, bu kaydı adli makamlara delil olarak sunmasının zorunluluk hali kapsamında da kabul edilebileceği şeklindeki değerlendirme için bkz. ZAFER, **Özel Hayat**, s. 111.

olduğundan, böyle bir ifşa, geniş bir kesimin haberleşme içeriğine vakıf olmasını sağlamasına rağmen, suç oluşmayacaktır[347].

Kişi, kendisiyle yapılan haberleşmenin içeriğini, savunma hakkının kullanılması kapsamında adli makamlar önünde ifşa edebilecekse de tarafı olmadığı haberleşmeye bu maksatla müdahale edemeyecektir[348]. Haberleşmeye ilişkin bu şekilde elde edilen bilgiler, hukuka aykırı olarak elde edilmiş olacağından, delil değeri de olmayacaktır.

2.8.3.2. Haber Verme Hakkının Kullanılması

Haber verme hakkı da haberleşemeye yönelik gizlilik ihlallerini hukuka uygun hale getirebilir. Anayasaya göre, basın hürdür ve sansür edilemez; gazeteciler, mesleğin icrası kapsamında, habere ulaşma ve haber yapma hakkına sahiptir (m. 28). Ancak basın özgürlüğü, gazetecilere gerçeğe aykırı, gerçek olsa bile kamuyu ilgilendirmeyen[349] konularda haber yapma hakkı tanımamaktadır; bu anlamda sınırsız bir basın özgürlüğünün de söz konusu olabileceği savunulamaz.

Haberleşme özgürlüğü ile yarışan[350] haber verme hakkı; ancak kamusal çıkarlar bireysel çıkarlardan daha ağır basıyorsa, yani haberleşmenin gizliliğine müdahaleyi haklı gösteren üstün bir kamu yararı varsa[351], suç teşkil edebilecek fiilleri hukuka uygun hale getirebilir[352]. Dolayısıyla, kişilerin haberleşmelerine ilişkin bilgilerin, kamunun ilgisini çekse bile, basın ve yayın yoluyla duyurulması, haber verme hakkı kapsamında kabul edilmemelidir[353]. Nitekim bu durumda, üstün bir kamu yararından her zaman söz edilemez.

Aleni bir duruşmada ifşa edilen haberleşmeye ilişkin bilgilerin, haber yapılması halinde, kamusal çıkarların bireysel çıkarlardan daha ağır bastığından söz

---

[347] SOYASLAN, **Ceza Hukuku Özel Hükümler,** s. 343; SOYASLAN, "Özel Hayata ve Hayatın Gizli Alanına Karşı Suçlar", s. 1390.
[348] ZAFER, **Özel Hayat**, s. 122.
[349] HAKERİ, **Ceza Hukuku Genel Hükümler,** s. 352; ZAFER, **Ceza Hukuku Genel Hükümler,** s. 310; BİRTEK, s. 247.
[350] ZAFER, **Özel Hayat,** s. 124; TEZCAN, ERDEM ve ÖNOK, s. 550.
[351] ZAFER, **Özel Hayat,** s. 124; TEZCAN, ERDEM ve ÖNOK, s. 550.
[352] ZAFER, **Özel Hayat**, s. 124.
[353] BİRTEK, s. 248.

edilebilir[354]. Yani hukuka uygun olarak ifşa edilmiş bilgilerin, kamu yararı söz konusu ise, basın yoluyla kitlelere ulaştırılması da hukuka uygun kabul edilebilir. Ancak, ifşa fiilleri haricinde, haberleşmenin gizliliğinin ihlal edilmesi (m. 132/1) bakımından, söz konusu haberleşmeye ait içeriklerin haber yapılmasında kamu yararının olduğunu kabul etmek mümkün değildir[355]. Aksi takdirde kişilerin özel hayatlarına ve haberleşme özgürlüklerine yersiz bir müdahalede bulunulmuş olacaktır.

Kişilerin haberleşmelerine dair içeriklerin basın ve yayın yolu ile ifşa edilmesi, 6352 sayılı kanun değişikliğinden önce, cezanın artırılmasını gerektiren nitelikli hallerden biri idi. Bu durum nitelikli hal olmaktan çıkarılmış olsa da; gazetecilerin haberleşme özgürlüğüne yaptıkları müdahaleler, peşinen haber verme hakkı kapsamında kabul edilerek fiili hukuka uygun hale getirmeyecektir; aksinin kabulü, haberleşme özgürlüğüne saygı hakkını ortadan kaldıracak niteliktedir[356].

2.8.3.3. Velayet Hakkının Kullanılması

Velayet hakkı, 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu tarafından, çocuğun anne ve babasına tanınmış bir haktır[357]. Eski TMK döneminde düzenlenen terbiye (tedip) hakkı, 4721 sayılı TMK' da açıkça düzenlenmemiştir; ancak, anne ve babanın, velayet hakkını kullanırken, çocuğun menfaati doğrultusunda karar alma ve uygulama yetkisine sahip olması da terbiye hakkı kapsamında kabul edilmektedir[358].

Anne ve baba, velayet hakkı kapsamında; çocuğun eğitimini, bedensel, zihinsel, ruhsal, ahlâkî ve toplumsal gelişimini olumsuz yönde etkileyecek her türlü tehlikeden çocuğunu korumakla yükümlüdür. Bu yükümlülük kapsamında; çocuğunun kimlerle haberleştiğini, haberleşme içeriklerinin uygunluğunu

[354] BİRTEK, s. 249.
[355] BİRTEK, s. 249.
[356] ZAFER, **Özel Hayat**, s. 124.
[357] Buna göre; ergin olmayan çocuk, ana ve babasının velâyeti altındadır, yasal sebep olmadıkça velâyet ana ve babadan alınamaz, hâkim vasi atanmasına gerek görmedikçe kısıtlanan ergin çocuklar da ana ve babanın velâyeti altında kalırlar (m. 335). Ana ve baba, çocuğun bakım ve eğitimi konusunda onun menfaatini göz önünde tutarak gerekli kararları alır ve uygularlar (m. 339). Ana ve baba, çocuğu olanaklarına göre eğitirler ve onun bedensel, zihinsel, ruhsal, ahlâkî ve toplumsal gelişimini sağlar ve korurlar (m. 340). Çocuğun menfaati ve gelişmesi tehlikeye düştüğü takdirde, ana ve baba duruma çare bulamaz veya buna güçleri yetmezse hâkim, çocuğun korunması için uygun önlemleri alır (m. 346).
[358] ZAFER, **Özel Hayat**, s. 123.

denetleyebilir, haberleşmesini uygun bulmadığı kişilerle haberleşmesini engelleyebilir. Kanunun kendisine verdiği sınırlar içinde kalmak koşuluyla, anne ve babanın, velayet hakkını kullanırken yaptığı gizlilik ihlalleri, TCK m. 132'nin ihlali anlamına gelmeyecektir. Anne babanın, çocuğa gelen mektupları ondan önce kontrol amaçlı açıp okuması[359], telefon görüşmelerini denetlemek amacıyla düzenek kurması velayet hakkının icrası kapsamındadır. Anne ve baba, burada, ayırt etme gücüne sahip olmayan çocuklarını, olası bir tehlikeden korumak amacıyla hareket etmekte ve disiplin yetkisini[360] kullanmaktadır. Anne ve babanın, bu müdahaleleri yaparken, haberleşmenin gizliliğini ihlale yönelik bir kastının olduğu da söylenemez.

Çocuğun on beş yaşını doldurup, ayırt etme gücüne sahip olmasıyla beraber, haberleşme hakkını bizzat kullanabilmesi mümkün olmaktadır[361]. Bu durumda, anne ve babanın, velayet hakkı kapsamında, ayırt etme gücüne sahip çocuğun haberleşmesine müdahale etmesi, daha sınırlı olmalıdır[362].

Eşlerin, birbirlerinden, sadakat yükümlülüğüne uyulmasını isteme haklarının, haberleşmenin gizliliğine yapılan müdahaleleri hukuka uygun hale getirip getirmeyecekleri hususunun da değerlendirilmesi gerekmektedir. Eşin sadakat yükümlülüğü kapsamda, haberleşmenin gizliliğini ihlal etme, haberleşme içeriklerini kayıt altına alma, eşinin rızası olmaksızın bunu ifşa etme hakkı bulunmamaktadır[363]. Burada, haberleşme hakkı ile sadakat yükümlülüğüne uyulmasını isteme hakkının birbiriyle yarıştığı[364] söylenebilir. Kişilerin, evlilik birliğinin kurulması ile kendine ait olan özel alanının tamamen ortadan kalkması söz konusu değildir; kişilerin evlilik birliği içinde de kendilerine ait bir gizli alanları mevcut olabilir, bu durumda da eşlerin başkaları ile yaptıkları haberleşme, diğer eş bakımından dokunulmazdır ve eşin bu haberleşmeye müdahale etmeye hakkı yoktur[365]. Yapılan haberleşme, kendisine ilişkin olsa bile, bu durum, eşe haberleşmeyi öğrenme veya kayıt altına

[359] ZAFER, **Özel Hayat**, s. 123; ÖZBEK ve diğerleri, **Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler**, s. 536.
[360] TEZCAN, ERDEM ve ÖNOK, s. 548; ZAFER, **Özel Hayat,** s. 123.
[361] BİRTEK, s. 242.
[362] BİRTEK, s. 242.
[363] ZAFER, **Özel Hayat,** s. 123.
[364] BİRTEK, s. 242.
[365] BİRTEK, s. 244.

alma hakkı vermeyecektir[366]. Söz gelimi; boşanma davasına delil olarak sunmak amacıyla eşin, diğer eşe sevgilisi tarafından gönderilen mektupları ele geçirip okuması, haberleşmenin gizliliğinin ihlali niteliğindedir[367].

Eşlerin, aile yaşamı, aile konutu içerindeki özel yaşamlarının ortak olduğu, bu alanın birbirlerine karşı gizlilik oluşturamayacağı açıktır[368]. Ancak, özel hayat içerisinde yer alsa da ayrı bir özgürlük olarak AY korumasından yararlanan haberleşme özgürlüğünün, bu ortak özel alana dâhil olduğu kabul edilemez[369]. Öğretide genel kabul gören bu olmakla beraber, Yargıtay, aksi yönde görüş geliştirmiş; evlilik birliği içerisinde haberleşme özgürlüğünün bireysel olamayacağını, eşlerin birbirlerine karşı gizli bir alanlarının olduğunun da kabul edilemeyeceğini kararlarında belirtmiştir[370]. Yargıtay'ın bu görüşünün temelini, sadakat yükümlülüğüne uyulmadığının ispat edilmesi için, diğer eşin özel hayat alanına dolayısıyla haberleşmesine müdahale edilmesinin zorunlu olması oluşturmaktadır[371]. Yani, kişilerin, yükümlülüğe uyulmadığını, başka bir delille ispatlama imkânı söz konusu değil ise, ancak o durumda haberleşmeye müdahale edilmesinde de bir zorunluluk olduğu kabul edilebilir.

2.8.4. Kanun Hükmünün Yerine Getirilmesi

Kanun hükmünü yerine getirmek bir hukuka uygunluk sebebidir. TCK, *"kanunun hükmünü yerine getiren kimseye ceza verilmez"* demek suretiyle, kanunen

---

366 HAFIZOĞULLARI ve ÖZEN, **Kişilere Karşı Suçlar,** s. 267; HAFIZOĞULLARI ve ÖZEN, "Özel Hayat". s. 12.

367 HAFIZOĞULLARI ve ÖZEN, **Kişilere Karşı Suçlar,** s. 267; HAFIZOĞULLARI ve ÖZEN, "Özel Hayat". s. 12.

368 BİRTEK, s. 244.

369 BİRTEK, s. 244.

370 *"…incelenen dosya kapsamına ve aksi kanıtlanamayan savunmaya göre; resmi nikahlı eşi katılan A.'nin sadakatinden kuşkulanan sanık E.'in, katılanla aralarında henüz boşanma davası açılmadığı dönemde, daha önceden bildiği katılana ait elektronik posta adresinin ve bu adresle bağlantılı facebook hesabının internet şifrelerini kullanmak suretiyle bilişim sistemindeki katılana özel kısımlara girdiği ve katılanın S. isimli bir bayana gönderdiği elektronik iletileri ele geçirdikten sonra, eşi tarafından aldatıldığının eşinin yakınları tarafından öğrenilmesini sağlamak amacıyla, katılanla S. isimli bayan arasındaki haberleşme içeriklerini, katılanla fiilen ayrı oldukları 07.01.2010 tarihinde, katılanın amcasının kızı olan Z. isimli kişinin elektronik posta adresine gönderdiği ve 13.01.2010 tarihinde katılanın, 08.03.2010 tarihinde sanığın birbirleri aleyhine boşanma davası açtığı olayda, katılanın olumsuz tutum ve davranışları olduğunu ispatlama amacını taşıyan eyleminde, hukuka aykırı hareket ettiği bilinciyle hareket ettiği kabul edilemeyeceğinden.."* **Yargıtay 12. Ceza Dairesi, E: 2013/21755 K 2014/13367, T: 02.06.2014,** www.kazanci.com.

371 BİRTEK, s. 246.

kişiye verilen bir yetkinin kullanılması ile aslında suç oluşturan bir fiilin gerçekleştirilmesi durumunda, kişinin bundan sorumlu tutulamamasını güvence altına almıştır (m. 24/1). Burada kanundan anlaşılması gereken, hem şekli hem de maddi anlamda kanundur; yani idarenin düzenleyici işlemlerinin verdiği yetkiyi kullanmak da, eğer yetkinin sınırları içerisinde hareket ediliyorsa fiili hukuka uygun hale getirecektir[372].

2.8.4.1. Adli Amaçlı Telekomünikasyon Yoluyla Yapılan İletişimin Denetlenmesi

Maddi gerçeğin ortaya çıkarılması amacı ile kişilerin temel hak ve özgürlüklerinin korunması ihtiyacı arasında çatışmanın en büyük olduğu alanın koruma tedbirleri alanı olduğunu söylemek mümkündür[373]. Telekomünikasyon yoluyla yapılan iletişimin denetlenmesi, AİHS m. 8 ve AY m. 22 ile güvence altına alınan haberleşme özgürlüğüne müdahale niteliği taşıyan bir koruma tedbiridir ve haberleşme özgürlüğünün *"kamusal güç ile ihlal"* edilmesi anlamına gelir. Bu tür müdahale, kanuna uygun olarak yapılmıyor, AİHS m. 8 ve AY'de belirtilen amaçlardan birini hedeflemiyor ve bu hedeflere ulaşılması "*demokratik bir toplumda*" gerekli görülmüyor ise AİHS'nin AY'nin ve TCK m. 132'nin ihlalini oluşturur[374]. Amaç bir suçu açığa çıkarmaya yönelik delil etmek dahi olsa, haberleşmenin dinlenmesi, konuşmaların kayda alınması, bu konunun kanunda açıkça düzenlenmiş olmasına bağlıdır[375].

Adli amaçlı yapılan iletişimin denetlenmesi tedbirinin uygulanması, haberleşme özgürlüğüne müdahaleyi hukuka uygun hale getirdiğinden, sınırları AY ile çizildikten sonra, CMK'da da sıkı koşullara bağlanmıştır. CMK, bir suç dolayısıyla yapılan *soruşturma ve kovuşturmada, şüpheli veya sanığın* telekomünikasyon[376] yoluyla iletişimi[377] dinlenebilir, kayıt altına alınabilir ve sinyal

---

[372] ÖZBEK ve diğerleri, **Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler**, s. 535.
[373] YAŞAR, "Bir Suçun İspatı Amacıyla İletişimin Kayda Alınmasının Hukuki Niteliği", s. 364.
[374] Handan YOKUŞ SEVÜK, "Postada Elkoyma ve Telekomünikasyon Yoluyla Yapılan İletişimin Denetlenmesi", **TBB Dergisi,** S: 69, Y: 2007, Ankara, s. 98.
[375] CENTEL ve ZAFER, **Ceza Muhakemesi Hukuku,** s. 417.
[376] Telekomünikasyon Yoluyla Yapılan İletişimin Tespiti, Dinlenmesi, Sinyal Bilgilerinin Değerlendirilmesi Ve Kayda Alınmasına Dair Usul Ve Esaslar İle Telekomünikasyon İletişim Başkanlığının Kuruluş, Görev ve Yetkileri Hakkında Yönetmelik (Telekomünikasyon Yönetmeliği), m. 3' göre; telekomünikasyon, *"her türlü işaret, sembol, ses ve görüntünün ve*

bilgileri değerlendirilebilir demek suretiyle; bu tedbire sadece şüpheli veya sanık[378] hakkında, hem kovuşturma hem soruşturma aşamasında başvurulabileceğini düzenlemektedir. İlgili hükümde, telekomünikasyon kavramının kullanılması, yeni nesil haberleşme araçlarını kullanılarak yapılan haberleşmeye de söz konusu tedbirin uygulanabilmesini sağlamaktadır[379].

Ceza Muhakemesi Kanunu'nda telekomünikasyon yoluyla yapılan iletişimin denetlenmesi konusunda; iletişimin tespiti[380], dinlenmesi[381], kayda alınması[382] ve sinyal bilgilerinin değerlendirilmesi[383] olmak üzere dört ayrı işlemden söz edilmektedir.

Sadece kanunda sayılan suçlar bakımından başvurulabilen iletişimin denetlenmesi tedbiri uygulanırken, tedbire konu suçun vasfı değişebilir. Bu yeni suçun kanunda belirtilen katalog suçlardan biri olmaması halinde elde edilen

---

elektrik sinyallerine dönüştürülebilen her türlü verinin kablo, telsiz, optik, elektrik, manyetik, elektromanyetik, elektrokimyasal, elektromekanik ve diğer iletim sistemleri vasıtasıyla iletilmesi, gönderilmesi ve alınmasını" ifade eder.

377 02.12.2014 tarihli ve 6572 sayılı Kanunun 42. maddesiyle, CMK m. 135/1'de yer alan, *iletişimi* ifadesinden sonra gelen *tespit edilebilir* ifadesi kanun metninden çıkarılmıştır.

378 *"...günün belli bir zaman diliminde baz istasyonundan görüşme yapan tüm abonelere ait açık adres ve kimlik bilgilerini kapsayacak şekilde arayan ve aranan dökümlerine ilişkin bilgilerin iletişimin tespiti işlemi olduğu anlaşılmaktadır. İletişimin tespiti tedbirinin uygulanabilmesi yönünden dinleme, kayda alma ve sinyal bilgilerinin değerlendirilmesi tedbirlerinde olduğu gibi katalog suç sınırlaması bulunmayıp, tüm suçlar yönünden bu tedbire başvurma olanağı bulunduğundan, somut olayda olduğu gibi işlendiği iddia olunan hırsızlık suçu yönünden iletişimin tespiti kararı verilmesi olanaklı ise de; somut olayda haklarında iletişimin tespiti tedbiri talep edilen kişiler, baz istasyonundan hizmet alan üçüncü kişiler olup, 5271 sayılı CMK m. 2 anlamında şüpheli veya sanık sıfatına sahip olmadıklarından haklarında iletişimin tespiti tedbirine başvurulması olanağı yoktur."*; **Yargıtay Ceza Genel Kurulu, E: 2011/6-140 K: 2011/222 T:15.11.2011,** http:/legalbank.net/.

379 HEPER, s. 61.

380 *İletişimin tespitinden* anlaşılması gereken de suç işlendikten sonra ve suçun aydınlatılabilmesi için şüphelinin ne zaman hangi numaralarla görüştüğünün belirlenmesidir.

381 İletişimin *dinlenmesi*; telekomünikasyon araçlarıyla sesli olarak yapılan her türlü iletişimin kulak vasıtasıyla algılanarak duyulması demektir; böyle bir sesli iletişim sabit, mobil veya ankesörlü telefonlarla veya telsiz ile yapılabileceği gibi, internetteki sohbet programlarında mikrofon kullanılmak suretiyle yapılan iletişimin dinlenmesi de bu kapsamda düşünülmelidir; bkz. Dilan EKMEKÇİ, **"Organize Suçlulukla Mücadelede Karşılaştırmalı Hukukta ve Türk Hukukunda Özel Soruşturma Tedbirleri"**, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Galatasaray Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul 2006, s. 41.

382 İletişimin *kayda alınması* işleminden kasıt da telekomünikasyon yoluyla yapılan her türlü iletişim içeriğinin yazılarak, banda alınarak veya başka bir şekilde muhafaza altına alınmasıdır; bkz. EKMEKÇİ, s. 41.

383 *Sinyal bilgilerinin değerlendirilmesi* ise; *"bir şebekede haberleşmenin iletimi veya faturalama amacıyla işlenen her türlü"* verinin değerlendirilmesi anlamına gelmektedir (Telekomünikasyon Yönetmeliği m. 3). Sinyal bilgileri değerlendirilirken, haberleşmenin içeriğine müdahale edilmemekte, kişilerin iletişim trafikleri içerik bilgisine başvurmaksızın izlenmektedir; ŞAHİN, s. 6.

delillerin soruşturma veya kovuşturmada kullanılıp kullanılamayacağı hususu tartışmalıdır[384]; ancak söz konusu delillerin soruşturma ve kovuşturmada kullanılamayacağının ve derhal yok edilmesi gerektiğinin kabulü gerekir. Nitekim bu şekilde elde edilen delil hukuka aykırı olarak elde edilmiş delillerdir ve hükme esas alınmaması gerekir[385].

Ceza Muhakemesi Kanunu'na göre; iletişimin dinlenmesi, kayda alınması ve sinyal bilgilerinin değerlendirilmesi tedbirlerine, *suç işlendiğine ilişkin somut delillere dayanan kuvvetli şüphe*[386] *sebeplerinin varlığı ve başka suretle delil elde edilmesi imkânının bulunmaması durumunda,* başvurulabilir (m. 135/1).

İletişimin denetlenmesi tedbiri, ancak *şüpheli ve sanık* hakkında uygulanabilir (m. 135/1). Şüpheli veya sanık dışında kalan kişiler hakkında iletişimin dinlenmesi, kayda alınması ve sinyal bilgilerinin değerlendirilmesi tedbirlerine başvurulması mümkün değilse de[387], şüpheli veya sanık ile iletişime geçtikleri takdirde, bu kişilerin de dolaylı yoldan iletişimi denetlenebilmektedir[388]. Şüpheli veya sanık dışında kalan bu kişiler hakkında, şüpheli veya sanığın yakalanması amacıyla mobil telefonun yerinin tespiti işlemi yapılması mümkündür (CMK m. 135/5).

Tedbirinin uygulanması ile elde edilen bilgiler, kanunda belirtilen sebeplerle[389] kullanılamayacak olursa, derhal yok edilmeli; yok edilme durumunda,

---

[384] Yener ÜNVER ve Hakan HAKERİ, **Ceza Muhakemesi Hukuku**, Adalet Yayınevi, Ankara 2010, s. 417.

[385] Erdener YURTCAN, **Ceza Yargılaması Hukuku**, Beta Yayınları, Ankara 2007, s. 374.

[386] Değişiklikle kanun metnine, *kuvvetli şüphe* ifadesinden önce gelmek üzere *somut delillere dayanan* ifadesi eklenmiştir.

[387] *"Somut olayda hakkında soruşturma izni verilen C.Savcısının suç şüphesi altında bulunduğuna ilişkin bir bulgu ya da belgeye rastlanmadığı gibi, aksine soruşturma fezlekesinde "cezai yönden soruşturma açılmasını gerektiren somut bir delilin mevcut olmadığı, ancak eşi ile geçimsizliğini meslektaşlarına deşifre ederek, eşinin de aynı şekilde davranıp, bir bayan avukatın adını bazı hâkim ve savcılarla paylaşması neticesinde subjektif değerlendirmelere neden olacak şekilde davranmaları ve adı geçen C.Savcısının çevresindeki insanlarla olan ilişkilerindeki ölçüyü mesleğinin gerektirdiği şekilde ayarlayamamasının ise disiplin yönünden kovuşturmayı gerektirdiği" belirtilmektedir. Yasanın buyurucu hükmüne göre suç şüphesi altında bulunmayan, yani şüpheli ve sanık sıfatı taşımayan bir kişi hakkında iletişimin tespiti kararı verilmesi olanaklı değildir"*; **Yargıtay 4. Ceza Dairesi, E: 2007/8700 K: 2007/8903 T: 06.11.2007,** www.kazanci.com.

[388] ŞAHİN, s. 7.

[389] İletişimin denetlenmesi kararının uygulanması sırasında şüpheli hakkında kovuşturmaya yer olmadığına dair karar verilmesi ya da aynı maddenin birinci fıkrasına göre hâkim onayının alınamaması halinde, bunun uygulanmasına Cumhuriyet savcısı tarafından derhâl son verilir. Bu durumda, yapılan tespit veya dinlemeye ilişkin kayıtlar Cumhuriyet savcısının denetimi altında en

soruşturma evresinin bitiminden itibaren, en geç on beş gün içinde, Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından, tedbirin nedeni, kapsamı, süresi ve sonucu hakkında ilgilisine yazılı olarak bilgi verilmelidir (m. 137/4)[390]. Burada ilgilisinden anlaşılması gereken, hakkında denetleme kararı verilen şüpheli ya da sanıktır.

Tedbirinin uygulama alanı, süre bakımından da sınırlandırılmıştır[391]. Kanunda belirtilen bu esas ve usuller dışında hiç kimse, bir başkasının telekomünikasyon yoluyla iletişimini dinleyemez ve kayda alamaz. Aksi halde, yapılan işlemler hukuka aykırı olacak ve haberleşme özgürlüğüne haksız müdahale anlamına gelecektir.

Kanunda yazılı koşullar gerçekleşmemesine rağmen iletişimin denetlenmesi tedbirine başvurulduğunda, kişinin rıza göstermesinin bu fiili hukuka uygun hale getirmeyeceği kabul edilmelidir. Esasen niteliği gereği gizli olarak yürütülen böyle bir tedbirden haberdar olmayan ilgilinin, tedbire rıza göstermesi söz konusu olmayacaktır[392]. İletişimin denetlenmesi tedbirine başvurulduktan sonra, kendisine bu konuda bilgi verilip rızasının olup olmadığının sorulması durumunda da kişinin yapılıp sonlandırılmış bir fiile sonradan rıza göstermesi de mümkün olmayacağı için geçerli bir rızadan söz edilemeyecektir. Ancak tedbir uygulanacak kişinin değil de, söz konusu haberleşmenin muhatabının rızasına başvurulabilir[393]. Ancak, muhatabın göstereceği böyle bir rızanın, fiilin, haberleşmenin gizliliğini ihlal edecek olması sebebiyle geçerli bir rıza olarak kabul edilememesi gerekir. Nitekim haberleşme özgürlüğü, kişinin tek başına kullanabileceği bir özgürlük değildir; haberleşen

---

geç on gün içinde yok edilerek, durum bir tutanakla tespit edilir (CMK m. 137/3).

[390] Her dinleme faaliyeti sonrası ilgilisine haber vermenin, dinlemenin başlangıçtaki amacını tehlikeye sokacağı bu sebeple, dinleme sona erdikten sonra dahi ilgilisine haber verilmemesinin hukuka aykırılık oluşturmayacağı şeklindeki AİHM kararları değerlendirmeleri için bkz. Fatoş ARACI, "Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Kararları Işığında İletişimin Denetlenmesi ve Arama Yoluyla Elde Edilen Delillerin Kullanılması", Ceza Muhakemesi Hukukunda Güncel Konular, Editör: Nur CENTEL, **Koç Üniversitesi Hukuk Fakültesi Araştırma Konferansları Serisi 1,** 12 Levha Yayınları, Nisan 2015, s. 245.

[391] Tedbir kararı en çok iki ay için verilebilir; bu süre, bir ay daha uzatılabilir. Ancak, örgüt faaliyeti çerçevesinde işlenen suçlarla ilgili olarak gerekli görülmesi halinde, mahkeme yukarıdaki sürelere ek olarak her defasında bir aydan fazla olmamak ve toplam üç ayı geçmemek üzere uzatılmasına karar verebilir (CMK m.135/4). Şüpheli veya sanığın yakalanabilmesi için, mobil telefonun yerinin, hâkim veya gecikmesinde sakınca bulunan hallerde Cumhuriyet savcısının kararına istinaden yapılan tespiti işlemi de en çok iki ay için yapılabilir; ancak farklı olarak bu süre, sadece bir ay daha uzatılabilir (CMK m. 135/6).

[392] Nur CENTEL ve Hamide ZAFER, **Ceza Muhakemesi Hukuku,** Beta Basım, İstanbul 2014, s. 423.

[393] CENTEL ve ZAFER, **Ceza Muhakemesi Hukuku,** s. 423.

tarafların ortak özgürlüğüdür[394]. Üstelik muhatabın tedbirden haberdar edilmesinin, tedbire başvurulma amacını tehlikeye sokacağı da aşikâr olduğundan, kanun tedbire başvuracak yetkililere, böyle bir rızaya başvurma zorunluluğu yüklememektedir (CMK m. 135).

2.8.4.2. Önleme Amaçlı İletişimin Denetlenmesi

İşlenen bir suçla ilgili delil elde etmek amacıyla başvurulan iletişimin denetlenmesi tedbirine; polisin[395], jandarmanın[396] veya Milli İstihbarat Teşkilatı (MİT)'nın[397] istihbarat faaliyetleri kapsamında suç işlenmesinin önlenmesi amacıyla da başvurulabilir. Suç henüz hazırlık aşamasında iken ya da işlenmeye devam ederken önleme amaçlı bu tedbire başvurulması mümkündür[398].

Kolluğa önleme yetkisinin verilmesinin amacı, ileriye dönük olarak suç işlenmesi önlemek ve gelecekte tehlike yaratabilecek sebepleri ortadan kaldırmaktır[399]. Adli amaçlı iletişimin denetlenmesi tedbirinden farklı olarak, önleme amaçlı denetimde henüz işlenmemiş ancak işlenme ihtimali olan bir suç dolayısıyla başvurulur[400]. Polise önleme amaçlı iletişimin denetlenmesi yetkisi veren PVSK'ya

---

394 CENTEL ve ZAFER, **Ceza Muhakemesi Hukuku,** s. 423.

395 2559 Sayılı Polis Vazife ve Salahiyet Kanununa göre; *polis, Devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğüne, Anayasa düzenine ve genel güvenliğine dair önleyici ve koruyucu tedbirleri almak, emniyet ve asayişi sağlamak üzere, ülke seviyesinde istihbarat faaliyetlerinde bulunur, bu amaçla bilgi toplar, değerlendirir, yetkili mercilere veya kullanma alanına ulaştırır. Devletin diğer istihbarat kuruluşlarıyla işbirliği yapar* (Ek m. 7/1).

396 2803 Sayılı Jandarma Teşkilat, Görev ve Yetkileri Kanunu'na göre; *"Jandarma, bu Kanunun 7. maddesinin (a) bendine ilişkin görevleri yerine getirirken önleyici ve koruyucu tedbirleri almak üzere, sadece kendi sorumluluk alanında 4.12.2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun, casusluk suçları hariç, 250. maddesinin birinci fıkrasının (a), (b) ve (c) bentlerinde yazılı suçların işlenmesinin önlenmesi amacıyla, hâkim kararı veya gecikmesinde sakınca bulunan hallerde Jandarma Genel Komutanı veya istihbarat başkanının yazılı emriyle, telekomünikasyon yoluyla yapılan iletişimi tespit edebilir, dinleyebilir, sinyal bilgilerini değerlendirebilir, kayda alabilir."* (Ek m. 5).

397 2937 Sayılı Devlet İstihbarat Hizmetleri ve Milli İstihbarat Teşkilatı Kanunu'na göre; *"Bu Kanunun 4. maddesinde sayılan görevlerin yerine getirilmesi amacıyla Anayasanın 2. maddesinde belirtilen temel niteliklere ve demokratik hukuk devletine yönelik ciddi bir tehlikenin varlığı halinde Devlet güvenliğinin sağlanması, casusluk faaliyetlerinin ortaya çıkarılması, Devlet sırrının ifşasının tespiti ve terörist faaliyetlerin önlenmesine ilişkin olarak, hâkim kararı veya gecikmesinde sakınca bulunan hallerde MİT Müsteşarı veya yardımcısının yazılı emriyle telekomünikasyon yoluyla yapılan iletişim tespit edilebilir, dinlenebilir, sinyal bilgileri değerlendirilebilir, kayda alınabilir."* (m. 6)

398 CENTEL ve ZAFER, **Ceza Muhakemesi Hukuku,** s. 430.

399 Handan YOKUŞ SEVÜK, "Kolluk Tarafından Suçun Önlenmesine Yönelik Yapılan İletişimin Denetlenmesine İlişkin Değerlendirmeler", **TBB Dergisi,** S: 67, 2006, s. 44.

400 YÜKSEL, Saadet, **Özel Yaşamın Bir Parçası Olarak Telekomünikasyon Yoluyla Yapılan İletişimin Gizliliğine Önleyici Denetimle Müdahale,** Beta Yayınları, İstanbul 2012, s. 172.

göre yapılan, önleme amaçlı iletişimin denetlenmesi ise şüpheli veya sanık sıfatını taşımayan[401] kişiler hakkında uygulanabilir[402]. Tedbirin uygulanacağı suçlar bakımından da kanunda sınırlandırma yapılmıştır[403], yani adli denetim gibi önleyici denetim de ancak sayılı suçlara ilişkin olarak uygulanabilir.

Tedbire hâkim kararı ile gecikmesinde sakınca bulunan hallerde ise Emniyet Genel Müdürü veya İstihbarat Dairesi Başkanının yazılı emriyle karar verilebilir; ancak adli denetimden farklı olarak burada adı geçen hâkim, Ankara Ağır Ceza Mahkemesi üyelerinden biridir. Sadece Ankara Ağır ceza mahkemesi üyelerinin tedbire karar verecek olması, kişilerin haberleşmelerine suç işlenmesinin önlenmesi amacıyla müdahale edilmesini zorlaştırmaktadır. Hâkim karar verirken, bu tedbir ile ulaşılmak istenen amaç ile kişilerin haberleşme özgürlüğüne müdahale edilmesi arasındaki orantılılığı gözetmelidir; nitekim AİHM de haberleşme hakkının kullanılması ile demokratik toplum düzeninin korunması için gizli tedbirlere ihtiyaç duyulması arasında bir denge bulunmasının gerekliliğini belirtmektedir[404].

Adli amaçlı iletişimin denetlenmesi tedbiri CMK'da sıkı koşullara bağlanmıştır; ancak kanunkoyucu, önleme amaçlı denetleme tedbiri için aynı sıkı koşulları aramadığından bu yolla elde edilen haberleşmeye ilişkin bilgilerin suç soruşturması veya kovuşturmasında kullanılması hukuka aykırılık teşkil edecektir[405]. Önleme amaçlı iletişim denetlenirken, aslında işlenmekte olan bir suçun varlığının

---

401 *"Anılan yasal düzenlemelerin amaç, kapsam ve gerekçesi birlikte nazara alınıp değerlendirildiğinde; Amacı ne olursa olsun hiçbir kuruma demokratik bir hukuk devleti olan Türkiye Cumhuriyetinde yaşayan insanlar şüpheli görülerek ülke genelini kapsayacak şekilde yetki verilemeyeceği, anılan kanunların ilgili maddeleri gereğince talepte bulunan kolluk birimlerinin bulundukları yerler itibariyle yetkili olan ve 5271 sayılı CMKnun 250. maddesinin 1. fıkrasına göre kurulan ağır ceza mahkemesi üyelerinin kendi yargı çevreleri ile ilgili karar vermeleri gerektiği, sınırsız bir yetki verilmesi suretiyle iletişimin tespit edilerek dinlenilmesine karar verilemeyeceği…",* **Yargıtay 9. Ceza Dairesi, E: 2008/874 K: 2008/22381 T: 04.06.2008,** http:/legalbank.net/.

402 Henüz somut suç şüphesi olmadan kişiler hakkında önleme amaçlı iletişimin denetlenmesi tedbirine başvurulmaması gerektiği yönündeki eleştiri için bkz. ÖZGENÇ, **Ceza Hukukunun Güncel Sorunları Kolokyumu,** s. 123.

403 *"…belirtilen görevlerin yerine getirilmesine yönelik olarak, 4.12.2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun, casusluk suçları hariç, 250 nci maddesinin birinci fıkrasının (a), (b) ve (c) bentlerinde yazılı suçların işlenmesinin önlenmesi amacıyla, hâkim kararı veya gecikmesinde sakınca bulunan hallerde Emniyet Genel Müdürü veya İstihbarat Dairesi Başkanının yazılı emriyle, telekomünikasyon yoluyla yapılan iletişim tespit edilebilir, dinlenebilir, sinyal bilgileri değerlendirilebilir, kayda alınabilir."* (PVSK Ek m. 7).

404 YOKUŞ SEVÜK, "Kolluk Tarafından Suçun Önlenmesine Yönelik Yapılan İletişimin Denetlenmesine İlişkin Değerlendirmeler", s. 47.

405 ŞAHİN, s. 2.

anlaşılması halinde, önleme amaçlı başlayan tedbire, yeni bir karar alınmak suretiyle artık CMK kapsamındaki adli amaçlı iletişimin denetlenme tedbiri olarak devam edilmelidir[406].

2.8.4.3. Tutuklu ve Hükümlülerin Haberleşmesinin Denetlenmesi

AİHS, *"herkes özel hayatına, aile hayatına, konutuna ve haberleşmesine saygı gösterilmesi hakkına sahiptir."* demek suretiyle, herkesin haberleşme özgürlüğüne sahip olduğunu belirtmiş; devletlere sadece vatandaşlarının değil, hâkimiyet sınırları içinde yaşayan herkesin haberleşme özgürlüğüne saygı gösterme yükümlülüğü yüklemiştir[407]. Dolayısıyla, özgür haberleşme hakkı, hükümlülere de tanınan bir haktır; haklarında işledikleri bir suç dolayısıyla hapis cezası mahkûmiyeti kararı verilmiş olması, kişilerin haberleşme haklarının da ellerinden alınmasını gerektirmez. Çünkü hükümlülerin dış dünya ile ilişki kurabilmesi için olmazsa olmaz olan haberleşme hakkı, hükümlüler için, cezaevindeki hayat ile dışarıdaki özgür hayat arasındaki farkı azaltmak bakımından[408] önemli bir imkândır. Ancak bu haberleşme özgürlüğünün kısıtlanabileceği, 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun ile hüküm altına alınmıştır. Kanuna göre, haberleşme hakkı, *"tehlikeli hâlde bulunan ve örgüt mensubu hükümlüler bakımından"* kısıtlanabilecektir (m. 66/1).

Diğer hükümlüler bakımından haberleşmenin kısıtlanması söz konusu olmayacaksa da, CGTİK'ye göre, *"kapalı ceza infaz kurumlarındaki hükümlüler, tüzükte belirlenen esas ve usullere göre idarenin kontrolündeki ücretli telefonlar ile görüşme"* yapabileceklerdir. İdare kontrolünde yapılan bu telefon görüşmeleri dinlenebilecek ve kayıt altına alınabilecektir[409] **(**m. 66/1). Hükümlülerin ceza infaz

---

[406] Veli Özer ÖZBEK, "Türk Hukukunda İletişimin Adli/İdari Amaçla Denetlenmesi ve Uygulamadaki Sorunlar", Ceza Muhakemesi Hukukunda Güncel Konular, Editör: Nur CENTEL, **Koç Üniversitesi Hukuk Fakültesi Araştırma Konferansları Serisi 1**, 12 Levha Yayınları, Nisan 2015, s. 176.

[407] Tevfik GÜLSOY, "Haberleşme Hürriyetinin Anayasal Çerçevesi", **Atatürk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Ceza Hukukunun Güncel Sorunları Kolokyumu,** Editör: M. Tevfik GÜLSOY, Erzurum, 08 Ekim 2010, s. 30.

[408] YOKUŞ SEVÜK, Handan, "Avrupa İnsan Hakları Kararları Işığında Tutuklu ve Hükümlülerin Dış Dünya İle İletişimi", **AÜEHFD,** C: 7, S: 3-4, 2003, s. 337.

[409] Kanuna göre; *"açık ceza infaz kurumları ile çocuk eğitimevlerinde hükümlüler, ücretli telefonlarla serbestçe görüşme yapabilirler. Açık ve kapalı ceza infaz kurumlarındaki hükümlüler altsoy, üstsoy, eş ve kardeşlerinin ölüm, ağır hastalık veya doğal afet hâllerinde, kuruma ait telefon ve*

kurumlarında veya çocuk eğitim evlerinde araç telefonu, telsiz telefon veya cep telefonu ve benzeri iletişim araçlarını bulundurmaları ve kullanmaları yasaktır (m. 66/4).

Hükümlülerin mektup, faks ve telgraf alma; ücretlerini ödemek koşuluyla gönderme hakları vardır (m. 68/1). Ancak kendisine gelen veya gönderdiği mektup, faks ve telgraflar da denetlenecektir (m. 68/2). Bu şekilde yapılan haberleşmenin de kısıtlanması mümkündür. CGTİK'ye göre; *"kurumun asayiş ve güvenliğini tehlikeye düşüren, görevlileri hedef gösteren, terör ve çıkar amaçlı suç örgütü veya diğer suç örgütleri mensuplarının haberleşmelerine neden olan, kişi veya kuruluşları paniğe yöneltecek yalan ve yanlış bilgileri, tehdit ve hakareti içeren mektup, faks ve telgraflar hükümlüye verilmez. Hükümlü tarafından yazılmış ise gönderilmez"* (m. 68/3). Ancak, hükümlünün resmî makamlara veya savunması için avukatına gönderdiği mektup, faks ve telgrafların denetime tabi tutulması mümkün değildir[410] (m. 68/4). Bu haberleşmeyi denetleyen yetkiler haberleşmenin gizliliğini ihlal etmiş olurlar[411].

Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi ile Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Tüzük[412] ile düzenlenen ve çocuklar dışındaki hükümlüler hakkında uygulanabilecek disiplin cezalarından biri de *"haberleşme veya iletişim araçlarından yoksun bırakma veya kısıtlama"* cezasıdır[413] (m. 144). Haberleşme özgürlüğünün bu

---

faks cihazından derhâl yararlandırılırlar. Görüşmeler, tutanak ile belgelenir ve tutanaklar özel bir dosyada saklanır" (m. 66/2-3).

410 AİHM; değiştirilen "Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi ile Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazına Dair Tüzük" te yer alan, mahalline gönderilmesi veya hükümlüye verilmesi sakıncalı görülen mektupların denetimine ilişkin, önüne gelen ve Türkiye aleyhine hüküm tesis ettiği birçok kararında; "sakıncalı" ifadesinin belirsiz bir kavram olduğunu vurgulayarak, bu denetimin AİHS'nin 8. maddesini ihlali anlamına geldiğine karar vermiştir (bkz. Mehmet Nuri Özen ve Diğerleri-Türkiye davası, T: 11.01.2011; Fetullah Akpolat-Türkiye davası, Karar No: 22077/03, T: 15.02.2011). AİHM; hükümlülerin avukatlarına gönderdiği mektupların denetlenmesinin mümkün olmadığı yönündeki CGTİK hükmüne rağmen, Tüzük'teki bu hükme dayanılarak; hükümlünün avukatına gönderdiği mektubun bir kısmının "sakıncalı" bulunarak üzerinin çizilmesi ve bu şekilde alıcısına gönderilmesini AİHS m. 8'e aykırı bulmuştur (bkz. Kepenklioğlu-Türkiye Davası, Karar No: 73520/01, T: 23.01.2007).

411 ZAFER, **Özel Hayat,** s. 119.

412 Söz konusu Tüzük 06.04.2006 tarihli 26131 No'lu Resmi Gazetede yayınlanarak yürürlüğe girmiştir.

413 *"Haberleşme veya iletişim araçlarından yoksun bırakma veya kısıtlama cezası, hükümlünün bir aydan üç aya kadar mektup, faks ve telgraf almak ve yollamaktan, televizyon izlemekten, radyo dinlemekten, telefon etmekten ve diğer iletişim araçlarından yararlanmaktan tamamen veya kısmen yoksun bırakılmasıdır. Haberleşme veya iletişim araçlarından yoksun bırakma veya*

şekilde disiplin cezası olarak kısıtlanması, hükümlünün ailesi veya yakınları ile iletişim kurmasının tek yolundan yoksun bırakılması anlamına geleceğinden, bu disiplin cezasının kaldırılması gerekmektedir[414].

Tutuklu kişilerin de haberleşme hakları vardır; ancak bu hak; soruşturma evresinde Cumhuriyet savcısı, kovuşturma evresinde ise hâkim veya mahkeme kararı ile kısıtlanabilir. Ancak kısıtlama kararı yoksa yapılan haberleşmenin denetlenmesi mümkün değildir[415]. Nitekim iletişimin denetlenmesi tedbiri, müdafiin bürosu, konutu ve yerleşim yerindeki telekomünikasyon araçları hakkında uygulanamayacaktır (CMK m. 136).

Haberleşmenin denetlenmesine ilişkin CGTİK m. 66 ve m. 68, tutukluların için de geçerlidir[416]; ilgili hükümler çerçevesinde tutukluların da haberleşmeleri denetlenebilir[417]. Tutuklunun müdafii ile yazılı haberleşmesinin ise denetlenmesi mümkün değildir (CMK m. 154). Müdafiin, görevi yapmaktan yasaklanması halinde dahi, müvekkili ile yaptığı haberleşme denetlenmemelidir; ancak yasaklı olan müdafiin görevden kaynaklanan haklardan faydalanması da mümkün olamayacağından, bu haberleşme içeriği, müvekkiline teslim edilmemelidir[418].

---

kısıtlama cezası, 5275 sayılı Kanunun 42 nci maddesinin ikinci fıkrasında sayılan eylemler hakkında uygulanır. Hükümlüye gelen mektup, faks ve telgraflar, disiplin cezasının infazından sonra kendisine verilir. Aynı türden olsa bile sonraki disiplin cezasının infazına bu işlem yapılmadan başlanamaz. Anne, baba, eş, çocuk ve kardeşlerin ölüm veya ağır hastalıkları, doğal afet hâlleri ile resmî ve yetkili mercilerle yapılması gereken haberleşmeler ve avukat ile iletişimde bu madde hükmü uygulanmaz." (Tüzük m. 148).

414 YOKUŞ SEVÜK, "Avrupa İnsan Hakları Kararları Işığında Tutuklu ve Hükümlülerin Dış Dünya İle İletişimi", s. 339.

415 ZAFER, **Özel Hayat,** s. 119.

416 CGTİK, m. 116'da sayılan kanun hükümlerinin, tutukluluk haliyle uzlaşır nitelikte olanların tutuklular hakkında da uygulanacağını düzenlemektedir.

417 *"Başvurucu, yasal dayanağı olmamasına ve Cumhuriyet savcısı, hâkim veya mahkeme tarafından tutukluluk amacına uygun verilmiş kısıtlama kararı bulunmamasına rağmen, ailesi ve diğer kişilerle yaptığı mektuplaşmanın okunması, telefon görüşmelerinin kaydedilmesi ve dinlenmesinin haberleşme hürriyetinin gizliliğini ihlal ettiğini ileri sürmüştür. Başvurucu iddialarında somut olay ve olgulardan bahsetmeyip genel olarak haberleşmenin gizliliğinin ihlalini ileri sürmüştür. Bu bağlamda demokratik toplumun gereklilikleri açısından genel olarak cezaevlerinde hükümlü veya tutukluların haberleşmesinin idare tarafından denetlenmesine yönelik olarak bazı tedbirlerin alınmasının, kişinin özgürlüğünden yoksun bırakılmasının makul ve doğal gerekliliklerinin bir sonucu ve bu durumun haberleşme hürriyeti ile uyumlu olmadığı söylenemez… Açıklanan nedenlerle, başvurucunun iddialarının bir ihlal içermediği anlaşıldığından, başvurunun bu kısmında Anayasa'nın 22. maddesinde güvence altına alınan haberleşme hürriyetinin ihlal edilmediğine karar verilmesi gerekir."* **AYM, Karar Tarihi: 16.04.2015;** bireysel başvuru üzerine verilen karar 13.07.2015 tarihinde 29415 sayılı Resmi Gazetede yayınlanmıştır.

418 ZAFER, **Özel Hayat,** s. 120.

2.8.4.4. Elkoyma, Postada Elkoyma

Elkoyma bir koruma tedbiridir ve ceza muhakemesinde ispat aracı olarak kullanılacak veya müsaderesinin mümkün olacağı eşyaların, muhafaza altına alınarak, kişilerin bu eşya üzerindeki zilyetliğinin kaldırılması[419] anlamına gelmektedir (CMK m. 123).

Ceza Muhakemesi Kanunu, bir suç delili olduğundan şüphe duyulan ve gerçeğin ortaya çıkarılması için soruşturma ve kovuşturmada adliyenin eli altında olması zorunlu sayılan, posta hizmeti veren her türlü kuruluştaki gönderilere de elkonulabileceğini hüküm altına almaktadır (m. 129). Postada elkoyma, posta yoluyla yapılan haberleşmeye müdahale niteliği taşıyan bir tedbirdir. Bu müdahale, ancak hâkim kararı, gecikmesinde sakınca bulunan hallerde ise Cumhuriyet savcısının emri ile mümkün olabilir (CMK m. 129). Oysa genel elkoyma söz konusu olduğunda, Cumhuriyet savcısına ulaşılamayan hallerde kolluk amirinin de elkoyma emri vermesi mümkündür (CMK m. 127).

Haberleşmeye postada elkoyma yoluyla yapılan bu müdahalenin kural olarak hâkim kararı ile mümkün olması; gecikmesinde sakınca bulunan bir hal söz konusu olduğunda Cumhuriyet savcısın verdiği elkoyma kararının daha sonra hâkim onayına sunulmasını zorunlu kılmaktadır. Ancak postada elkoymanın düzenlendiği hükümde, bu husus düzenlenmemiştir[420]. Postada elkoyma kararı, hâkim kararı ya da Cumhuriyet savcısı emri ile kolluk memurları tarafından yerine getirilir. Ancak kolluk memurları, tedbiri yerine getirirken bu gönderilerin içinde bulunduğu zarfları veya paketleri açamazlar[421]; haberleşme niteliği taşıyan söz konusu gönderileri, açma ve inceleme yetkisi sadece hâkime ve Cumhuriyet savcısına verilmiştir[422]. Hakim ve savcı dışındaki kişiler tarafından paketlerin açılması, içeriğinin öğrenilmesi durumunda, haberleşmenin gizliliği hukuka aykırı olarak ihlal edilmiş olacaktır.

---

[419] CENTEL ve ZAFER, **Ceza Muhakemesi Hukuku,** s. 399.

[420] CENTEL ve ZAFER, **Ceza Muhakemesi Hukuku,** s. 408.

[421] Kolluk memurları tarafından elkonulan bu gönderiler, ilgili posta görevlilerinin huzuru ile mühür altına alınıp derhâl elkoyma kararını veya emrini veren hâkim veya Cumhuriyet savcısına teslim edilir. Soruşturma ve kovuşturmanın amacına zarar vermek olasılığı bulunmadıkça, alınmış tedbirler ilgililere bildirilir. Açılmamasına veya açılıp da içeriği bakımından adliyenin eli altında tutulmasına gerek bulunmadığına karar verilen gönderiler, hemen ilgililerine teslim olunur (CMK m. 129/2-3-4).

[422] CENTEL ve ZAFER, **Ceza Muhakemesi Hukuku,** s. 408.

Müdafiin müvekkili ile yaptığı haberleşmenin denetlenmesi mümkün olmadığından, şüpheli veya sanığa yüklenen suç dolayısıyla müdafiin bürosu, konutu ve yerleşim yerindeki telekomünikasyon araçları ile yapılan iletişimi denetim dışı bırakılmıştır. Aynı şekilde, postada elkoyma tedbiri uygulanırken, söz konusu gönderinin, müvekkilin müdafii ile mesleki ilişkisine ait olduğunun iddia edilmesi durumunda, tedbirin uygulanması daha sıkı koşullara bağlanmaktadır[423]. Bu sayede kişilerin müdafileri ile özgürce haberleşmeleri temin edilmektedir.

[423] Bu durumda, söz konusu gönderi ayrı bir zarf veya paket içerisine konularak hazır bulunanlarca mühürlenir ve bu konuda gerekli kararı vermesi, soruşturma evresinde sulh ceza hâkiminden, kovuşturma evresinde hâkim veya mahkemeden istenir. Yetkili hâkim elkonulan şeyin avukatla müvekkili arasındaki meslekî ilişkiye ait olduğunu saptadığında, elkonulan şey derhâl avukata iade edilir ve yapılan işlemi belirten tutanaklar ortadan kaldırılır. Bu fıkrada öngörülen kararlar, yirmi dört saat içinde verilir (130/1-2).

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

HABERLEŞMENİN GİZLİLİĞİNİ İHLAL SUÇUNUN NİTELİKLİ HALLERİ, ÖZEL GÖRÜNÜŞ ŞEKİLLERİ, MUHAKEMEYE İLİŞKİN KURALLARI VE YAPTIRIMI

3.1. SUÇUN NİTELİKLİ HALLERİ

3.1.1. Kişiler Arasındaki Haberleşmenin Gizliliğini İhlal Suçunun Haberleşme İçeriklerinin Kaydı Suretiyle Gerçekleşmesi (TCK m. 132/1 c. 2)

Kişiler arasındaki haberleşmenin gizliliğini ihlal suçunun haberleşme içeriklerinin kaydı suretiyle işlenmesi, TCK m. 132/1'de düzenlenen, cezanın ağırlaştırılmasını gerektiren nitelikli[424] hallerden biridir[425]. 6352 sayılı Kanun değişikliğinden önce; hükmün yazılış şeklinden, burada iki ayrı suçun mu söz konusu olduğu yoksa suçun temel ve nitelikli halinin mi düzenlendiği anlaşılmamaktaydı[426]. Suçun kayıt altına alma suretiyle işlenmesi halinin, hükümden anlaşılamasa da, nitelikli hal olduğu gerekçede; *"haberleşmenin gizliliğin sadece dinlemek veya okumak suretiyle ihlal edilmesinin, suçun temel şekli olduğu, bu gizlilik ihlâlinin, haberleşme içeriklerinin yani konuşulanların veya yazılanların kayda alınması*

[424] TCK m. 132/1'de iki ayrı suçun düzenlendiği, kayıt altına almanın ayrı bir suç olduğu şeklindeki aksi görüş için bkz. ŞEN, "5237 sayılı TCK'da 'Özel Hayata Karşı Suçlar' ", s. 711; ŞEN, **Yeni Türk Ceza Kanunu Yorumu,** s. 581.

[425] YOKUŞ SEVÜK, "Haberleşmenin Gizliliğini İhlal Suçu", s. 188; PARLAR ve HATİPOĞLU, s. 2027.

[426] YOKUŞ SEVÜK, "Haberleşmenin Gizliliğini İhlal Suçu", s. 175; ZAFER, **Özel Hayat,** s. 101; PARLAR ve BANKO, s. 376.

suretiyle yapılmasının ise bu suçun nitelikli şekli olarak tanımlandığı" açıkça belirtilmiş olmasına rağmen, bu husus öğretide tartışmalıydı.

Kayıt altına alma da bir gizlilik ihlalidir ancak; haberleşmenin gizliliğinin okuyarak, görerek veya dinleyerek ihlali mümkün olabilecekken[427]; söz konusu durumda, tipikliği oluşturan fiil, kişiler arasındaki haberleşmenin içeriğini kayıt etmektir ve kayıt etmek, her zaman öğrenmeyi veya dinlemeyi beraberinde getirmemektedir[428]. Nitekim haberleşmenin bilinmeyen bir dilde yapılması, gizliliğini ihlal etmeyi mümkün kılmasa da failin, bilmediği dildeki bir haberleşme içeriğini kaydetmek suretiyle m. 132/1 c. 2'deki suçu işlemesi mümkün olabilmektedir[429]. Çünkü burada haberleşmenin gizliliği, öğrenmek veya duymak suretiyle ihlal edilmemekte; farklı bir fiille haberleşmenin içeriği kayda alınmaktadır[430].

Gizlilik ihlalinin, haberleşme içeriklerinin kayıt altına alınması suretiyle işlenmesi halini ayrı bir suç olarak değerlendiren görüşe göre; TCK m. 132/1 c. 2'de kayıt altına alma fiili, *"bu gizlilik ihlali haberleşme içeriklerinin kaydı suretiyle gerçekleşirse"* şeklinde değil de "haberleşme içeriklerinin kayda alınarak öğrenilmesi" şeklinde kaleme alınmış olsaydı, ancak bu durumda nitelikli hal olarak kabul edilebilirdi; ya da kayıt altına alınma bir çeşit dinleme olarak kabul edilirse, ihlal dinlemeyi de kapsayacağından nitelikli halden söz edilebilirdi[431]. Ancak düzenleme, kayıt altına almayı, gizlilik ihlalinin nitelikli hali olarak kabule, tek başına imkân vermemektedir[432]. Gerekçe bağlayıcı olmadığı için de tek başına gerekçeye bağlı yorum yapmak da yeterli değildir.

Gerekçede, kayıt altına almaya, suçun nitelikli hali denmiş olsa da aslında, burada hüküm ve yaptırımı, ilk cümlede yer alan suçtan farklı bir suça yer

---

[427] ZAFER, **Özel Hayat,** s. 101.
[428] HAFIZOĞULLARI ve ÖZEN, **Kişilere Karşı Suçlar,** s. 266; HAFIZOĞULLARI ve ÖZEN, "Özel Hayat", s. 11.
[429] HAFIZOĞULLARI ve ÖZEN, **Kişilere Karşı Suçlar,** s. 266; HAFIZOĞULLARI ve ÖZEN, "Özel Hayat", s. 11.
[430] HAFIZOĞULLARI ve ÖZEN, **Kişilere Karşı Suçlar,** s. 266; HAFIZOĞULLARI ve ÖZEN, "Özel Hayat", s. 11.
[431] ZAFER, **Özel Hayat,** s. 101.
[432] ZAFER, **Özel Hayat,** s. 101.

verilmişti[433]. Kanunkoyucunun da ikinci cümleyi düzenlerken, birinci cümlenin cezasına atıf yaparak belli oranda artırım yoluna gitmemesi, alt ve üst sınırları farklı bir somut ceza tayin etmesi de bu görüşü destekler nitelikteydi[434]. Gerçekten de sadece gerekçe dikkate alınarak, suçun temel şeklini, haberleşmenin gizliliğinin dinlemek ve okumak suretiyle ihlal edilmesi olarak belirlemek, haberleşme içeriğinin kaydedilmesini bu suçun nitelikli hali olarak kabul etmek için yeterli değildir[435]. Çünkü kayda almak; yazıyı, resmi, sesi, bir araç vasıtasıyla bir yere aktarmayı ifade eder[436] ve haberleşmenin içeriği okumadan ve dinlenmeden, daha sonra öğrenmek üzere de yapılabilir[437]. Suçun oluşumu bakımından kaydedilen bu içeriğin ifşa edilmesi de gerekmemektedir[438]. Nitelikli halin söz konusu olabilmesi için, suçun temel şeklinin tüm unsurları bünyesinde barındırması[439] ve bu unsurlara, yokluğu halinde suç tipinin oluşumuna zarar vermeyen yeni bir unsur eklenmesi[440] gerekmektedir. Oysa kayıt altına alma ile, haberleşmenin gizliliğinin okuyarak ya da dinleyerek ihlal edilmesi fiilleri arasında bir genellik-özellik ilişkisi yoktur[441]. Aynı şekilde; haberleşme içeriğini okumak veya dinlemek suretiyle yapılan gizlilik ihlallerine, yeni bir unsur eklenmesi suretiyle kayıt altına almanın gerçekleştirilebileceği de söylenemez. Dolayısıyla bu görüşe göre aslında, kayıt altına almayı, ayrı bir suç olarak kabul etmek gerekecektir[442]. Ancak yeni düzenleme ile kayıt altına alma durumunda farklı bir somut ceza tayin edilmeksizin, suçun temel şekline göre cezanın artırılacağı belirtilmektedir. Bu sebeple, kayıt altına alma halinin ayrı bir suç olarak değil, haberleşmenin gizliliğini ihlal suçunun nitelikli hali olarak kabul edilmesi gerekir. Ayrıca, maddenin düzenleniş şeklinden, kanunkoyucunun iradesinin, haberleşmenin gizliliğinin ihlalinin, kayıt altına alınmak suretiyle işlenmesi halini, suçun nitelikli hali olarak düzenlemeye yönelik olduğu sonucuna varabiliriz[443]. Çünkü kanunkoyucu kayıt altına almayı, ayrı bir suç olarak

[433] HAFIZOĞULLARI ve ÖZEN, **Kişilere Karşı Suçlar,** s. 266; HAFIZOĞULLARI ve ÖZEN, "Özel Hayat", s. 11.
[434] ZAFER, **Özel Hayat,** s. 101.
[435] YOKUŞ SEVÜK, "Haberleşmenin Gizliliğini İhlal Suçu", s. 175; ZAFER, **Özel Hayat,** s. 101.
[436] YOKUŞ SEVÜK, "Haberleşmenin Gizliliğini İhlal Suçu", s. 175; ZAFER, **Özel Hayat,** s. 101.
[437] YOKUŞ SEVÜK, "Haberleşmenin Gizliliğini İhlal Suçu", s. 175.
[438] PARLAR ve BANKO, s. 376.
[439] BİRTEK, **Haberleşmenin Gizliliğini İhlal Suçları,** s. 298.
[440] ZAFER, **Özel Hayat,** s. 101.
[441] ZAFER, **Özel Hayat,** s. 83.
[442] ZAFER, **Özel Hayat,** s. 101; BİRTEK, s. 298.
[443] YOKUŞ SEVÜK, "Haberleşmenin Gizliliğini İhlal Suçu", s. 176.

düzenlemek ve cezalandırmak isteseydi, m.132/2 ve m. 132/3'te olduğu gibi bir düzenleme yapmayı tercih edebilirdi; nitekim m. 132/1 c. 2'de *"bu gizlilik ihlali haberleşme içeriklerinin kaydı suretiyle gerçekleşirse"* cezanın artırılacağı söylenerek, bu durum belirtilmek istenmiş; ilk cümle ile haberleşmenin gizliliğini ihlal olarak nitelendirilebilecek her türlü müdahale cezalandırılırken, ikinci cümle ile bu müdahalenin kayıt altına almak suretiyle yapılması, daha ağır cezalandırılmıştır[444]. Kişi haberleşmenin içeriğini öğrenmeksizin sadece kayıt altına alsa dahi, bu kayıtlardan haberleşmenin içeriğini öğrenme olasılığını doğuracağı için sorumluluğu m. 132/1 c. 2'den dolayı olacaktır[445].

Haberleşme içeriklerinin kaydı suretiyle gerçekleştirilen gizlilik ihlalinin söz konusu olabilmesi için, kaydın ses ya da görüntü kaydeden bir aletle yapılmış olması, başka bir deyişle içeriklerin orijinal olarak kaydedilmiş olması şart değildir[446]. Önemli olan bu içeriklere daha sonra da ulaşılmasını, içeriklerin kulakla veya gözle algılanmasını[447] mümkün kılacak şekilde kayıt altına alınmasıdır[448]. Sözgelimi, telefon konuşmasının yazıya dökülmesi, mektubun tarayıcı ile bilgisayara alınması ya da fotoğrafının çekilmesiyle de kaydetme gerçekleşmiş olur[449]. Elektronik posta ile yapılan haberleşme söz konusu olduğunda, bu içeriğin elektronik bir aracın içine mesela bir taşınır belleğe kaydedilmesi halinde de kayıt gerçekleşmiş olur[450]. Yazılı haberleşmenin içeriğinin fotokopi ile çoğaltılması hatta fotoğrafının çekilmesi halinde de kayıt altına alınmadan söz edilir[451] .

---

[444] YOKUŞ SEVÜK, "Haberleşmenin Gizliliğini İhlal Suçu", s. 176.
[445] YOKUŞ SEVÜK, "Haberleşmenin Gizliliğini İhlal Suçu", s. 176; KOCA ve ÜZÜLMEZ, **Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler,** s. 480; KOCA, **Ceza Hukukunun Güncel Sorunları Kolokyumu,** s. 76; BİRTEK, s. 303.
[446] KOCA ve ÜZÜLMEZ, **Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler,** s. 480; KOCA, **Ceza Hukukunun Güncel Sorunları Kolokyumu,** s. 76.
[447] MALKOÇ, s. 1155.
[448] KOCA ve ÜZÜLMEZ, **Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler,** s. 480; KOCA, **Ceza Hukukunun Güncel Sorunları Kolokyumu,** s. 76.
[449] YOKUŞ SEVÜK, "Haberleşmenin Gizliliğini İhlal Suçu", s. 176; ZAFER, **Özel Hayat,** s. 102; KOCA ve ÜZÜLMEZ, **Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler,** s. 480; KOCA, **Ceza Hukukunun Güncel Sorunları Kolokyumu,** s. 76.
[450] YOKUŞ SEVÜK, "Haberleşmenin Gizliliğini İhlal Suçu", s. 176; ZAFER, **Özel Hayat,** s. 102.
[451] YOKUŞ SEVÜK, "Haberleşmenin Gizliliğini İhlal Suçu", s. 176; ZAFER, **Özel Hayat,** s. 102.

3.1.2. Suçun Kamu Görevlisi Tarafından ve Görevin Verdiği Yetki Kötüye Kullanılmak Suretiyle İşlenmesi (TCK m. 137/1-a)

Türk Ceza Kanun m. 137'de, haberleşmenin gizliliğini ihlal suçlarına ilişkin nitelikli haller hüküm altına alınmıştır[452]. Bu nitelikli hallerden ilki, suçun kamu görevlisi tarafından ve görevinin verdiği yetki kötüye kullanılmak suretiyle işlenmesi halidir (m. 137/1-a). Söz konusu nitelikli halin uygulanabilmesi için, öncelikle failin kamu görevlisi olması gerekmektedir. Kamu görevlisi, TCK'da, kamusal faaliyetin yürütülmesine atama veya seçilme yoluyla ya da herhangi bir surette sürekli, süreli veya geçici olarak katılan kişi olarak tanımlanmıştır (m. 6/1-c). TCK'da ifade edilen kamu görevlisi, İdare Hukuku anlamında kamu görevlisi kavramından anlaşılması gerekenden daha geniş bir tanımdır[453]. AY'de yer alan; *"devletin, kamu iktisadi teşebbüsleri ve diğer kamu tüzelkişilerinin genel idare esaslarına göre yürütmekle yükümlü oldukları kamu hizmetlerinin gerektirdiği asli ve sürekli görevler, memurlar ve diğer kamu görevlileri eliyle görülür"* (m. 128) ifadesi, dar anlamda kamu görevlilerini kapsamaktadır. TCK'da bu tanımdan farklı olarak, kamusal faaliyet göstermesi koşuluyla, memurlar ve diğer kamu görevlileri dışında kalan kişilerin de kamu görevlisi olarak kabul edildikleri görülmektedir[454]. Avukatlar, noterler ve bilirkişiler, kamusal faaliyet yürüttükleri için ceza hukuku anlamında kamu görevlisidir[455].

Failin kamu görevlisi olmasının yanında, bu kamu görevlisinin, görevinin verdiği yetkiyi kötüye kullanmak suretiyle haberleşmenin gizliliğini ihlal suçunun işlemesi halinde TCK m. 137/1-a'da düzenlenen nitelikli hal uygulanabilecektir. Kamu görevlisinin, bu yetkiyi kötüye kullanmaksızın yaptıkları gizlilik ihlalleri,

---

[452] Bu hüküm; "Özel Hayata ve Hayatın Gizli Alanına Karşı Suçlar" bölüm başlığı altında; m. 133'te düzenlenen kişiler arasındaki konuşmaların dinlenmesi ve kayda alınması, m. 134'te düzenlenen özel hayatın gizliliğini ihlal, m. 135'te düzenlenen kişisel verilerin kaydedilmesi ve m. 136'ta düzenlenen verileri hukuka aykırı olarak verme veya ele geçirme suçları bakımından da geçerli ortak hükümdür.

[453] TCK'daki kamu görevlisi, en geniş anlamda yapılan kamu görevlisi tanımıdır. Kamu sektöründe çalışan bütün kişileri kapsar. Bütün kamu tüzel kişilerinde, kamu hukukuna ya da özel hukuka tabi; memur, sözleşmeli personel veya işçi olarak çalışan herkes bu tanıma dâhildir. İdare hukukunda kamu görevlisi dar anlamda kamu görevlisi olan; kamu tüzel kişilerinde mesleki bir sıfatla ücretli bir iş yapan ve kamu hukuku rejimine tabi olan bütün personeli ifade eder. Ayrıntılı bilgi için bkz. Kemal GÖZLER, **İdare Hukuku**, C: 2, Ekin Basım Yayın Dağıtım, Ekim 2009, , s. 623 vd.

[454] ÖZBEK ve Diğerleri, **Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler**, s. 533.

[455] ZAFER, **Özel Hayat,** s. 125.

suçun temel şeklini oluşturacaktır. Burada bahsedilen yetki, kamu görevlisine, haberleşme ile ilgili verilmiş yetkidir[456]. Başka bir deyişle, haberleşmenin gizliliğine müdahale yetkisi bulunan bir kamu görevlisi, bu yetkilerin dışına çıktığı takdirde, bu nitelikli hal gerçekleşecektir[457]. Örneğin polisin, önleme amaçlı iletişimin denetlenmesi yetkisini, ilgili kanunda belirtilen koşullar gerçekleşmeden kullanması halinde bu nitelikli hal söz konusu olacaktır. Bu yetkinin gerekleri dışına çıkılıp çıkılmadığı, ilgili idare hukuku kurallarına göre belirlenecektir[458].

Suçun kamu görevi sırasında işlenmesi şart değilse de kamu görevinin verdiği yetkinin kötüye kullanılarak işlenmesi gerekeceğinden, failin suçu işlediği sırada kamu görevlisi olması şarttır[459]. Kamu görevlisinin, sahip olduğu bu yetkiyi kötüye kullanarak yaptığı gizlilik ihlallerini; mesai saatleri içinde ya da görevi dolayısıyla kendisine tahsis edilen araçları kullanmak suretiyle mesai saatleri dışında gerçekleştirmesi arasında bir fark yoktur[460]. Kamu görevlisinin fiili, yaptığı görevin kapsamı dışında kalıyorsa, söz konusu nitelikli hal uygulanmayacaktır[461].

Haberleşmenin gizliliğini ihlal suçlarının kamu görevlisi tarafından ve görevinin verdiği yetki kötüye kullanılmak suretiyle işlenmesi durumunda verilecek ceza yarı oranında artırılacaktır.

3.1.3. Suçun Belli Bir Meslek ve Sanatın Sağladığı Kolaylıktan Yararlanmak Suretiyle İşlenmesi (TCK m. 137/1-b)

Ortak hüküm niteliğinde olan TCK m. 137'de hüküm altına alınan bir diğer nitelikli hal, suçun belli bir meslek ve sanatın sağladığı kolaylıktan yararlanmak suretiyle işlenmesi halidir (m. 137/1-b). Hükümde kullanılan, *meslek ve sanat* ifadesi, failin iki vasfı da bünyesinde barındırması şeklinde anlaşılsa bile; hükmü bu şekilde kabul etmek, yani yapılan işin hem meslek hem sanat teşkil etmesi hükmün

---

[456] ZAFER, **Özel Hayat,** s. 125.
[457] KOCA, **Ceza Hukukunun Güncel Sorunları Kolokyumu**, s. 78.
[458] ÖZBEK ve Diğerleri, **Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler**, s. 533; Veli Özer ÖZBEK, **TCK İzmir Şerhi Yeni Türk Ceza Kanununun Anlamı**, C: 2, Seçkin Yayınları, Ankara 2008, s. 927; ZAFER, **Özel Hayat,** S. 126.
[459] YOKUŞ SEVÜK, "Haberleşmenin Gizliliğini İhlal Suçu", s. 190.
[460] YOKUŞ SEVÜK, "Haberleşmenin Gizliliğini İhlal Suçu", s. 190; ZAFER, **Özel Hayat,** S. 126; BİRTEK, s. 277.
[461] ZAFER, **Özel Hayat,** S. 126.

uygulanma alanını bir hayli daraltacağından[462]; bu nitelikli halin uygulanması bakımından, fiilin, meslek *veya* sanatın, yani ikisinden birinin sağladığı kolaylıktan yararlanmak suretiyle işlenmesinin yeterli olduğunun kabul edilmesi gerekir[463]. Hükmün konuluş amacı da buradaki ifadenin, *meslek veya sanat* olarak değerlendirilmesini gerektirdiğinden ilgili hükmün değiştirilmesi lüzumu söz konusudur[464].

Meslek; *"belli bir eğitim ile kazanılan sistemli bilgi ve becerilere dayalı, insanlara yararlı mal üretmek, hizmet vermek ve karşılığında para kazanmak için yapılan, kuralları belirlenmiş iş; bir kimsenin geçimini sağlamak için sürekli yaptığı, bilgi, eğitim veya yaratıcı güç gerektiren etkinlik"*[465] olarak tanımlanabilir. Kanun metninde, sanat kavramı ile anlatılmak istenen zanaattır[466].

Türk Ceza Kanun m. 137/1-b'deki nitelikli halin uygulanabilmesi için, yapılan gizlilik ihlali ile meslek ve sanatın icrası arasında nedensellik ilişkisi kurulabilmelidir[467]. Meslek ve sanatın türü önemli değildir[468]. Söz konusu ilişki, haberleşmenin gizliliğini ihlal suçunun işlenmesini kolaylaştırmalı, suçu işleyebilmek için uygun ortam ve imkân sağlamalıdır[469]. Kolaylıktan yararlanmaktan kasıt, haberleşme içeriklerine ulaşmak konusunda mesleğin ve sanatın fayda sağlamasıdır[470]. Patronunun rızası olmadığı halde, şirkete gelen, patronuna gönderilen mektubu açmak suretiyle içeriğini öğrenen sekreter mesleğinin sağladığı kolaylıktan yararlanmaktadır[471]. Ya da bilgisayar tamircisinin, kargo şirketi

---

462 ZAFER, **Özel Hayat,** S. 127.
463 ÖZBEK ve Diğerleri, **Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler**, s. 534.
464 BİRTEK, s. 281.
465 http://tdk.gov.tr, Büyük Türkçe Sözlük, (Erişim Tarihi: 12.07.2015).
466 ZAFER, **Özel Hayat,** S. 126; Zanaat; *"insanların maddeye dayanan gereksinimlerini karşılamak için yapılan, öğrenimle birlikte deneyim, beceri ve ustalık gerektiren iş, El emeği gerektiren ve büyük ölçüde öğrenimle birlikte beceri ve deneyime dayanarak gerçekleştirilen küçük ölçekli üretim"* olarak tanımlanmaktadır; bkz. http://tdk.gov.tr, Büyük Türkçe Sözlük, (Erişim Tarihi: 12.07.2015).
467 ŞEN, **Yeni Türk Ceza Kanunu Yorumu,** s. 609; YOKUŞ SEVÜK, "Haberleşmenin Gizliliğini İhlal Suçu", s. 190; ZAFER, **Özel Hayat,** S. 126.
468 SOYASLAN, **Ceza Hukuku Özel Hükümler,** s. 363; SOYASLAN, "Özel Hayata ve Hayatın Gizli Alanına Karşı Suçlar", s. 1410.
469 KOCA, **Ceza Hukukunun Güncel Sorunları Kolokyumu,** s. 78.
470 SOYASLAN, **Ceza Hukuku Özel Hükümler,** s. 363; SOYASLAN, "Özel Hayata ve Hayatın Gizli Alanına Karşı Suçlar", s. 1410.
471 YOKUŞ SEVÜK, "Haberleşmenin Gizliliğini İhlal Suçu", s. 190.

çalışanının mesleği, haberleşmenin gizliliğini ihlal suçunu işlemesi bakımından kolaylık sağlamaktadır[472].

Haberleşmenin gizliliğini ihlal suçlarının belli bir meslek ve sanatın sağladığı kolaylıktan yararlanmak suretiyle işlenmesi durumunda verilecek ceza yarı oranında artırılacaktır.

5809 sayılı Elektronik Haberleşme Kanunu; *"elektronik haberleşme hizmeti vermek üzere yetkilendirilmiş bulunan işletmecilerin personelinin, özel hayata ve hayatın gizli alanına karşı suçları işlemesi halinde"* bu kanun hükümlerine göre cezalandırılacağını hüküm altına almıştır (m. 63/3). Özel bir hüküm olması dolayısıyla, söz konusu kanun kapsamındaki personelin, haberleşmenin gizliliğini ihlal suçunu işlemesi halinde, sorumluluğu yine TCK m. 137/1-b kapsamında olacaktır. Ancak farklı olarak, ceza artırımı yarı oranda değil bir kat olarak uygulanacaktır (m. 63/3). Her ne kadar öğretide, Elektronik Haberleşme Kanununda yer alan bu hükmün, m. 137/1-b hükmü karşısında aslında gereksiz olduğu ifade edilse de; hükmün konulmasının tek amacının, elektronik haberleşme sektöründe çalışan kişilerin, haberleşmenin gizliliğini meslek ve sanatın sağladığı kolaylıktan yararlanmak suretiyle ihlal etmesi halinde, m. 137/1-b' ye göre daha ağır cezalandırılmasını sağlamak[473] olduğu belirtilmektedir.

3.2. SUÇUN ÖZEL GÖRÜNÜŞ ŞEKİLLERİ

3.2.1. Teşebbüs

Kişinin, işlemeyi kastettiği bir suçun, elverişli hareketlerle doğrudan doğruya icrasına başlayıp da elinde olmayan nedenlerle tamamlayamaması halinde, suça teşebbüsten dolayı sorumluluğu söz konusu olur (TCK m. 35).

Haberleşmenin gizliliğini ihlal suçu (m. 132/1, 2, 3) sırf hareket (neticesi harekete bitişik suç) suçudur. Sırf hareket suçlarına kural olarak teşebbüs mümkün

[472] KOCA ve ÜZÜLMEZ, **Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler,** s. 481; KOCA, **Ceza Hukukunun Güncel Sorunları Kolokyumu,** s. 78.
[473] KOCA ve ÜZÜLMEZ, **Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler,** s. 482; KOCA, **Ceza Hukukunun Güncel Sorunları Kolokyumu,** s. 79; BİRTEK, s. 282.

değildir[474]. Çünkü sırf hareket suçlarında, hareket ile netice arasına bir zaman aralığı girmemekte, hareket yapılır yapılmaz netice de gerçekleşmektedir[475]. Ancak, icra hareketlerinin bölünebilmesi söz konusu ise, sırf hareket suçlarına teşebbüs de mümkün olabilir[476].

Haberleşmenin gizliliğini ihlal suçu (m. 132/1 c. 1) serbest hareketli bir suçtur ve bu suçu oluşturan herhangi bir hareketin yapılması[477], mesela mektubun okunması ya da telefon görüşmesinin dinlenilmesi ile suç tamamlanır. İcra hareketlerinin başladığından yani suçun teşebbüs alanına girdiğinden söz edebilmemiz için, söz konusu haberleşmenin içeriğinin öğrenilmesine gerek yoktur, haberleşmenin gizliliğine hukuka aykırı bir şekilde müdahalede bulunulması yeterlidir[478]. Başka bir deyişle; okuma veya dinleme fiilleri gerçekleştirilmemiş olsa da bu fiiller ile doğrudan ve zorunlu olarak bağlantılı[479] olan fiiller de suçun icrası bakımından elverişli hareketler olarak kabul edilir[480]. Örneğin henüz okunmamış olsa da, başkasına ait bir mektubun okuyup içeriğini öğrenmek amacıyla ele geçirilmesi[481], elektronik posta adresine girebilmek için şifrenin kırılması ancak içerik öğrenilmeden yakalanılması[482]; icra hareketlerine başlandığı anlamına gelir; dolayısıyla bu durumda teşebbüs aşamasına ulaşmış haberleşmenin gizliliğini ihlal suçundan söz edilir.

Haberleşmenin gizliliğini ihlal suçunun, haberleşme içeriklerini kayıt altına almak suretiyle işlenmesi halinde (m. 132/1 c. 1); içeriğin kaydedilmesi ile suç tamamlanır. Telefon ile yapılan haberleşmenin içeriğini kaydetmek için bir kayıt cihazının yerleştirilmesi, kayıt altına almak için zorunlu bir hareket olduğundan, icra hareketidir; dolayısıyla henüz kayıt yapılamadan bu cihazın fark edilmesi ile suç

---

[474] HAKERİ, **Ceza Hukuku Genel Hükümler,** s. 510; ZAFER, **Ceza Hukuku Genel Hükümler,** s. 406.
[475] HAKERİ, **Ceza Hukuku Genel Hükümler,** s. 510.
[476] TEZCAN, ERDEM ve ÖNOK, s. 540; YOKUŞ SEVÜK, "Haberleşmenin Gizliliğini İhlal Suçu", s. 185; ZAFER, **Özel Hayat,** s. 128; BİRTEK, s. 253.
[477] TEZCAN, ERDEM ve ÖNOK, s. 540.
[478] BİRTEK, s. 253.
[479] HAKERİ, **Ceza Hukuku Genel Hükümler,** s. 496.
[480] ZAFER, **Özel Hayat,** s. 128.
[481] ZAFER, **Özel Hayat,** s. 128.
[482] YOKUŞ SEVÜK, "Haberleşmenin Gizliliğini İhlal Suçu", s. 185; ZAFER, **Özel Hayat,** s. 128; BİRTEK, s. 254.

teşebbüs aşamasında kalmış olacaktır[483]. Kayıt altına almak, haberleşmenin gizliliğini ihlal suçunun nitelikli hali olduğundan, gizlilik ihlal edildikten sonra, araya bir zaman aralığı girmeden haberleşme içeriği kayıt altına da alınırsa, bu durumda iki hareket dolayısıyla da iki suç söz konusu olacaktır ve fail iki defa cezalandırılacaktır[484]. Ancak, örneğin telefon görüşmesi dinlendikten sonra henüz kayıt altına alma fiili gerçekleştirilmeden kişi yakalanırsa, bu durumda fail suçun nitelikli haline teşebbüsten sorumlu tutulacaktır[485]. Çünkü haberleşme içeriğinin kayıt altına alınması için önce gizliliğin ihlal edilmesi şart değilse de, eğer önce gizlilik ihlal edilmiş daha sonra haberleşme içeriği kayıt altına alınmışsa, gizlilik ihlali, bu nitelikli hal bakımından icra hareketi niteliğindedir.

Haberleşmenin gizliliğini ihlal amacıyla kullanılmak üzere dinleme cihazlarının temin edilmesi, üretilmesi, ithal edilmesi ya da haberleşmeye uzaktan müdahale imkânı sağlayan bilgisayar programlarının oluşturulması durumunda, henüz suçun icra hareketlerine başlanması söz konusu değildir; çünkü söz konusu hareketler hazırlık hareketleridir[486] ve hazırlık hareketleri de kural olarak cezalandırılmaz. Dolayısıyla bu durumda da teşebbüsten söz edilemez.

Haberleşme içeriklerinin ifşası suçunda, söz konusu içeriklerin tamamı değil sadece bir kısmının açıklanması halinde de tamamlanmış ifşa suçundan söz edilir[487]. Bu durumda suç teşebbüs aşamasında kalmamış, icra hareketleri tamamlanmıştır. Yani kişi, bir haberleşmeye ait kısmi bilgi verdikten sonra engellense dahi suç tamamlanmıştır[488]. Ancak, kişi katıldığı televizyon programında, kendisiyle yapılan haberleşme içeriğini biraz sonra açıklayacağını söyledikten sonra henüz konuşmaya başlamamışken yayının durdurulması halinde; suçun icra hareketlerine başlandığı ancak icra hareketlerinin henüz tamamlanmadığı görülmektedir[489]. Bu sebeple de ifşa suçunun teşebbüs aşamasında kaldığı söylenebilir. Başkalarının haberleşme

[483] ZAFER, **Özel Hayat,** s. 128.
[484] ZAFER, **Özel Hayat,** s. 130.
[485] YOKUŞ SEVÜK, "Haberleşmenin Gizliliğini İhlal Suçu", s. 185; aksi görüş için bkz. BİRTEK, s. 319.
[486] BİRTEK, s. 254.
[487] YOKUŞ SEVÜK, "Haberleşmenin Gizliliğini İhlal Suçu", s. 185; ZAFER, **Özel Hayat,** s. 129; BİRTEK, s. 347.
[488] ZAFER, s. 129; BİRTEK, s. 347.
[489] YOKUŞ SEVÜK, "Haberleşmenin Gizliliğini İhlal Suçu", s. 185.

içeriğinin ifşası suçu (m. 132/2) bakımından, kanun ifşanın alenen olması şartını aramamıştır[490]. Dolayısıyla haberleşme içeriklerinin bir kişiye dahi açıklanması suçun tamamlanması bakımından yeterlidir[491].

Kendisiyle yapılan haberleşme içeriklerinin ifşası suçu bakımından (m. 132/3), ifşanın herkesin duyup görebileceği ya da haberleşme içeriklerine vakıf olabileceği şekilde işlenmesi halinde suç tamamlanmış olur. Burada aleniyet suçun unsurlarından biri olduğundan, aleniyetin sağlanmasına yönelik hareketler de elverişli icra hareketi olarak değerlendirilmelidir[492]. Suçun tamamlanması için ayrıca belirsiz sayıda kişi tarafından içeriğinin öğrenilmesine gerek yoktur[493]; önemli olan belirsiz sayıda kişiye öğrenme imkânının yaratılmış olmasıdır. İçeriğin kısmen ya da tamamen ifşa edilmesi arasında da suçun tamamlanması açısından bir fark yoktur[494].

Suçun bir internet sayfası üzerinden işlenmesi halinde, haberleşme içeriğinin internet sitesine yüklendiği anda suç tamamlanmış olur[495].

Sırf hareket suçlarına, ancak icra hareketlerinin bölünebilmesi halinde teşebbüs mümkün olacağından, icra hareketlerinin bölünebildiği ölçüde, gönüllü vazgeçme[496] hükümlerinin de uygulanabilmesi söz konusu olur[497].

3.2.2. İştirak

Bir kişi tarafından işlenmesi mümkün olan bir suçun, somut olayda birden fazla kişi tarafından birlikte işlenmesi halinde, suç ortaklığı yani iştirak söz konusu olur[498]. Haberleşmenin gizliliğini ihlal suçları iştirak halinde de işlenebilir. İştirak

---

[490] YOKUŞ SEVÜK, "Haberleşmenin Gizliliğini İhlal Suçu", s. 179; ZAFER, **Özel Hayat,** s. 102; SOYASLAN, **Ceza Hukuku Özel Hükümler,** s. 342; SOYASLAN, "Özel Hayata ve Hayatın Gizli Alanına Karşı Suçlar", s. 1389.

[491] YOKUŞ SEVÜK, "Haberleşmenin Gizliliğini İhlal Suçu", s. 179; TEZCAN, ERDEM ve ÖNOK, s. 546; ZAFER, **Özel Hayat,** s. 102; KOCA, **Ceza Hukukunun Güncel Sorunları Kolokyumu,** s. 73; PARLAR ve HATİPOĞLU, s. 2028.

[492] ZAFER, **Özel Hayat,** s. 129.

[493] BİRTEK, s. 391.

[494] YOKUŞ SEVÜK, "Haberleşmenin Gizliliğini İhlal Suçu", s. 185; ZAFER, **Özel Hayat,** s. 129; BİRTEK, s. 391.

[495] BİRTEK, s. 391.

[496] Fail, suçun icra hareketlerinden gönüllü vazgeçer veya kendi çabalarıyla suçun tamamlanmasını veya neticenin gerçekleşmesini önlerse, teşebbüsten dolayı cezalandırılmaz; fakat tamam olan kısım esasen bir suç oluşturduğu takdirde, sadece o suça ait ceza ile cezalandırılır (TCK m. 36).

[497] ZAFER, **Özel Hayat,** s. 128.

[498] ZAFER, **Ceza Hukuku Genel Hükümler,** s. 411.

konusunda herhangi bir ayrıksı durum söz konusu değildir. Kişiler gerek fail[499], gerek azmettiren[500] gerek de yardım eden[501] olarak bu suça iştirak edebilirler.

Haberleşmenin gizliliğini ihlal suçunun kamu görevlisi tarafından ve görevin verdiği yetki kötüye kullanılmak suretiyle işlenmesi (TCK m. 137/1-a) ve belli bir meslek ve sanatın sağladığı kolaylıktan yararlanmak suretiyle işlenmesi (TCK m. 137/1-b) nitelikli hal olarak düzenlenmiştir. İştirakte bağlılık kuralı gereğince; *"özgü suçlarda, ancak özel faillik niteliğini taşıyan kişi fail olabilir; bu suçların işlenişine iştirak eden diğer kişiler ise azmettiren veya yardım eden olarak sorumlu"* (TCK m. 40/2) tutulur. Dolayısıyla, söz konusu nitelikli hallerin gerçekleştirilmesine iştirak eden diğer kişiler, ancak azmettiren ya da yardım eden olarak sorumlu tutulabileceklerdir.

Kendisiyle yapılan haberleşmenin içeriğinin ifşa edilmesi suçunda, aleniyetin sağlanmasına katkıda bulunan kişi de şerik olarak ifşa suçundan sorumlu olur[502].

3.2.3. İçtima

TCK'da her suç, bir hukuki değeri korumak adına düzenlenmiştir; kanunkoyucunun amacı da her bir ihlali ayrı ayrı önlemek ve cezalandırmaktır[503]. Kural her fiilin ayrı bir suçu oluşturması[504] ve ayrı ayrı cezalandırılmasıyken; bazı hallerde, işlenen suçun, tek fiille birden fazla hukuki değeri (fikri içtima), bazı hallerde de birden fazla fiil ile aynı hukuki değeri (zincirleme suç) ihlal etmesi söz

---

[499] Suçun kanuni tanımında yer alan fiili birlikte gerçekleştiren kişilerden her biri, fail olarak sorumlu olur. Suçun işlenmesinde bir başkasını araç olarak kullanan kişi de fail olarak sorumlu tutulur. Kusur yeteneği olmayanları suçun işlenmesinde araç olarak kullanan kişinin cezası, üçte birden yarısına kadar artırılır (TCK m. 37).

[500] Başkasını suç işlemeye azmettiren kişi, işlenen suçun cezası ile cezalandırılır. Üstsoy ve altsoy ilişkisinden doğan nüfuz kullanılmak suretiyle suça azmettirme halinde, azmettirenin cezası üçte birden yarısına kadar artırılır. Çocukların suça azmettirilmesi halinde, bu fıkra hükmüne göre cezanın artırılabilmesi için üstsoy ve altsoy ilişkisinin varlığı aranmaz (TCK m. 38).

[501] Suçun işlenmesine yardım eden kişiye, işlenen suçun ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasını gerektirmesi halinde, on beş yıldan yirmi yıla; müebbet hapis cezasını gerektirmesi halinde, on yıldan on beş yıla kadar hapis cezası verilir. Diğer hallerde cezanın yarısı indirilir. Ancak, bu durumda verilecek ceza sekiz yılı geçemez. a)Suç işlemeye teşvik etmek veya suç işleme kararını kuvvetlendirmek veya fiilin işlenmesinden sonra yardımda bulunacağını vaat etmek b)Suçun nasıl işleneceği hususunda yol göstermek veya fiilin işlenmesinde kullanılan araçları sağlamak c)Suçun işlenmesinden önce veya işlenmesi sırasında yardımda bulunarak icrasını kolaylaştırmak hallerinde kişi işlenen suçtan dolayı yardım eden sıfatıyla sorumlu olur (TCK m. 39).

[502] ZAFER, s. 133.

[503] CENTEL, ZAFER ve ÇAKMUT, **Türk Ceza Hukukuna Giriş**, s. 492.

[504] HAKERİ, **Ceza Hukuku Genel Hükümler,** s. 185; DEMİRBAŞ, s. 507.

konusu olur[505]. Bu duruma, suçların içtimaı veya suçların bir araya gelmesi[506] denir. Haberleşmenin gizliliğini ihlal suçları bakımından, özel içtima hükümleri getirilmediğinden, genel içtima hükümlerine göre değerlendirme yapılır[507].

Haberleşmenin gizliliğini ihlal suçu, her halde özel hayatın gizliliğini ihlal suçunu da oluşturur. Ancak, haberleşmenin gizliliği ihlal edilerek özel hayatın gizliliğine de müdahale edilmesi durumunda, ayrıca genel norm[508] niteliğinde olan özel hayatın gizliliğini ihlalden dolayı ceza verilmez[509].

Haberleşmenin gizliliği ihlal edilmeyip, sadece ilgilisinin eline geçmesinin önlenmesi, haberleşmenin engellenmesi suçunu oluşturur (TCK m.124). Haberin ilgilisine ulaşmasını geciktirmek, haberleşme aracını yok etmek, haberleşmenin yönünü değiştirmek, haberleşmenin gizliliğinin ihlalini oluşturan hareketler olmayıp[510], haberleşmenin engellenmesi suçuna vücut veren fiillerdir. Bu durumda örneğin, kızına gelen mektubu kızına vermeyip, yırtıp atan babanın fiili haberleşmenin gizliliğini ihlal suçunu oluşturmaz, babanın sorumluluğu sadece haberleşmenin engellenmesi suçu dolayısıyla olur. Ancak, babanın kızına vermediği mektubu aynı zamanda açıp okuması durumunda, hem haberleşmenin gizliliği ihlal edilmiş hem de haberleşme engellenmiş olur; dolayısıyla da bu durumda gerçek içtima hükümleri uygulanır ve baba hem TCK m. 132'den hem m. 124'ten sorumlu olur.

Haberleşmenin gizliliğini ihlal suçlarının zincirleme suç şeklinde işlenmesi mümkündür. TCK'ya göre; aynı suç işleme kararının icrası kapsamında, farklı zamanlarda aynı kişiye karşı m. 132'de düzenlenen suçlardan birinin birden fazla işlenmesi durumunda, bir cezaya hükmedilecek ancak cezası artırılacaktır (m. 43/1). TCK m. 132'de üç ayrı fıkrada üç ayrı suç düzenlendiğinden, zincirleme suçun söz

---

[505] CENTEL, ZAFER ve ÇAKMUT, **Türk Ceza Hukukuna Giriş**, s. 492.
[506] CENTEL, ZAFER ve ÇAKMUT, **Türk Ceza Hukukuna Giriş**, s. 492.
[507] ZAFER, **Özel Hayat,** s. 129.
[508] Haberleşmenin gizliliğini ihlal suçu ile özel hayatın gizliliğini ihlal suçu arasında genel norm-özel norm ilişkisi olmadığı yönündeki aksi görüş için bkz. KEKLİK, s. 69.
[509] YOKUŞ SEVÜK, "Haberleşmenin Gizliliğini İhlal Suçu", s. 186; ÖZBEK ve Diğerleri, **Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler**, s. 537; ZAFER, **Özel Hayat,** s. 129; TEZCAN, ERDEM ve ÖNOK, s. 553; KOCA ve ÜZÜLMEZ, **Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler,** s. 482; KOCA, **Ceza Hukukunun Güncel Sorunları Kolokyumu,** s. 82.
[510] ZAFER, **Özel Hayat,** s. 99.

konusu olabilmesi için, farklı zamanlarda aynı kişiye karşı ilgili maddenin aynı fıkrasının ihlal edilmesi gerekmektedir[511]. Suçun, aynı suç işleme kararıyla, aynı kişiye karşı işlenmesi, haberleşmenin karşı tarafının da her seferinde aynı kişi olmasını gerektirmez[512].

Bir suçun temel şekli ile daha az veya daha ağır cezayı gerektiren nitelikli halleri, zincirleme suç hükümlerinin uygulanması bakımından aynı suç sayılır (m. 43). Bu bağlamda; haberleşmenin gizliliğini ihlal suçu (TCK m.132/1 c.1) ile bu suçun nitelikli hali olan, gizlilik ihlalinin haberleşme içeriklerinin kayıt altına alınması suretiyle işlenmesi hali (TCK m.132/1 c.2) de aynı suç sayılacaktır[513]. Örneğin; bir kişiye yönelik önce haberleşmenin gizliliğini ihlal suçunu işleyen kişi, aynı suç işleme kararı ile aynı kişinin haberleşme içeriklerini farklı bir zamanda kayıt altına alırsa, zincirleme suç hükümleri uygulanabilecek ve tek bir cezaya hükmedilecektir[514]. Ancak, önce haberleşmenin gizliliği, içeriği kayıt altına alınmak suretiyle ihlal edilip, daha sonra aynı suç işleme kararı kapsamında bu içerik ifşa edilirse, her fiil ayrı ayrı[515] cezalandırılacaktır[516]. Çünkü haberleşmenin gizliliğini ihlal ve haberleşme içeriklerinin ifşası suçları, aynı maddenin farklı fıkralarında düzenlenen farklı suçlardır[517].

---

[511] TEZCAN, ERDEM ve ÖNOK, s. 553; YOKUŞ SEVÜK, "Haberleşmenin Gizliliğini İhlal Suçu", s. 187; ZAFER, **Özel Hayat,** s. 131; KOCA ve ÜZÜLMEZ, **Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler,** s. 482; KOCA, **Ceza Hukukunun Güncel Sorunları Kolokyumu,** s. 83.

[512] TEZCAN, ERDEM ve ÖNOK, s. 553.

[513] YOKUŞ SEVÜK, "Haberleşmenin Gizliliğini İhlal Suçu", s. 187.

[514] YOKUŞ SEVÜK, "Haberleşmenin Gizliliğini İhlal Suçu", s. 187.

[515] Haberleşmenin gizliliği ihlal edilerek elde edilen haberleşme içeriğinin, aynı kişi tarafından ifşa edilmesi halinde, kişinin sadece ifşa suçundan dolayı cezalandırılması gerektiği, çünkü ifşa edebilmek için öncelikle haberleşmenin gizliliğinin ihlal edilmesinin şart olduğu şeklindeki görüş için, bkz. PARLAR ve HATİPOĞLU, s. 2028.

[516] YOKUŞ SEVÜK, "Haberleşmenin Gizliliğini İhlal Suçu", s. 185; ZAFER, **Özel Hayat,** s. 130; TEZCAN, ERDEM ve ÖNOK, s. 552; ÖZBEK ve Diğerleri, **Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler**, s. 537; KOCA ve ÜZÜLMEZ, **Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler,** s. 482; KOCA, **Ceza Hukukunun Güncel Sorunları Kolokyumu,** s. 82; ÖZGENÇ, **Ceza Hukukunun Güncel Sorunları Kolokyumu,** s. 128; HAFIZOĞULLARI ve ÖZEN, **Kişilere Karşı Suçlar,** s. 266; HAFIZOĞULLARI ve ÖZEN, "Özel Hayat", s. 11.

[517] TCK m. 132'de düzenlenen suçların tamamının aynı suç olarak değerlendirilip, zincirleme suç hükümlerinin uygulanması gerektiği şeklindeki aksi görüş için bkz. Mustafa ÖZEN, "Haberleşmenin Gizliliğini İhlal Suçu", **Terazi Hukuk Dergisi,** Y: 2, S: 10, Haziran 2007, s. 150.

TCK m. 132'de düzenlenen haberleşmenin gizliliğini ihlal suçlarından birinin birden fazla kişiye karşı tek bir fiille işlenmesi durumunda da, tek cezaya hükmedilir ancak cezası artırılır[518] (m. 43/2).

Kişi, kayıt altına aldığı haberleşme içeriğini, ifşa etme tehdidiyle haksız bir çıkar sağlamaya kalkarsa, fiilin işlenişine göre, şantaj (TCK m. 107) veya yağma (TCK m. 148) suçlarından da ayrıca sorumlu olur[519].

Kişilerin haberleşme içeriklerinin ifşa edilmesi (m. 132/2) suçunun oluşması için aleniyet unsurunun gerçekleşmesi gerekmez; söz konusu suçun oluşması için haberleşme içeriklerinin tek bir kişiye açıklanması dahi yeterlidir[520]. Haberleşme içeriğinin aynı zamanda birden fazla kişiye açıklanması halinde, tekrarlanan hareketler söz konusu olduğundan tek bir ifşa suçu oluşur[521].

Haberleşmenin gizliliğini ihlal suçlarının kamu görevlisi tarafından, görevin verdiği yetki kötüye kullanılmak suretiyle işlenmesi m. 137'de nitelikli hal olarak düzenlenmiştir. Kamu görevlilerinin yaptığı gizlilik ihlalleri aynı zamanda görevi kötüye kullanma suçunu (TCK m. 257/1) oluşturur[522]. İlgili hükümde, *"kanunda ayrıca suç olarak tanımlanan haller dışında"* söz konusu olacağı belirtilen görevi kötüye kullanma suçu genel norm niteliğindedir; dolayısıyla faile sadece özel norm niteliğinde olan haberleşmenin gizliliğini ihlalden dolayı cezaya hükmedilir; ayrıca görevi kötüye kullanmadan dolayı ceza verilmez[523]. Kanuni şartlar gerçekleşmemiş olmasına rağmen postadaki haberleşme içeriğine elkonulması, yasak olmasına rağmen örneğin şüphelinin babası ile yaptığı haberleşmenin denetlenmesi veya bu haberleşme içeriğinin kayıt altına alınması şeklindeki fiiller; bu tedbirler kamu görevlileri tarafından yerine getirildiği için, görevi kötüye kullanma olarak da nitelendirilebilecek olmasına rağmen, özel norm olması sebebiyle kişilerin sorumluluğu sadece haberleşmenin gizliliğini ihlal suçundan dolayı olur.

---

[518] YOKUŞ SEVÜK, "Haberleşmenin Gizliliğini İhlal Suçu", s. 187; ZAFER, **Özel Hayat,** s. 130.
[519] TEZCAN, ERDEM ve ÖNOK, s. 552; ZAFER, **Özel Hayat,** s. 131.
[520] TEZCAN, ERDEM ve ÖNOK, s. 546; YOKUŞ SEVÜK, "Haberleşmenin Gizliliğini İhlal Suçu", s. 179; ZAFER, **Özel Hayat,** s. 102.
[521] ZAFER, **Özel Hayat,** s. 132.
[522] KOCA, **Ceza Hukukunun Güncel Sorunları Kolokyumu,** s. 78; SOYASLAN, **Ceza Hukuku Özel Hükümler,** s. 363; SOYASLAN, "Özel Hayata ve Hayatın Gizli Alanına Karşı Suçlar", s. 1410.
[523] KOCA, **Ceza Hukukunun Güncel Sorunları Kolokyumu,** s. 78.

Bilişim sistemine girmek suretiyle haberleşmenin gizliliğinin ihlal edilmesi durumunda, bir fiil ile haberleşmenin gizliliğini ihlal suçuyla birlikte bilişim sistemine girme suçunu (TCK m. 243) düzenleyen hüküm de ihlal edilmiş olur. Bu durumda fikri içtima[524] hükümleri gereği fail sadece, daha ağır cezayı gerektiren suçtan dolayı cezalandırılacaktır[525]. Örneğin kişilerin elektronik posta adresinin şifresinin ele geçirilmesi ve buradaki yazışmaların okunması durumunda iki kanun hükmü birden ihlal edilmiş olur[526] ve sadece daha ağır cezayı gerektiren suçtan sorumluluk söz konusu olur. Haberleşme içeriğinin ifşası, aynı zamanda hakaret (TCK m. 125) suçunu oluşturabilir; bu durumda yine fikri içtima hükmü uygulanır[527].

Herhangi bir sebeple soruşturma dosyasına giren haberleşme içeriklerinin ifşa edilmesi durumunda hem haberleşmenin gizliliğini ihlal hem de "Gizliliğinin İhlali" (TCK m. 285) suçu oluşur. TCK m. 285'e göre; soruşturmanın gizliliğini alenen ihlal eden kişi cezalandırılır; bu suçun oluşabilmesi için haberleşmenin gizliliğinin de ihlal edilmesi[528] gerekir. Soruşturma dosyasında yer alan, haberleşme içerikleri, kamu davası açılmadığı müddetçe, açıklanamaz[529]. Açıklanması durumunda tek bir fiille birden fazla kanun hükmünün ihlal edilmesi söz konusu olduğundan, fikri içtima hükümleri gereği (TCK m. 44) fail sadece, en ağır cezayı gerektiren suçtan dolayı cezalandırılacaktır[530].

---

[524] TCK m. 44'e göre; *"İşlediği bir fiil ile birden fazla farklı suçun oluşmasına sebebiyet veren kişi, bunlardan en ağır cezayı gerektiren suçtan dolayı cezalandırılır"*.

[525] YOKUŞ SEVÜK, "Haberleşmenin Gizliliğini İhlal Suçu, s. 186; ZAFER, **Özel Hayat,** s. 131; KOCA ve ÜZÜLMEZ, **Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler,** s. 482; KOCA, **Ceza Hukukunun Güncel Sorunları Kolokyumu,** s. 83.

[526] KOCA, **Ceza Hukukunun Güncel Sorunları Kolokyumu,** s. 83.

[527] YOKUŞ SEVÜK, "Haberleşmenin Gizliliğini İhlal Suçu, s. 186; TEZCAN, ERDEM ve ÖNOK, s. 552; ZAFER, **Özel Hayat,** s. 131; ÖZBEK ve Diğerleri, **Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler**, s. 537; KOCA, **Ceza Hukukunun Güncel Sorunları Kolokyumu,** s. 82; PARLAR ve HATİPOĞLU, s. 2028.

[528] TCK m. 285'e göre gizliliğin ihlali suçunun oluşabilmesi için, haberleşmenin gizliliğini ihlal suçundan başka, soruşturma evresinde yapılan işlemin içeriğinin açıklanması suretiyle,; suçlu sayılmama karinesinden yararlanma hakkının veya özel hayatın gizliliğinin ihlal edilmesi ya da soruşturma evresinde yapılan işlemin içeriğine ilişkin olarak yapılan açıklamanın maddi gerçeğin ortaya çıkmasını engellemeye elverişli olması, gerekir.

[529] İzzet ÖZGENÇ, "Soruşturma İşlemlerinin Gizliliğini İhlal ve Adil Yargılamayı Etkilemeye Teşebbüs Suçları", **Atatürk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Ceza Hukukunun Güncel Sorunları Kolokyumu,** Editör: M. Tevfik GÜLSOY, 08 Ekim 2010, s. 151.

[530] TEZCAN, ERDEM ve ÖNOK, s. 553.

Hukukumuzda, kişilerin özel hayatlarının korunması çerçevesinde önemli bir yere sahip olan kişisel veriler anayasal güvence altındadır. Anayasa, kişisel verilerin korunmasına ilişkin esas ve usullerin kanunla düzenleneceğinden söz etmekte ve *"herkes, kendisiyle ilgili kişisel verilerin korunmasını isteme hakkına sahiptir"* demek suretiyle de söz konusu kanunun anayasal temelini hükme bağlamaktadır. Kişisel verilerin korunması, doğrudan özel hayatın gizliliği ve korunmasıyla ilgili bir haktır. Kişisel Verilen Korunması hususunda ilk düzenlemelerden birisi olan AİHS m. 8'de kişisel veriler, özel hayatın gizliliği ilkesine dayanarak koruma altına alınmıştır[531]. Bu sebeple kişisel verilerin, hukuka aykırı olarak kaydedilmesi TCK'da suç olarak tanımlanmıştır (m. 135).

Türkiye'de, kişisel verilerin korunmasına ilişkin bir kanun henüz bulunmamakta, AY'de de kişisel veri tanımına yer verilmemektedir[532]. Buna karşın; ilk olarak, 2008 yılında hazırlanarak TBMM'ye sunulan Kişisel Verilerin Korunması Kanun Tasarısı'nın[533] "Tanımlar" başlıklı 3. maddesinde ve Elektronik Haberleşme Sektöründe Kişisel Verilerin İşlenmesi Ve Gizliliğinin Korunması Hakkında Yönetmelik'te[534] kişisel veri, *"belirli veya kimliği belirlenebilir gerçek ve tüzel kişilere ilişkin bütün veriler"* olarak tanımlanmaktadır. Kişilerin fiziksel özellikleri; din, vicdan, düşünce ve görüşleri; sağlık, öğrenim, istihdam durumu ile ilgili bilgiler ve aile yaşamı ve başkaları ile yaptığı haberleşmeler kişilerin özel hayatı kapsamında[535] yer alan kişisel verilerdir. Kişinin belirlenebilir olmasını sağlayan, elektronik posta adresleri, bilgisayarlarının kimliğini oluşturan IP adresleri de kişisel veri nteliğindedir[536].

Türk Ceza Kanunu'nun, hukuka aykırı olarak kişisel verileri kaydeden kişilerin cezalandırılacağını düzenleyen hükmü gereği; kişilerin, kişisel veri niteliğinde olan haberleşmelerine ilişkin bilgilerin, kayıt altına alınması TCK m. 132

---

[531] KILINÇ, s. 1095.
[532] ÖZDEMİR, s. 289.
[533] http://www2.tbmm.gov.tr, (Erişim Tarihi: 02.06.2015); Tasarı, son olarak 05.01.2015 tarihinde AB Uyum Komisyonu'na gelmiş, 21.01.2015 tarihinde Komisyon tasarı hakkında olumsuz rapor vermiştir.
[534] http://www.mevzuat.gov.tr, (Erişim Tarihi: 02.06. 2015).
[535] KILINÇ, Doğan, "Anayasal Bir Hak Olarak Kişisel Verilerin Korunması", AÜHFD, Y:2012, S:61(3), s. 1091.
[536] ÖZDEMİR, s. 290.

ile beraber, m. 135'i de ihlal etmektedir. Ancak, bu durumda da özel hüküm olması sebebiyle sadece m. 132 uygulanır ve kişiye, kişisel verilerin kayıt altına alınmasından dolayı ayrıca ceza verilmez.

3.3. MUHAKEMEYE İLİŞKİN KURALLAR

TCK m. 132'de düzenlenen; kişiler arasındaki haberleşmenin gizliliğini ihlal, kişiler arasındaki haberleşme içeriklerini hukuka aykırı olarak ifşa etme, kendisiyle yapılan haberleşmelerin içeriğini diğer tarafın rızası olmaksızın hukuka aykırı olarak alenen ifşa etme suçlarının soruşturulması ve kovuşturulması şikâyete bağlıdır[537] (TCK m. 139). Şikâyet hakkının, fiilin ve failin kim olduğunun bilindiği veya öğrenildiği günden itibaren altı ay içinde kullanılması gerekir, bu süre hak düşürücü süredir (TCK m. 73). Kişi şikâyet hakkını kullandıktan sonra, kovuşturma esnasında şikâyetten vazgeçerse, dava düşecektir.

Şikâyet[538] bir muhakeme engelidir; şikâyet şartının arandığı suçlarda, şartın gerçekleşmemiş olması, muhakeme işlemlerinin yapılmasını engeller. Kanunkoyucu suçların resen mi yoksa şikâyet üzerine mi soruşturulup kovuşturulacağını belirlerken; o suçun düzenlenmesi ile korunan hukuksal değerin önemini, bu değerin ihlalinin kamuyu ilgilendirip ilgilendirmediğini ya da hukukun yerli yersiz kişilerin aile hayatlarına müdahale etmemesi gibi hususları göz önünde bulundurur[539]. TCK m. 132 kapsamındaki suçların soruşturulmasının ve kovuşturulmasının şikâyete bağlı olmasının bir nedeni, bu suçların işlenmesi ile zarar gören hukuksal değerin, daha çok suçun mağdurunu ilgilendirmesidir. Nitekim kişilerin haberleşme özgürlüklerine yapılan müdahaleyi rıza ile hukuka uygun hale getirmeleri mümkün olduğu gibi, şikâyet hakkını kullanmamak ya da şikâyetten vazgeçmek suretiyle bu müdahalelerin

---

[537] TCK' nın *"Şikâyet"* başlıklı söz konusu hükmünde; *"kişisel verilerin kaydedilmesi, verileri hukuka aykırı olarak verme veya ele geçirme ve verileri yok etmeme"* dışında, *"Özel Hayata ve Hayatın Gizli Alanına Karşı Suçlar"* bölüm başlığı altında düzenlenen tüm suçların şikâyet üzerine soruşturulup kovuşturulacağı hüküm altına alınmıştır.

[538] *"Suça ilişkin ihbar veya şikâyet, Cumhuriyet Başsavcılığına veya kolluk makamlarına yapılabilir. Valilik veya kaymakamlığa ya da mahkemeye yapılan ihbar veya şikâyet, ilgili Cumhuriyet Başsavcılığına gönderilir. Yurt dışında işlenip ülkede takibi gereken suçlar hakkında Türkiye'nin elçilik ve konsolosluklarına da ihbar veya şikâyette bulunulabilir. Bir kamu görevinin yürütülmesiyle bağlantılı olarak işlendiği iddia edilen bir suç nedeniyle, ilgili kurum ve kuruluş idaresine yapılan ihbar veya şikâyet, gecikmeksizin ilgili Cumhuriyet Başsavcılığına gönderilir"* (CMK m. 158)

[539] HAKERİ, **Ceza Hukuku Genel Hükümler,** s. 115.

cezalandırılmasını önlemeleri de mümkündür. Söz konusu suçların şikayete tabi olmasının bir başka nedeni de, resen soruşturma ile özel haberleşme içeriklerinin kamunun öğrenebileceği şekilde teşhir edilmesinin mümkün olmasıdır; bu sebeple soruşturma ve kovuşturma, haberleşmenin taraflarının iradesine bırakılmıştır[540].

Kişiye sıkı sıkıya bağlı haklardan olan şikâyet hakkı, ancak mağdura veya suçtan zarar gören kişiye ait olan bir haktır; mağdur veya suçtan zarar gören kişinin, şikâyet hakkını kullanmadan ölmesi halinde, bu hak artık mirasçılar tarafından da kullanılamayacaktır.

Haberleşmenin gizliliğini ihlal suçlarının takibi şikâyete bağlı olduğundan, gerek soruşturma evresinde Cumhuriyet savcısı veya talimatı üzerine adlî kolluk görevlilerince (CMK m. 253/4); gerek kovuşturma evresinde mahkemece (CMK m. 254/1) uzlaşma teklifinde bulunulması, yani muhakemenin hem soruşturma hem kovuşturma evresinde uzlaşma ile sonuçlandırılması mümkündür[541]. Şikâyet şartı aranan suçlarla ilgili olarak uzlaştırma yoluna gidilebilmesi için, kanunda açık hüküm bulunmasına gerek yoktur (CMK m. 253/2). Cumhuriyet savcısı veya talimatı üzerine adlî kolluk görevlisi tarafından soruşturma evresinde, uzlaşma teklifi, şüpheli ile mağdur veya suçtan zarar görene yapılır; şüphelinin, mağdurun veya suçtan zarar görenin reşit olmaması halinde, uzlaşma teklifi kanunî temsilcilerine yapılabilir (CMK m. 253/4). Haberleşmenin gizliliğinin ihlal edilmesi ile mağdur olan tarafların tamamının uzlaşma teklifini kabul etmesi gerekmektedir; sadece bir tarafın kabulü yeterli olmaz (CMK m. 253/7).

Kamu davası açıldıktan sonra kovuşturma konusu suçun uzlaşma kapsamında olduğunun anlaşılması halinde, uzlaştırma işlemleri aynı usulle mahkeme tarafından da yapılabilir (CMK m. 254/1). Uzlaşma gerçekleştiği takdirde, mahkeme, uzlaşma sonucunda sanığın edimini yerine getirmesi halinde, davanın düşmesine karar verir. (CMK m. 254/2).

Haberleşmenin gizliliğini ihlal suçlarının, kamu görevlisi tarafından görevin verdiği yetki kötüye kullanılmak suretiyle işlenmesi halinde, soruşturma yapılması,

[540] DONAY, s. 217.
[541] YOKUŞ SEVÜK, "Haberleşmenin Gizliliğini İhlal Suçu, s. 191; TEZCAN, ERDEM ve ÖNOK, s. 553.

4483 sayılı Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Yargılanması Hakkında Kanun ile yetkili kılınmış mercilerden soruşturma izni alınmasına bağlıdır[542].

TCK kapsamındaki haberleşmenin gizliliğini ihlal suçları (m. 132/ 1, 2, 3) bakımından görevli mahkeme asliye ceza mahkemesidir[543]. Haberleşme içeriklerinin basın ve yayın yoluyla yayınlanması durumunda, yetkili mahkeme CMK m. 12'e göre belirlenecektir[544].

3.4. SUÇUN YAPTIRIMI

Kişiler arasındaki haberleşmenin gizliliğini ihlal eden kimse, bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. Bu gizlilik ihlali haberleşme içeriklerinin kaydı suretiyle gerçekleşirse, verilecek ceza bir kat artırılır[545] (TCK m. 132/1 c. 1).

Kişiler arasındaki haberleşme içeriklerini hukuka aykırı olarak ifşa eden kimse, iki yıldan beş yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır[546] (TCK m. 132/2).

Kendisiyle yapılan haberleşmelerin içeriğini diğer tarafın rızası olmaksızın hukuka aykırı olarak alenen ifşa eden kişi, bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası ile

---

[542] ZAFER, **Özel Hayat,** s. 138.

[543] 6352 Sayılı kanun değişikliğinden önce; haberleşmenin gizliliğini ihlal ile kendisiyle yapılan haberleşme içeriğini ifşa suçları bakımından görevli mahkeme sulh ceza mahkemesiydi.

[544] ZAFER, **Özel Hayat,** s. 138; *"Davaya bakmak yetkisi, suçun işlendiği yer mahkemesine aittir. Teşebbüste son icra hareketinin yapıldığı, kesintisiz suçlarda kesintinin gerçekleştiği ve zincirleme suçlarda son suçun işlendiği yer mahkemesi yetkilidir. Suç, ülkede yayımlanan bir basılı eserle işlenmişse yetki, eserin yayım merkezi olan yer mahkemesine aittir. Ancak, aynı eserin birden çok yerde basılması durumunda suç, eserin yayım merkezi dışındaki baskısında meydana gelmişse, bu suç için eserin basıldığı yer mahkemesi de yetkilidir. Soruşturulması ve kovuşturulması şikâyete bağlı olan hakaret suçunda eser, mağdurun yerleşim yerinde veya oturduğu yerde dağıtılmışsa, o yer mahkemesi de yetkilidir. Mağdur, suçun işlendiği yer dışında tutuklu veya hükümlü bulunuyorsa, o yer mahkemesi de yetkilidir. Görsel veya işitsel yayınlarda da bu maddenin üçüncü fıkrası hükmü uygulanır. Görsel ve işitsel yayın, mağdurun yerleşim yerinde ve oturduğu yerde işitilmiş veya görülmüşse o yer mahkemesi de yetkilidir"* (CMK m. 12).

[545] 6352 Sayılı Kanunun 79. maddesi ile; birinci fıkrasında yer alan *"altı aydan iki yıla kadar hapis veya adlî para"* ibaresi *"bir yıldan üç yıla kadar hapis"* ve *"bir yıldan üç yıla kadar hapis cezasına hükmolunur"* ibaresi ise **"verilecek ceza bir kat artırılır"** şeklinde değiştirilmiştir. (Kabul: 2 Temmuz 2012, R.G İlan: 5 Temmuz 2012)

[546] 6352 Sayılı Kanunun 79. maddesi ile; ikinci fıkrasında yer alan *"bir yıldan üç yıla kadar hapis"* ibaresi *"iki yıldan beş yıla kadar hapis"* şeklinde değiştirilmiştir.

cezalandırılır[547] (TCK m. 132/3 c. 1). İfşa edilen bu verilerin basın ve yayın yoluyla yayımlanması halinde de aynı cezaya hükmolunur (TCK m. 132/3 c. 2).

Haberleşmenin gizliliğini ihlal suçunun bir tüzel kişinin bünyesinde işlenmesi durumunda, bu tüzel kişiler hakkında, bunlara özgü güvenlik tedbirlerine hükmolunur (TCK m. 140).

[547] 6352 Sayılı Kanunun 79. maddesi ile; üçüncü fıkrasında yer alan *"altı aydan iki yıla kadar hapis veya adlî para"* ibaresi *"bir yıldan üç yıla kadar hapis"* şeklinde değiştirilmiş, fıkraya "rızası olmaksızın" ibaresinden sonra gelmek üzere *"hukuka aykırı olarak"* ibaresi eklenmiştir.

SONUÇ

Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin "Özel hayatın ve Aile Hayatının Korunması" başlığını taşıyan 8. maddesinin birinci fıkrası; *"Herkes özel hayatına, aile hayatına, konutuna ve haberleşmesine saygı gösterilmesi hakkına sahiptir."* demek suretiyle, herkesin haberleşme özgürlüğüne sahip olduğunu belirtmiş; devletlere sadece vatandaşlarının değil, hâkimiyet sınırları içinde yaşayan herkesin haberleşme özgürlüğüne saygı gösterme yükümlülüğü yüklemiştir[548].

Haberleşme özgürlüğü, uluslararası metinler ile koruma altına alınmakla beraber; bu korumanın sağlanması amacıyla, ceza kanunları, kişilerin haberleşme özgürlüğüne yapılan müdahaleleri suç olarak düzenlemiş ve yaptırıma bağlamıştır. Haberleşmenin gizliliğini ihlal suçu TCK'nın "Kişilere Karşı Suçlar" başlıklı ikinci kısmı altında, "Özel Hayata ve Hayatın Gizli Alanına Karşı Suçlar" başlığını taşıyan dokuzuncu bölümünde düzenlenmiştir (m. 132). Kanun içinde düzenlendiği yerden yola çıkarak bu suçla korunan hukuksal değerin en geniş anlamda kişilerin özel hayatı olduğunu söylemek mümkündür; ancak hükmün korumasından özel olarak haberleşme özgürlüğü yaralanmaktadır.

Türk Ceza Kanunu m. 132/1'de *"kişiler arasındaki haberleşmenin gizliliğinin ihlal edilmesi"* halini cezalandırılırken, m. 132/2'de *"kişiler arasındaki haberleşme içeriklerinin hukuka aykırı olarak ifşa edilmesi"*, m. 132/3'de ise *"kendisiyle yapılan*

[548] Tevfik GÜLSOY, "Haberleşme Hürriyetinin Anayasal Çerçevesi", **Atatürk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Ceza Hukukunun Güncel Sorunları Kolokyumu,** Editör: M. Tevfik GÜLSOY, Erzurum, 08 Ekim 2010, s. 30.

haberleşmelerin içeriğinin diğer tarafın rızası olmaksızın hukuka aykırı olarak alenen ifşa edilmesi" halleri cezalandırılmaktadır. Birinci fıkrada düzenlenen suçun maddi konusunu haberleşme oluştururken, ikinci ve üçüncü fıkralarda düzenlenen suçların maddi konusunu bu haberleşmenin içerikleri oluşturmaktadır. TCK m. 132/1 c. 2'de yer alan gizlilik ihlalinin haberleşme içeriklerinin kayıt altına alınarak işlenmesi nitelikli hali bakımından maddi konu, yine haberleşme içerikleridir.

Kişiler arasındaki bilgi ve belge aktarımının, yapılış şekli gözetilmeksizin, gizliliği ihlal edildiği takdirde haberleşmenin gizliliğini ihlal suçu oluşacaktır. Haberleşmenin; telefon, mektup, faks, elektronik posta ile yapılması arasında bir fark yoktur. Ancak söz konusu haberleşmenin mutlaka bir araçla yapılması gerekmektedir. Hızla gelişen teknoloji, haberleşme gibi dinamik bir kavramın sınırlarının kanun ile belirlenmesini olanaksız kılmaktadır.

Haberleşmenin gizliliğini ihlal eden fiillerin cezalandırılabilmesi için içeriğinin, başka hiç kimse tarafından bilinmemesi gereken bir hususa yönelik olması şart değildir. Bilgilendirme amacı ile hazırlanan reklam broşürleri TCK m. 132'nin korumasından yararlanmaz; ancak bu broşürler, kapalı bir zarfın içinde, üzerinde alıcının adı yer alır vaziyette kişiye gönderilmişse, artık bu gönderi, içeriği özel bir nitelik taşımasa dahi, kişisel bir gönderi niteliğindedir; bu gönderinin gizliliği ihlal edildiği takdirde, TCK m. 132'nin ihlalinden söz edilir[549]. Kapalı zarf içinde gönderilen haberleşme içeriğinin, kim tarafından gönderildiğinin belli olmaması, suçun oluşumunu etkilemeyecektir.

Gerek kişiler arasındaki haberleşmenin gizliliğini ihlal suçu gerekse kişiler arasındaki haberleşme içeriklerini ifşa suçunun faili, haberleşmenin tarafları dışındaki kişilerdir. Kayıt altına alma (m. 132/1, c. 2), haberleşmenin gizliliğini ihlal suçunun nitelikli halidir ve bu nitelikli halin faili de yine haberleşmenin tarafı olmayan kişilerdir. Haberleşme içeriğinin, ifşa maksadı ve tehdidi olmaksızın haberleşmenin taraflarınca kayıt altına alınması halinde kayıt altına alma suçu oluşmayacaktır; bu sebeple haberleşmenin tarafları bu suçun faili olamazlar. *"Kendisiyle yapılan haberleşmelerin içeriğini diğer tarafın rızası olmaksızın hukuka*

[549] YOKUŞ SEVÜK, "Haberleşmenin Gizliliğini İhlal Suçu", s. 170.

aykırı olarak alenen ifşa etme" (m. 132/3) suçunun faili ancak haberleşmenin taraflarından biri olabilir.

Suç tipinde haberleşmenin *"kişiler arasında"* yapılıyor olması şartı aranmaktadır. Bu sebeple suçun mağduru hem gerçek hem de özel kişiler olabilir. Ancak, kamu hukuku tüzel kişilerinin, suçun mağduru olabileceği kabul edilemez. Çünkü kamu hukuku tüzel kişilerinin, devlet sırrı niteliğini haiz olan veya kanunun gizli kalmasını istedikleri hariç, yazışmalarının gizliliğinden söz edilemez.

Haberleşmenin gizliliğini ihlal suçlarının mağduru herkes olabilir. Haberleşme en az iki kişi tarafından gerçekleştirilen bir faaliyettir. Haberleşmenin taraflarının ikiden fazla olması; örneğin aile fertlerinin tamamına hitaben yazılan mektubun gizliliğinin ihlal edilmesi halinde, birden fazla kişinin suçun mağduru olduğundan söz edilir. Suçun mağduru ancak yaşayan bir kişi olabilir; söz konusu suçların, ölmüş kişiler hakkında işlenmesi mümkün değildir.

Haberleşmenin gizliliğini ihlal suçunun (m. 132/1) oluşması için, haberleşmenin kaç kişi arasında yapıldığının bir önemi yoktur. Haberleşme belirli kişiler arasında, diğer kişilerin öğrenemeyeceği şekilde yapılır ve niteliği gereği aleni değildir. Suçun oluşabilmesi için, kişilerin söz konusu haberleşmenin gizliliği de temin etmeleri gerekir.

Kişiler arasındaki haberleşmenin gizliliğini ihlal suçunu oluşturacak hareketlerle ilgili olarak kanunda bir sınırlandırma yapılmamıştır. Bu bağlamda bir ihlalden bahsedebilmemiz için, haberleşme içeriğinin tamamının öğrenilmesi gerekmez, sadece bir kısmının öğrenilmesi bu suçun oluşması bakımından yeterli olacaktır[550]. Haberleşmenin gizliliğini ihlale yönelik icra hareketlerine başlandıktan sonra, haberleşme içeriğinin bilinmeyen bir dilde yapılması sebebiyle anlaşılamamış olması, yani haberleşme içeriğinin öğrenilememiş olması suçun oluşması bakımından önem arz etmez. Ancak işitme engelli bir kişinin, yapılan telefon görüşmesinin gizliliğini ihlal etmesi; aracın elverişsizliği dolayısıyla mümkün değildir[551]. Aynı

[550] YOKUŞ SEVÜK, "Haberleşmenin Gizliliğini İhlal Suçu", s. 173.
[551] ZAFER, **Özel Hayat**, s. 91;

gerekçeyle, okuma ile gizliliği ihlal edilebilecek yazılı haberleşmenin, okuma-yazma bilmeyen bir kişi tarafından gizliliğinin ihlal edilemeyecektir.

Haberleşmenin kimler arasında yapıldığının öğrenilmesi de haberleşmenin gizliliğini ihlal suçu kapsamındadır; çünkü kanun m. 132/1 ile haberleşmenin gerçekleşme olgusunun öğrenilmesini de yasaklanmaktadır[552].

Türk Ceza Kanunu, haberleşmenin gizliliğini ihlal suçunun koruma alanını belirlerken, haberleşme fiilinin başladığı, yani haberleşme içeriğinin oluşturulduğu anı esas almaktadır. Örneğin, gönderilmek üzere hazırlanan ancak henüz alıcısına gönderilmeyen bir mektubun okunması halinde de gizlilik ihlali söz konusu olacaktır[553]. Burada önemli olan mektubun kapatılmak suretiyle, gizliliğinin temin edilmiş olmasıdır.

Türk Ceza Kanunu, haberleşme özgürlüğüne yönelik müdahaleleri düzenlerken, sadece gizlilik ihlalini cezalandırmakla yetinmemiş; gerek haberleşmenin gizliliği ihlal edilerek gerek hukuka uygun olarak elde edilen haberleşme içeriklerinin ifşa edilmesini de ayrı bir suç olarak yaptırıma bağlanmıştır (m. 132/2). Söz konusu suçun oluşabilmesi için, kanun haberleşme içeriklerinin *hukuka aykırı olarak* ifşa edilmesi şartını aramaktadır. Kural olarak, tipikliğin gerçekleşmiş olması aynı zamanda fiilin hukuka aykırı olduğu anlamına gelir. Kanunkoyucunun, m. 132/2'de hukuka aykırı olarak ifadesini tipiklikte ayrıca belirtmiş olmasının nedeni; uygulayıcının, hukuka uygunluk sebeplerinin varlığı konusunda özel bir araştırma yapmasını ve bu hususa dikkat etmesini sağlamaktır.

Türk Ceza Kanunu m. 132/2, ifşanın alenen yapılması şartını aramamaktadır. Söz konusu içeriklerin, bir kişiye dahi açıklanması suçun oluşması bakımından yeterli olacaktır. Haberleşme içeriğinin tamamının değil de sadece bir kısmının açıklanması durumunda da ifşa suçu oluşur. Kişilerin birbirleri ile sadece haberleştiklerinin ya da ne kadar süre ile haberleştiklerinin ifşa edilmesi durumunda, TCK m. 132/2'nin oluştuğu söylenemez[554]. Bu durumda, ancak özel hayatın gizliliğini ihlal suçunun oluşması söz konusu olabilir. Söz konusu bilgilerin

[552] YOKUŞ SEVÜK, "Haberleşmenin Gizliliğini İhlal Suçu", s. 173.
[553] ZAFER, **Özel Hayat,** s. 99.
[554] ZEFER, **Özel Hayat,** s. 103.

öğrenilmesi, m. 132/1 anlamında haberleşmenin gizliliğini ihlal suçunu oluşturuyor olsa bile; m. 132/2'deki ifşa suçunun oluşabilmesi için, haberleşme içeriklerinin ifşa edilmesi gerekmektedir.

Kişiler, aralarında geçen konuşmaların veya yazışmalarının gizli kalacağına, başka birine aktarılmayacağına dair birbirlerine duydukları güven sayesinde, özgürce haberleşirler. Bu güveni korumak adına, haberleşen tarafların haberleşme özgürlükleri birbirlerine karşı da korunmaktadır. TCK m. 132/3, *"kendisiyle yapılan haberleşmelerin içeriğini diğer tarafın rızası olmaksızın alenen ifşa eden"* kişiyi cezalandırmaktadır. Çünkü haberleşme dokunulmazlığı, haberleşme içeriklerinin, haberleşmeye katılan kişilerce başkalarına aktarılmasına karşı korunmasını da gerektirir.

Kanun, tarafı olunan haberleşme içeriğinin ifşasının, TCK m. 132/3' deki suçu oluşturması için *diğer tarafın rızası olmaksızın* yapılması şartını aramaktadır. Hukuka uygunluk sebeplerinin hükümde ayrıca belirtilmesine gerek yoktur. Ancak burada, rızanın ilgili hükümde ayrıca belirtilmiş olması, rızayı, hukuka uygunluk sebebi olan rızadan farklı olarak, tipikliğin bir koşulu haline getirmiştir. Kanun, m. 132/3'ün oluşması için ayrıca *hukuka aykırı olarak* ifşa edilmesi ifadesini kullanmaktadır. Burada, kanunkoyucunun *hukuka aykırı olarak* ifadesini tipiklikte ayrıca belirtmiş olmasının nedeni; hâkimin, hukuka uygunluk sebeplerinin varlığı konusunda özel bir araştırma yapmasını ve bu hususa dikkat etmesini sağlamaktır.

Türk Ceza Kanunu m. 132/3'teki suçun oluşması *aleniyet* unsurunun gerçekleşmesine bağlıdır; kişinin taraf olduğu haberleşme içeriğini, bir kişiyle paylaşması bu suçu oluşturmaz.

TCK m. 132/3 c. 2' de, *"ifşa edilen bu verilerin basın ve yayın yoluyla yayınlanması hali"* ayrıca düzenlenmiştir. Bu hal, 6352 sayılı kanun değişikliğinden önce, suçun, cezanın yarı oranda artırılmasını gerektiren nitelikli hali olarak düzenlenmişti. Kişiler arasındaki haberleşmelerin içeriğinin basın ve yayın yolu ile yayınlanması hâlinin daha ağır cezalandırılmasında bir menfaat görmeyen kanunkoyucu, bunu nitelikli hal olmaktan çıkarmış; TCK m. 132/3'e, *"ifşa edilen bu verilerin basın ve yayın yoluyla yayınlanması halinde de aynı cezaya hükmolunur."*

ifadesini getirmiştir. Bu ifadenin m. 132/2'ye de eklenmesi gerekirken, eklenmemesi; kişiler arasındaki haberleşme içeriklerinin ifşa edilmesi basın ve yayın yoluyla gerçekleştirildiğinde, fiil cezasız kalması sonucunu doğurur. Örneğin, iki kişinin yaptığı telefon görüşmesinin bir gazeteciye açıklanması, bu gazetecinin de zaten ifşa edilmiş olan haberleşme içeriğini gazetesinde haber yapması durumunda fiil cezalandırılamayacaktır.

Haberleşmenin gizliliğini ihlal suçunun (TCK m. 132/1-2-3) taksirli hali kanunda düzenlenmediği için bu suçların ancak kasten işlenebilir. Kural olarak doğrudan kastla işlenebilen her suç olası kast ile de işlenebilir; dolayısıyla haberleşmenin gizliliğini ihlal suçları olası kast ile de işlenebilir.

Haberleşmenin gizliliği, mutlak değildir, bir hukuka uygunluk sebebinin varlığı, haberleşme özgürlüğüne müdahaleyi haklı kılabilir.

Haberleşmenin gizliliğini ihlal suçu (m. 132/1) bakımından meşru savunmanın bir hukuka uygunluk sebebi oluşturabilir. Örneğin, iki kişinin, telefon görüşmesi esnasında kendisini öldürmek için plan yaptığını deşifre etmek amacıyla, görüşmeyi dinleyen kişinin, kendisine yönelik gerçekleştirileceği muhakkak haksız bir saldırıyı defetmek amaçla hareket ettiği söylenebilir. Kendisiyle yapılan haberleşmenin içeriklerini alenen ifşa suçu (m. 132/3) bakımından; gizliliği ihlal eden kişi, aynı zamanda haberleşmenin taraflarından biridir. Dolayısıyla kişi, alenen ifşa fiilini haberleşme esnasında kendisine yapılan bir saldırı dolayısıyla gerçekleştirdiğini iddia edebilir.

Kendisiyle yapılan haberleşmenin içeriğini alenen ifşa suçu bakımından, suçun faili haberleşmenin taraflarından biri olsa dahi, bu kişinin tek başına rıza göstermesi yeterli değildir. Rıza şartının gerçekleştiğinin kabul edilmesi için, sadece bir tarafın değil, haberleşmenin tüm taraflarının rıza göstermiş olması gerekir.

Uygulamada, işyerlerinde, işyeri uzantılı elektronik posta adresleri ile yapılan haberleşmenin, işyeri yetkililerince denetlendiği görülmektedir. Bu elektronik postalar üzerinden sadece yapılan iş veya hizmetle alakalı yazışmaların yapılabileceği, çünkü bunların denetlendiği, çalışana, sözleşmeye hüküm koymak

suretiyle önceden bildirilmişse, çalışan da buna yazılı, sözlü, açık ya da zımni bir şekilde rıza göstermişse, bu rıza haberleşmenin gizliliğini ihlal niteliği taşıyan fiili hukuka uygun hale getirecektir. Yine; bankalar ya da borsa aracı kurumları ile ya da GSM operatörleriyle yapılan telefon görüşmelerinin, kayıt altına alınacağı, konuşmanın başında kişiye bildirilmekte, kişi de konuşmaya devam ederek bu müdahaleye örtülü olarak rıza göstermektedir; böyle bir rıza da haberleşmenin içeriklerini kayıt altına alma fiilini hukuka uygun hale getirir.

Kanun hükmünü yerine getirmek bir hukuka uygunluk sebebidir. TCK, *"kanunun hükmünü yerine getiren kimseye ceza verilmez"* demek suretiyle, kanunen kişiye verilen bir yetkinin kullanılması ile aslında suç oluşturan bir fiilin gerçekleştirilmesi durumunda, kişinin bundan sorumlu tutulamamasını güvence altına almıştır (m. 24/1).

Ceza Muhakemesi Kanunu'nda telekomünikasyon yoluyla yapılan iletişimin denetlenmesi konusunda; iletişimin tespiti, dinlenmesi, kayda alınması ve sinyal bilgilerinin değerlendirilmesi olmak üzere dört ayrı işlemden söz edilmektedir. CMK' ya göre; iletişimin dinlenmesi, kayda alınması ve sinyal bilgilerinin değerlendirilmesi tedbirlerine, *suç işlendiğine ilişkin somut delillere dayanan kuvvetli şüphe sebeplerinin varlığı ve başka suretle delil elde edilmesi imkânının bulunmaması durumunda,* başvurulabilir (m. 135/1). Söz konusu tedbire, ancak *"ağır ceza mahkemesi veya gecikmesinde sakınca bulunan hâllerde Cumhuriyet savcısının kararıyla"* başvurulabilir. İletişimin denetlenmesi tedbiri, ancak *şüpheli ve sanık* hakkında uygulanabilir (m. 135/1). Şüpheli veya sanık dışında kalan bu kişiler hakkında, şüpheli veya sanığın yakalanması amacıyla mobil telefonun yerinin tespiti işlemi yapılması mümkündür (CMK m. 135/5).

İşlenen bir suçla ilgili delil elde etmek amacıyla başvurulan iletişimin denetlenmesi tedbirine; polisin, jandarmanın veya Milli İstihbarat Teşkilatı (MİT)'nın istihbarat faaliyetleri kapsamında suç işlenmesinin önlenmesi amacıyla da başvurulabilir.

5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanuna göre, haberleşme hakkı, *"tehlikeli hâlde bulunan ve örgüt mensubu hükümlüler*

bakımından" kısıtlanabilecektir (m. 66/1). Diğer hükümlüler bakımından haberleşmenin kısıtlanması söz konusu olamayacaksa da, CGTİK'ye göre, *"kapalı ceza infaz kurumlarındaki hükümlüler, tüzükte belirlenen esas ve usullere göre idarenin kontrolündeki ücretli telefonlar ile görüşme"* yapabileceklerdir. İdare kontrolünde yapılan bu telefon görüşmeleri dinlenebilecek ve kayıt altına alınabilecektir **(**m. 66/1). Tutuklu kişilerin de haberleşme hakları vardır; ancak bu hak; soruşturma evresinde Cumhuriyet savcısı, kovuşturma evresinde ise hâkim veya mahkeme kararı ile kısıtlanabilir

Ceza Muhakemesi Kanunu, bir suç delili olduğundan şüphe duyulan ve gerçeğin ortaya çıkarılması için soruşturma ve kovuşturmada adliyenin eli altında olması zorunlu sayılan, posta hizmeti veren her türlü kuruluştaki gönderilere de elkonulabileceğini hüküm altına almaktadır (m. 129). Postada elkoyma, ancak hâkim kararı, gecikmesinde sakınca bulunan hallerde ise Cumhuriyet savcısının emri ile mümkün olabilir (CMK m. 129). Haberleşmeye yapılan bu müdahalenin kural olarak hâkim kararı ile mümkün olması; gecikmesinde sakınca bulunan bir hal söz konusu olduğunda Cumhuriyet savcısın verdiği elkoyma kararının daha sonra hâkim onayına sunulmasını zorunlu kılsa da, postada elkoymanın düzenlendiği hükümde, bu hususa yer verilmemiştir.

Kişiler arasındaki haberleşmenin gizliliğini ihlal suçunun haberleşme içeriklerinin kaydı suretiyle işlenmesi, TCK m. 132/1 c. 1'de düzenlenen, cezanın ağırlaştırılmasını gerektiren nitelikli hallerden biridir. Haberleşme içeriklerinin kaydı suretiyle gerçekleştirilen gizlilik ihlalinin söz konusu olabilmesi için, kaydın ses ya da görüntü kaydeden bir aletle yapılmış olması, başka bir deyişle içeriklerin orijinal olarak kaydedilmiş olması şart değildir. Önemli olan bu içeriklere daha sonra da ulaşılmasını, içeriklerin kulakla veya gözle algılanmasını mümkün kılacak şekilde kayıt altına alınmasıdır.

TCK m. 137'de, haberleşmenin gizliliğini ihlal suçu bakımından da geçerli olan ortak nitelikli haller hüküm altına alınmıştır. Bu nitelikli hallerden ilki, suçun kamu görevlisi tarafından ve görevinin verdiği yetki kötüye kullanılmak suretiyle işlenmesi hali (m. 137/1-a); diğeri ise suçun belli bir meslek ve sanatın sağladığı kolaylıktan yararlanmak suretiyle işlenmesi halidir (m. 137/1-b).

Haberleşmenin gizliliğini ihlal suçu (m. 132/1, 2, 3) sırf hareket (neticesi harekete bitişik suçlar) suçlarıdır. Sırf hareket suçlarına kural olarak teşebbüs mümkün değildir. Ancak, icra hareketlerinin bölünebilmesi söz konusu ise, sırf hareket suçlarına teşebbüs de mümkün olabilir.

Haberleşmenin gizliliğini ihlal suçunun, haberleşme içeriklerini kayıt altına almak suretiyle işlenmesi halinde (m. 132/1 c. 1); içeriğin kaydedilmesi ile suç tamamlanır. Telefon ile yapılan haberleşmenin içeriğini kaydetmek için bir kayıt cihazının yerleştirilmesi, kayıt altına almak için zorunlu bir hareket olduğundan, icra hareketidir; dolayısıyla henüz kayıt yapılamadan bu cihazın fark edilmesi ile suç teşebbüs aşamasında kalmış olacaktır. Haberleşmenin gizliliğini ihlal amacıyla kullanılmak üzere dinleme cihazlarının temin edilmesi, üretilmesi, ithal edilmesi ya da haberleşmeye uzaktan müdahale imkânı sağlayan bilgisayar programlarının oluşturulması durumunda, henüz suçun icra hareketlerine başlanması söz konusu değildir; çünkü söz konusu hareketler hazırlık hareketleridir.

Haberleşme içeriklerinin ifşası suçunda, söz konusu içeriklerin tamamı değil sadece bir kısmının açıklanması halinde de tamamlanmış ifşa suçundan söz edilir. Ancak, kişi katıldığı televizyon programında, kendisiyle yapılan haberleşme içeriğini biraz sonra açıklayacağını söyledikten sonra henüz konuşmaya başlamamışken yayının durdurulması halinde; suçun icra hareketlerine başlandığı ancak icra hareketlerinin henüz tamamlanmadığı görülmektedir; dolayısıyla suç teşebbüs aşamasında kalmış olur.

Kendisiyle yapılan haberleşme içeriklerinin ifşası suçu bakımından (m. 132/3), ifşanın herkesin duyup görebileceği şekilde işlenmesi halinde suç tamamlanmış olur. Burada aleniyet suçun unsurlarından biri olduğundan, aleniyetin sağlanmasına yönelik hareketler de elverişli icra hareketi olarak değerlendirilmelidir.

Haberleşmenin gizliliğini ihlal suçu, her halde özel hayatın gizliliğini ihlal suçunu da oluşturur. Ancak, haberleşmenin gizliliği ihlal edilerek özel hayatın gizliliğine de müdahale edilmesi durumunda, ayrıca genel norm niteliğinde olan özel hayatın gizliliğini ihlalden dolayı ceza verilmez.

Haberleşmenin gizliliği ihlal edilmeyip, sadece ilgilisinin eline geçmesinin önlenmesi, haberleşmenin engellenmesi suçunu oluşturur (TCK m.124). Örneğin, kızına gelen mektubu kızına vermeyip, yırtıp atan babanın fiili haberleşmenin gizliliğini ihlal suçunu oluşturmaz, babanın sorumluluğu sadece haberleşmenin engellenmesi suçu dolayısıyla olur. Ancak, babanın kızına vermediği mektubu aynı zamanda açıp okuması durumunda, hem haberleşmenin gizliliği ihlal edilmiş hem de haberleşme engellenmiş olur; dolayısıyla da bu durumda gerçek içtima hükümleri uygulanır ve baba hem TCK m. 132'den hem m. 124'ten sorumlu olur.

Haberleşmenin gizliliğini ihlal suçlarının zincirleme suç şeklinde işlenmesi mümkündür. TCK m. 132'de üç ayrı fıkrada üç ayrı suç düzenlendiğinden, zincirleme suçun söz konusu olabilmesi için, farklı zamanlarda aynı kişiye karşı ilgili maddenin aynı fıkrasının ihlal edilmesi gerekmektedir. Suçun, aynı suç işleme kararıyla, aynı kişiye karşı işlenmesi, haberleşmenin karşı tarafının da her seferinde aynı kişi olmasını gerektirmez.

Kamu görevlilerinin yaptığı gizlilik ihlalleri aynı zamanda görevi kötüye kullanma suçunu (TCK m. 257/1) oluşturur. İlgili hükümde, *"kanunda ayrıca suç olarak tanımlanan haller dışında"* söz konusu olacağı belirtilen görevi kötüye kullanma suçu genel norm niteliğindedir; dolayısıyla faile sadece özel norm niteliğinde olan haberleşmenin gizliliğini ihlalden dolayı cezaya hükmedilir; ayrıca görevi kötüye kullanmadan dolayı ceza verilmez.

Herhangi bir sebeple soruşturma dosyasına giren haberleşme içeriklerinin ifşa edilmesi durumunda hem haberleşmenin gizliliğini ihlal hem de "Gizliliğinin İhlali" (TCK m. 285) suçu oluşur. TCK m. 285'e göre; soruşturmanın gizliliğini alenen ihlal eden kişi cezalandırılır; bu suçun oluşabilmesi için haberleşmenin gizliliğinin de ihlal edilmesi gerekir. Soruşturma dosyasında yer alan, haberleşme içerikleri, kamu davası açılmadığı müddetçe, açıklanamaz. Açıklanması durumunda tek bir fiille birden fazla kanun hükmünün ihlal edilmesi söz konusu olduğundan, fikri içtima hükümleri gereği (TCK m. 44) fail sadece, en ağır cezayı gerektiren suçtan dolayı cezalandırılacaktır.

TCK m. 132'de düzenlenen suçların soruşturulması ve kovuşturulması şikâyete bağlıdır (m. 139). Haberleşmenin gizliliğini ihlal suçlarının takibi şikâyete bağlı olduğundan, muhakemenin hem soruşturma hem kovuşturma evresinde uzlaşma ile sonuçlandırılması mümkündür.

TCK kapsamındaki haberleşmenin gizliliğini ihlal suçları (m. 132/ 1, 2, 3) bakımından görevli mahkeme asliye ceza mahkemesidir. Haberleşme içeriklerinin basın ve yayın yoluyla yayınlanması durumunda, yetkili mahkeme CMK m. 12'e göre belirlenecektir.

KAYNAKÇA

AKYÜREK, Güçlü, **Özel Hayatın Gizliliğini İhlal Suçu,** Seçkin Yayıncılık, Ankara 2011.

ARACI, Fatoş, "Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Kararları Işığında İletişimin Denetlenmesi ve Arama Yoluyla Elde Edilen Delillerin Kullanılması", Ceza Muhakemesi Hukukunda Güncel Konular, Editör: Nur CENTEL, **Koç Üniversitesi Hukuk Fakültesi Araştırma Konferansları Serisi 1,** 12 Levha Yayınları, Nisan 2015.

ARTUK, Mehmet Emin, Ahmet GÖKÇEN, Ahmet Caner YENİDÜNYA, **Türk Ceza Kanunu Şerhi,** C: 4, Adalet Yayınevi, Ankara 2009.

BAYRAKTAR, Köksal, "İletişim Özgürlüğü ve Yasal Düzenlemelerden Bir Kesit", **GSÜHFD,** S:2, Y:2003/2.

BİRTEK, Fatih, **Haberleşmenin Gizliliğini İhlal Suçları,** Seçkin Yayıncılık, Ankara 2013.

BOZLAK, Ayhan, **Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Kararları Çerçevesinde Türk Ceza Hukukunda Özel Hayatın Korunması** (Yayınlanmamış Doktora Tezi), Polis Akademisi Güvenlik Bilimleri Enstitüsü Güvenlik Stratejileri ve Yönetim Anabilim Dalı, Ankara 2013.

CAN, Abdulhalim, **"Türk Hukukunda Haberleşme Özgürlüğünün Sınırları",** (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Yönetimi Anabilim Dalı), Isparta 2010.

CENTEL, Nur, Hamide ZAFER, **Ceza Muhakemesi Hukuku,** 11. Bası, Beta Basım, İstanbul 2014.

CENTEL, Nur, ZAFER, Hamide, ÇAKMUT, Özlem, **Türk Ceza Hukukuna Giriş,** Beta Yayıncılık, İstanbul 2014.

ÇETİNKAYA, Mehmet Burçin, **Özel Hayata ve Hayatın Gizli Alanına Karşı Suçlar** (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Hukuku Anabilim Dalı, Ankara 2007.

ÖZEK, Çetin, "Türk Ceza Kanununa Göre Hürriyet Aleyhine Cürümlerin Genel Prensipleri", **İÜHFM,** C:29, S: 4, Y: 1963.

DEMİRBAŞ, Timur, **Ceza Hukuku Genel Hükümler,** Seçkin Yayınevi, Ankara 2013.

DONAY, Süheyl, **Türk Ceza Kanunu Şerhi,** Beta Yayınları, İstanbul 2007.

DÖNMEZER, Sulhi, **Basın ve Hukuku,** İstanbul Üniversitesi Yayınları, İstanbul 1976.

EKER KAZANCI, Behiye, "Kişilerin İzinsiz Görüntülerinin Alınmasının TCK 134. Madde Çerçevesinde Korunması", **Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi,** C: 9, S: 1, 2007.

EKMEKÇİ, Dilan, **Organize Suçlulukla Mücadelede Karşılaştırmalı Hukukta ve Türk Hukukunda Özel Soruşturma Tedbirleri** (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Galatasaray Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul 2006.

ERGÜN, İsmail, **Siber Suçların Cezalandırılması ve Türkiye'de Durum,** Adalet Yayınevi, Ankara 2008.

GÖZLER, Kemal, **İdare Hukuku,** Ekin Basım Yayın Dağıtım, C: 2, Ekim 2009.

GÖZÜBÜYÜK, Şeref, GÖLCÜKLÜ, Feyyaz, **Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi ve Uygulanması,** Turhan Kitabevi, Ankara 2011.

GÜLSEREN, Fehmi Şener, "Ceza Hukukunda Aleniyet Kavramı", **Lefke Avrupa Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi,** Haziran 2014.

GÜLSOY, M. Tevfik, "Haberleşme Hürriyetinin Anayasal Çerçevesi", **Atatürk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Ceza Hukukunun Güncel Sorunları Kolokyumu,** Editör: M. Tevfik GÜLSOY, 08 Ekim 2010.

GÜNDAY, Metin, **İdare Hukuku,** İmaj Yayınevi, Ankara 2011.

HAFIZOĞULLARI, Zeki, Muharrem ÖZEN, "Özel Hayata ve Hayatın Gizli Alanına Karşı Suçlar", **ABD**, S: 4, Y: 2009-67.

HAFIZOĞULLARI, Zeki, Muharrem ÖZEN, Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler-Kişilere Karşı Suçlar, **U S-A Yayınevi,** Ocak 2015.

HAKERİ, Hakan, **Ceza Hukuku Genel Hükümler,** Adalet Yayınevi, Ankara 2014.

HEPER, Yunus, "Telefon Dinleme Mevzuatımız Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi İçtihatlarına Uygun mu?", **Çankaya University Journal of Law,** 8/1, Mayıs 2011.

İÇEL, Kayıhan, **Kitle Haberleşme Hukuku,** 5. Bası, İstanbul 2001.

KABOĞLU, İbrahim Ö., **Özgürlükler Hukuku,** Alfa Yayınları, İstanbul 1993.

KANBUR, Mehmet Nihat, "YTCK m. 124 Haberleşmenin Engellenmesi Suçu", **Anadolu Hukuk Derneği Dergisi (AHUDER.Gİ),** Y: 3, S: 5, 2008.

KEKLİK, Ramazan, **Özel Hayatın Gizliliğini İhlal Suçu** (Yayınlanmamış Doktora Tezi), Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Hukuku Anabilim Dalı, Konya 2011.

KOCA, Mahmut, "Haberleşmenin, Konuşmanın ve Özel Hayatın Gizliliğini İhlal Suçları", **Atatürk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Ceza Hukukunun Güncel Sorunları Kolokyumu,** Editör: M. Tevfik GÜLSOY, 08 Ekim 2010.

KOCA, Mahmut, İlhan ÜZÜLMEZ, **Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler,** Adalet Yayınevi, Kasım 2013.

MALKOÇ, İsmail, **Yeni Türk Ceza Kanunu,** Malkoç Yayınevi, C: 1, Ankara 2008.

OKUR, Nurdan, **Anayasa Hukuku Açısından Özel Hayatın Gizliliği ve Korunması,** (Yayınlanmamış Doktora Tezi), Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Hukuku Anabilim Dalı, Ankara 2010.

ÖZBEK, Veli Özer, **TCK İzmir Şerhi Yeni Türk Ceza Kanununun Anlamı,** C: 2, Seçkin Yayınları, Ankara 2008.

ÖZBEK, Veli Özer, Koray DOĞAN, İlker TEPE Serkan MERAKLI, "Türk Ceza Kanunu'nda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı Hakkındaki Görüşümüz", **CHD,** Y:6, S: 15, Nisan 2011.

ÖZBEK, Veli Özer, Mehmet Nihat KANBUR, Koray DOĞAN, Pınar BACAKSIZ, İlker TEPE, **Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler,** Seçkin Yayınevi. Ankara 2014.

ÖZBEK, Veli Özer, "Türk Hukukunda İletişimin Adli/İdari Amaçla Denetlenmesi ve Uygulamadaki Sorunlar", Ceza Muhakemesi Hukukunda Güncel Konular, Editör: Nur CENTEL, **Koç Üniversitesi Hukuk Fakültesi Araştırma Konferansları Serisi 1**, 12 Levha Yayınları, Nisan 2015.

ÖZDEMİR, Hayrunnisa, "Haberleşmenin Gizliliği ve Kişisel Veriler", **Erzincan Üniversitesi HFD,** C: 13, S: 1-2, 2009.

Özel Yaşamın Gizliliği(Aile Yaşamı, Konut, Haberleşme ve Kişisel Verilerin Saklanması), Kaybettiğimiz TBB Başkanları Anısına Panel, **TBB Yayınları,** Ankara 2008.

ÖZEN, Mustafa, "Haberleşmenin Gizliliğini İhlal Suçu", **Terazi Hukuk Dergisi,** S: 10. 2007.

ÖZGENÇ, İzzet, "Haberleşmenin, Kişiler Arasındaki Aleni Olmayan Konuşmaların ve Özel Hayatın Gizliliğini İhlal Suçları", **Atatürk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Ceza Hukukunun Güncel Sorunları Kolokyumu,** Editör: M. Tevfik GÜLSOY, 08 Ekim 2010.

ÖZGENÇ, İzzet, "Soruşturma İşlemlerinin Gizliliğini İhlal ve Adil Yargılamayı Etkilemeye Teşebbüs Suçları", **Atatürk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Ceza Hukukunun Güncel Sorunları Kolokyumu,** Editör: M. Tevfik GÜLSOY, 08 Ekim 2010.

ÖZTÜRK, Bahri, "Galatasaray Üniversitesi, İstanbul Kültür Üniversitesi ve İstanbul Barosu Tarafından Düzenlenen TCK Tasarı Çalışma Grubu Toplantı Notları", Türk Ceza Kanunu Reformu 2 -Makaleler, Görüşler, Raporlar-, **TBB Yayınları,** S: 71, Ankara 2004.

PARLAR, Ali, Muzaffer HATİPOĞLU, **Açıklamalı-Yeni İçtihatlarla 5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu Yorumu,** Yazarın Kendi Yayını, C: 2, Ankara 2008.

PARLAR, Ali, Meltem BANKO, **Cezai ve Hukuki Sorumluluk Boyutlarıyla Hakaret ve Özel Hayata Karşı Suçlar,** Adalet Yayınevi, Ankara 2014.

POLATER, Yusuf Ziya, **Türk Hukukunda ve Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinde Özel Hayatın Gizliliği ve Korunması,** Adalet Yayınları, Ankara 2010.

SALİHPAŞAOĞLU, Yaşar, "Özel Hayatın Kapsamı: Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Kararları Işığında Bir Değerlendirme", **Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi,** C: 17, S: 3, Y: 2013.

SAVAŞÇI, Bilgehan, "Haberleşme Özgürlüğünün Kovuşturma Evresinde Sınırlandırılması", **TBB Dergisi,** S: 96, 2011.

SOYASLAN, Doğan, **Ceza Hukuku Özel Hükümler,** Yetkin Yayınevi, Ankara 2005.

SOYASLAN, Doğan, **"Özel Hayata ve Hayatın Gizli Alanına Karşı Suçlar",** Prof. Dr. Bilge ÖZTAN'a Armağan, Turhan Kitabevi, Ankara 2008.

SOYASLAN, Doğan, **Ceza Hukuku Özel Hükümler,** Yetkin Yayınevi, Eylül 2014.

SÖZÜER, Adem "Türkiye ve Karşılaştırmalı Hukukta Telefon, Teleks, Faks, ve Benzeri Araçlarla Yapılan Özel Haberleşmenin Bir Ceza Yargılaması

Önlemi Olarak Denetlenmesi", **İÜHFM,** Türkan RADO'ya Armağan, C: 55, 1997.

ŞAHİN, Cumhur, "Telekomünikasyon Yoluyla Yapılan İletişimin Denetlenmesi - Yargıtay Kararları Çerçevesinde Bir Değerlendirme-", **Atatürk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Ceza Hukukunun Güncel Sorunları Kolokyumu,** Editör: M. Tevfik GÜLSOY, 08 Ekim 2010.

ŞEN, Ersan, "5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu'nda Özel Hayata Karşı Suçlar", **İBD,** C: 29, S: 2005/3, 2005.

ŞEN, Ersan, **Yeni Türk Ceza Kanunu Yorumu Cilt: 1 (Madde 1-140),** Vedat Kitapçılık, C: 1, İstanbul 2006.

ŞEN, Ersan, "İletişimin Denetlenmesi Tedbiri", **CHD,** Y: 2, S: 4, 2007.

TAŞKIN, Mustafa, **Adli ve İstihbari Amaçlı İletişimin Denetlenmesi,** Seçkin Yayıncılık, Ankara 2011.

TAŞKIN, Şaban Cankat, "Haberleşmenin Gizliliğini İhlal Suçu", **TBB Dergisi,** Y:2010, S:90.

TEZCAN, Durmuş, **İnternet Karşısında Özel Hayatın Korunması ve Adli Yardım,** (İnternet Hukuku Sempozyumu, İzmir, 21-22 Mayıs 2001), İzmir 2002,

TEZCAN, Durmuş, "Özel Hayatın Gizliliğini İhlal ve Kişisel Verilerin Kaydedilmesi Suçu İle İlgili Bazı Gözlemler", **İÜHFM,** C: LXXI, S: 1, 2013.

TEZCAN, Durmuş, Mustafa Ruhan ERDEM, R.Murat ÖNOK, **Teorik ve Pratik Ceza Özel Hukuku,** Seçkin Yayıncılık, Ankara 2014.

TURHAN, Mehmet, "Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin Hak ve Özgürlükleri Sınırlandırma Sistemi", **Çankaya University Journal of Law,** 8/2, Kasım 2011.

ÜNVER, Yener, Hakan HAKERİ, **Ceza Muhakemesi Hukuku,** Adalet Yayınevi, Ankara 2010.

ÜZELTÜRK, Sultan, **1982 Anayasası ve İnsan Hakları Avrupa Sözleşmesine Göre Özel Hayatın Gizliliği Hakkı,** Beta Basım Yayın, Mayıs 2004.

ÜZÜLMEZ, İlhan, "Yazışmaların İhlali Cürmü (TCK m.195/1) ve Bu Bağlamda Elektronik Postalara (e-postalara) Yönelik Saldırıların Durumu", **AÜHFD,** C: 53, S: 1, 2004.

YALÇIN SANCAR, Türkan, KÖPRÜLÜ, Timuçin, **Ceza Hukuku Genel Hükümler Uygulamalı Çalışmaları,** Savaş Yayınevi, Ankara 2014.

YAŞAR, Osman, GÖKCAN, Hasan Tahsin, ARTUÇ, Mustafa, **Yorumlu-Uygulamalı Türk Ceza Kanunu (Madde 86-146),** C: 3, Adalet Yayınevi, Ankara 2010.

YAŞAR, Yusuf, "Bir Suçun İspatı Amacıyla İletişimin Kayda Alınmasının Hukuki Niteliği", **TAAD,** Y:4, S:14, Temmuz 2013.

YILDIZ, Sevil, **Medya ve Hukuk,** Nobel Akademik Yayıncılık, Ankara 2010.

YILMAZ, Halil, "Haberleşme Hürriyetinin Engellenmesi ve Ceza Hukuku", **YD,** C: 28, S: 3, 2002.

YOKUŞ SEVÜK, Handan, "Avrupa İnsan Hakları Kararları Işığında Tutuklu ve Hükümlülerin Dış Dünya İle İletişimi", **AÜEHFD,** C: 7, S: 3-4, 2003.

YOKUŞ SEVÜK, Handan, "Kolluk Tarafından Suçun Önlenmesine Yönelik Yapılan İletişimin Denetlenmesine İlişkin Değerlendirmeler", **TBB Dergisi,** S: 67, 2006.

YOKUŞ SEVÜK, Handan, "Haberleşme Hakkının Kullanımının Türk Ceza Kanunu Hükümleri İle Korunması (TCK m.124, TCK m.298/1)", **DÜHFD,** S: 16-17-18-19, 2007.

YOKUŞ SEVÜK, Handan, "Haberleşmenin Gizliliğini İhlal Suçu", **DÜHFD,** S: 16-17-18-19, 2007.

YOKUŞ SEVÜK, Handan, "Postada Elkoyma ve Telekomünikasyon Yoluyla Yapılan İletişimin Denetlenmesi", **TBB Dergisi,** S: 69, Y: 2007.

YURTCAN, Erdener, **Ceza Yargılaması Hukuku,** Beta Yayınları, Ankara 2007.

YÜKSEL, Saadet, **Özel Yaşamın Bir Parçası Olarak Telekomünikasyon Yoluyla Yapılan İletişimin Gizliliğine Önleyici Denetimle Müdahale,** Beta Yayınları, İstanbul 2012.

ZAFER, Hamide, **Özel Hayatın ve Hayatın Gizli Alanının Ceza Hukukuyla Korunması(TCK m.132-134),** Beta Yayınları, İstanbul 2010.

ZAFER, Hamide, "Savunma Hakkı ve Sınırları", Prof. Dr. Nur CENTEL'e Armağan, **Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi,** C: 19 S: 2, 2013.

ZAFER, Hamide, **Ceza Hukuku Genel Hükümler TCK m. 1-75,** Beta Yayıncılık, İstanbul, Şubat 2015.

İnternet Kaynakları

http://legalbank.net/

http://tdk.gov.tr/

http://www.gesetze-im-internet.de/

http://www.inhak.adalet.gov.tr/

http://www.kazanci.com/

http://www.legislationline.org/

http://www.mevzuat.gov.tr/

https://www.admin.ch/

http://www.legifrance.gouv.fr/

http://www.yargitay.gov.tr/